

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

**MINISTERSTWO IMIGRACJI TŁUMACZY
ZAMKNIĘCIE PROGRAMU SELF EXILE
DLA WSCHODNIEJ EUROPY.
POLACY NA PIERWSZYM MIEJSCU.**

**CO NAM ZOSTAŁO
Z TYCH LAT?**

NADAL JEDYNE LINIE LOTNICZE ŁĄCZĄCE BEZPOŚREDNIO KANADĘ Z POLSKĄ

Możesz lecieć do Warszawy innymi liniami z przesiadką
w Amsterdamie, we Frankfurcie, nawet w Helsinkach.
Lub...

Możesz lecieć do Warszawy jedyną bezpośrednią linią... LOTEM!

Regularne połączenia LOTU non-stop do Warszawy z Montrealu, z Nowego Jorku i z Chicogo zapewnią pasażerom najwygodniejszą podróż do Polski w miłej i bezstresowej atmosferze.

Tegoroczne ceny przelotów są nadal konkurencyjne dla

podróżujących LOTEM do Polski. Dodatkową atrakcją jest zwiększona norma bezpłatnego bagażu.

Wszystkie polonijne biura podróży służą wszelką informacją oraz dokonują rezerwacji na połączenia LOTU.

POLSKIE LINIE LOTNICZE - POLISH AIRLINES

LOT

Ważna informacja dla klientów PLL LOT

PLL LOT zawiadamiają że czynne są następujące bezpłatne połączenia telefoniczne (long distance) dostępne dla agencji w całej Kanadzie do połączeń z biurami LOT-u w Montrealu i Toronto.

Połączenia z biurem w Montrealu: 1-800-361-9071 dostępny z rejonów (area codes): 418,514,613,819
1-800-361-1017 dostępny z rejonów (area codes): 204,306,403,403N,506,604,902
Połączenia z biurem w Toronto: 1-800-668-5928 dostępny z rejonów (area codes): 416,514,519,613,705,807,819

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

WYDAWCY: Grażyna i Zbigniew Farmus

redaktor naczelny: Grażyna Farmus

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus	- Świat, Kanada
Leszek Szaruga	- Z dystansu
Karolina Jankowska	- Czytane między ... Lektury nieobojętne
Hania Sokolska	- Emigracja
Joanna Schetyna	- Widziane z kanapy
dr Krzysztof Ostaszewski	- Pokochać kapitalizm
dr Lidia Dobosz	- Zdrowie
Halina Baranowska	- Życie nie umierać
Ewa Rewkowska	- Echo poleca, brydż
Elżbieta Wolska	- Polak nie zginie

WSPÓLPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska)
Wacław Liebert
Adam Tomaszewski
Iwona Majewska
Wojciech Wojnarowicz
Janusz Pietrus
S.Cech
Krzysztof Krzysztoforski
Andrzej Stawicki
Nina Geysztor-Zawirska
Maciej Kurowicki
Jan Rulewski (Polska)
Andrzej Kobos
Typesetting: Olimpia Orlewicz
Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
Druk: Związkowiec, okładka: Futura Graphics

NOWO PRZYBYLI!

Na osiedlenie ECHO daje Wam
3-miesięczną bezpłatną
prenumeratę!

Wystarczy wysłać list z nazwiskiem,
dokładnym adresem
i kodem pocztowym.

W związku z nawałem pracy zamówień
telefonicznych prenumerat
nie przyjmujemy.

Można ją również zamówić w prezencie
dla nowo przybyłych znajomych.

*Za nowo przybyłych uznajemy osoby przebywające
w Kanadzie do roku i na dorobku.

ECHO JEST JEDYNYM NIEZALEŻNYM
OGÓLNOKANADYJSKIM, POLSKOJĘZYCZNYM
MAGAZYNEM TYGODNIOWYM.

Zapraszamy sklepy, punkty usługowe,
spółdzielnie, parafie do odpłatnej dystrybucji
ECHA

ADRES

51A Thistle Down Blvd. Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada

POCZTOWY:

TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046

ADVERTISEMENT:

\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$ 150.00, 2 col. - 3 inches: \$ 290.00, photo extra \$ 5.00, Full page special rate \$ 200.00, half page \$130.00, back cover \$450, in. cover \$250
Special: ALL SMALL ADS FREE

SUBSCRIPTION

półroczna \$ 25.00; roczna \$ 50.00, dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów, zagraniczna półroczna 25.00 \$US, roczna 50.00 \$US, lotnicza 100% więcej.

PRENUMERATA:

Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek.

Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

Oficjalny komunikat ministerstwa imigracji ma datę 17 sierpnia 1990. Tekst komunikatu ministerstwa został rozesłany przez ZG KPK po spotkaniu przedstawicieli naczelnych organizacji reprezentujących ludność pochodzącą z krajów Europy Wschodniej do zarządów okręgów KPK, zarządów centralnych organizacji kongresowych i koordynatorów sponsorowania z dwóch prowincji. Prasa wprawdzie dostała tekst tą określną drogą, ale niemniej czuje się w obowiązku do decyzji zamknięcia programu sponsorskiego powrócić. Choćby gwoli sprawied-

liwości, bowiem w ubiegłym tygodniu nie mieliśmy jeszcze pełnego obrazu nowej polityki imigracyjnej rządu.

Nie będziemy Państwa zanużać pełnym tekstem dokumentu. Spróbujemy przetłumaczyć jednak jego zasadnicze idee. Jest to w końcu kluczowa dla polskich i innych wschodnioeuropejskich imigrantów sprawa polityczna. Oznacza ona definitywnie kres masowej fali emigracyjnej ze Wschodniej Europy, a przede wszystkim z Polski, która dała Kanadzie najliczniejszą emigrację z tego regionu.

NOWA POLITYKA IMIGRACYJNA WOBEC KRAJÓW WSCHODNIO- EUROPEJSKICH

Minister Barbara McDougall zapowiedziała, że Kanada z dniem 4 września 1990 roku wprowadza normalne, imigracyjne procedury dla obywateli krajów wschodnioeuropejskich.

Od tego dnia kanadyjskie ambassy w ZSSR i Wschodniej Europie będą rozpatrywały podania kandydatów na imigrantów o pożądanym w Kanadzie zawodach, imigrantów podpadających pod kategorię niezależnych (Independent) oraz jak dotychczas, osób starających się na imigrację w kategorii rodzinnej (Family Class i Assisted Relative).

W najbliższym czasie powstana przystosowane do prowadzenia tej działalności wydziały i urzędy.

Powodem, dla którego możliwe było wprowadzenie tych zmian są historyczne przemiany jakie zaszły w ZSSR i Wschodniej Europie. Umożliwiają one ułatwienie łączenia rodzin i utrzymanie migracji ekono-

micznej na pożądanym dla Kanady poziomie.

Zasadnicze reformy, które miały miejsce w tym rejonie obejmowały usunięcie lub ograniczenie ścisłej kontroli wyjazdów za granicę, która sprawiała, że legalny wyjazd obywateli tych krajów był trudny lub nawet niemożliwy. Sytuacja utrudnionych wyjazdów i obawa wschodnich Europejczyków przed prześladowaniami doprowadziła do stworzenia Self-Exiled Designated Class.

Nie istnieją już dłużej powody utrzymywania tej klasy imigracyjnej, a tym samym nie jest to już właściwa droga osiedlania się wschodnich Europejczyków w Kanadzie. Barbara McDougall powołała się przy tym na fakt konsultacji w sprawie obecnych decyzji z przedstawicielami wschodnich Europejczyków w Kanadzie.

W kategorii Self-Exiled Persons Designated Class prywatni sponso-

rzy i grupy pozwoliły na osiedlenie się 45 tysiącom wschodnich Europejczyków i Sowieców. W samym roku 1989 sponsorowanych było blisko 16 tys. osób.

Jako krok w kierunku normalizacji procesów imigracyjnych, obecny program "Self-Exiled Persons Designated Class Regulations for Eastern Europeans" zostaje **znie-
siony**.

Po 31 sierpnia 1990 roku wschodni Europejczycy, którzy znaleźli się poza krajem ich obywatelstwa i nie chcą lub nie mogą do niego powrócić mogą być rozpatrywani przez władze imigracyjne Kanady w kategoriach programów humanitarnych. Osoby, które będą się o to starać muszą jednak spełniać warunki uchodźców konwencyjnych (Convention Refugees).

Z urzędami imigracyjnymi w tych krajach - stwierdziła pani McDougall - będziemy mieli większe możliwości dostosowania naszych programów do warunków panujących w tych krajach. Będziemy też lepiej przystosowani do sytuacji pogotowia, jeśli do takiej dojdzie.

IMIGRACJA Z ZSSR, I WSCHODNIEJ EUROPY Materiał przygotowany jako dodatek do komunikatu Ministerstwa Imigracji

Historia

Od zakończenia II wojny światowej, Kanada prowadziła szereg programów imigracyjnych dla obywateli krajów wschodnioeuropejskich, które umożliwiały im ucieczkę od panujących tam reżymów. Pomędzy 1947 rokiem a 1989 rokiem ponad 280 tysięcy uchodźców i przesiedleńców ze Wschodniej Europy znalazło nowy dom w Kanadzie. Korzystając z programu dla uchodźców konwencyjnych, DC lub innych specjalnych humanitarnych programów.

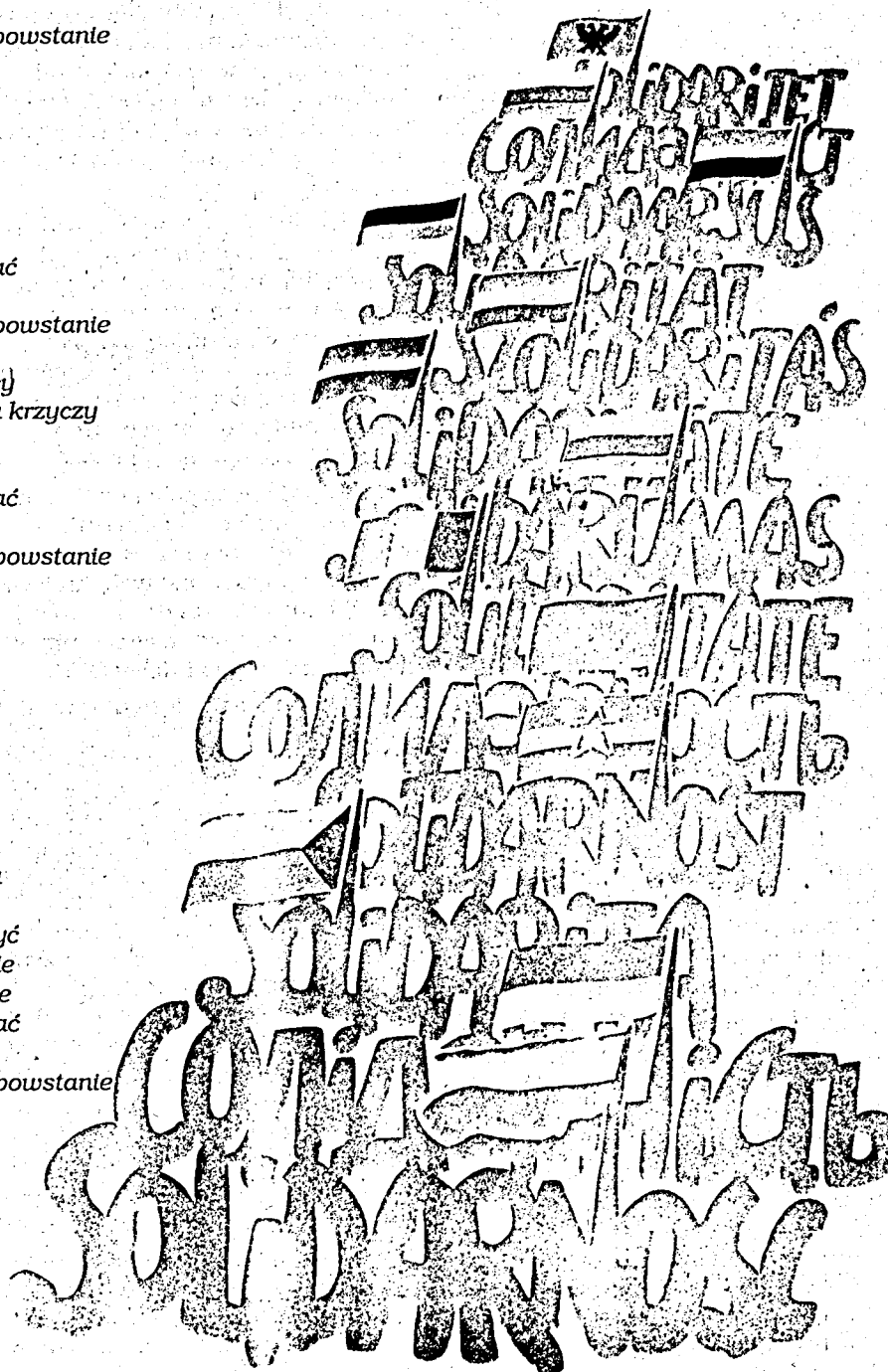
Dokończenie na str. 27

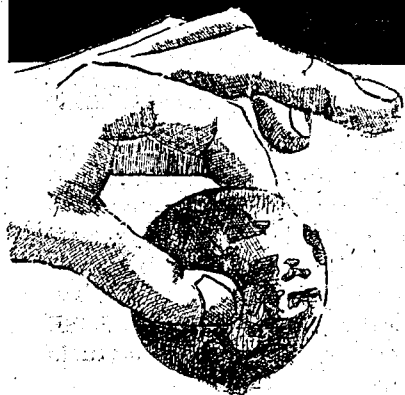
ANNA NIKE MINEYKO

P I E Ś Ń

z osiemdziesiątego pierwszego
na początek lata dziewięćdziesiątego

Każdy krzyk, każdy bunt i wołanie
Prawo ma, prawo ma wysłuchania
Byle krzyku nie zagłuszyć, nie zamazać
W imię wymyślonych wskazań
Nie rozstrzelać pierwszych sylab nim powstanie
Z rozrzuconych głosek całe zdanie
Które jeszcze nie brzmi, jeszcze błądzi
Ale ziarno myśli w nim się rodzi
Gdy to ziarno Matka weźmie w dłonie
Ziemia przed burzami schroni
A Historia owoc podaruje
Nowy Dzień promieniem wykiełkuje
Byle krzyku nie zagłuszyć, nie zamazać
W imię wymyślonych wskazań
Nie rozstrzelać pierwszych sylab nim powstanie
Z rozrzuconych głosek całe zdanie
Dziś w teatrze, jutro w mieście, na ulicy
Cmentarz żyje, śmietnik krwawi, lalka krzyczy
Ten pozornie absurdalny świat
Może zrodzić nowy, inny ład
Byle krzyku nie zagłuszyć, nie zamazać
W imię wymyślonych wskazań
Nie rozstrzelać pierwszych sylab nim powstanie
Z rozrzuconych głosek całe zdanie
Czy ład inny będzie lepszy, trwały?
Czy zapłodni swym żywiołem skały
Które dawno życie utraciły
Uzyskawszy pewność własnej sily?
Oczekujmy narodzenia myśli
Co zachłannie pragnie teatr wyśnić
Który złączy mocno dwa żywioły
Scenę życia i teatru spolem
W którym wolne już gatunki i rodzaje
Niech zwyczajnie żyją, niech powstają
Od sylaby, co pozornie nic nie znaczy
Od postaci, która nie chce się tłumaczyć
Żadną zgodą, pozwoleniem na istnienie
Ona faktem, tak jak faktem narodzenie
Byle krzyku nie zagłuszyć, nie zamazać
W imię wymyślonych wskazań
Nie rozstrzelać pierwszych sylab nim powstanie
Z rozrzuconych głosek całe zdanie

• Rada Bezpieczeństwa ONZ (głosami 13 za, przy 2 wstrzymujących się Kuby i Jemenu) zaaprobowała użycie siły militarnej w celu zapewnienia całkowitego embarga wobec Iraku. Stany Zjednoczone oraz pozostałe kraje zachodnie przyjęły stanowisko Rady Bezpieczeństwa z najwyższym zadowoleniem. Zdaniem Zachodu Rada Bezpieczeństwa uznała konflikt w Zatoce Perskiej za konflikt o charakterze międzynarodowym, a nie za konflikt pomiędzy USA a Irakiem.

• Sowiecki minister spraw zagranicznych Szewardnadze powiedział w Moskwie, że aczkolwiek ZSSR zaaprobował na Radzie Bezpieczeństwa ONZ użycie siły militarnej w celu zapewnienia embarga wobec Iraku to jednakże nie weźmie udziału w blokadzie militarnej Iraku, ani w ewentualnych innych formach użycia siły wobec tego kraju. Podkreślił także, że ZSSR ma nadzieję, iż Irak podejmie kroki, które doprowadzą do złagodzenia kryzysu.

• Prezydent Iraku Sadam Husajn ostrzegł Stany Zjednoczone, że jeśli rozpoczną wojnę z Irakiem wówczas będą miały do czynienia "z konduktem martwych ciał mającym początek, lecz nie mającym końca".

• Pentagon oświadczył, że amerykańskie okręty wojenne w celu wprowadzenia w życie sankcji handlowych wobec Iraku będą zatrzymywały statki irackie oraz ewentualnie statki innych bander podejrzane o przerywanie blokady z zachowaniem znanych reguł. Jeśli po pierwszych krokach statki te nie zatrzymają się będą one ostrzelane w taki sposób, aby nie zatonały, lecz nie mogły dalej kontynuować żeglugi.

• Iracki minister informacji Latif Nassif Jassem powiedział, że Irak nie będzie tolerował zatrzymywania statków irackich. Najdrobniejszy incydent w tej mierze uzna za akt wojny i odpowie ogniem, zatapiając jeden bądź dwa okręty biorące udział w blokadzie. Jeśli zostanie następnie zaatakowany przystąpi sam do ataku.

• W chwili, gdy oddajemy gazetę do druku, amerykańskie okręty wojenne płyną w pobliżu 15 statków irackich podejrzanych o przełamywanie blokady. Stany Zjednoczone nie podjęły jak dotąd próby ich zatrzymania.

• Sekretarz generalny ONZ Javier Perez de Cuellar oświadczył, że 30 sierpnia spotka się w stolicy Jordanii Ammanie z ministrem spraw zagranicznych Iraku Tarikiem Azizem. Nie wyklucza się, iż w spotkaniu wezmą udział także przedstawiciele innych zainteresowanych stron.

• Papież Jan Paweł II zaapelował w Watykanie o pokój na Bliskim Wschodzie oraz o umożliwienie cudzoziemcom w Iraku i Kuwejcie swobodnego opuszczenia tych krajów. Określił inwazję Iraku na Kuwejt jako poważne pogwałcenie prawa międzynarodowego i Karty ONZ.

• Irak ustanowił za ukrywanie cudzoziemców w Iraku i Kuwejcie karę śmierci przez powieszenie. W obydwu krajach przebywa do 3 mln cudzoziemców, w tym około 13-20 tys. obywateli państw zachodnich.

• Brent Scowcroft, doradca prezydenta Busha ds. bezpieczeństwa narodowego powiedział, że amerykańscy zakładnicy w Kuwejcie i Iraku nie powstrzymają prezydenta przed podjęciem akcji na Bliskim Wschodzie, ani nie zmieniają jego strategii wobec Iraku.

• Prezydent Austrii Kurt Waldheim spotkał się w Bagdadzie z prezydentem Husajnem. Zdaniem Waldheima Husajn wydaje się być skłonny do negocjacji w celu znalezienia politycznej drogi rozwiązania konfliktu. Wraz z Waldheimem Irak opuściło 96 zakładników aus-

riackich z Iraku i Kuwejtu. Prezydent Austrii powiedział, że Husajn traktuje los pozostałych zakładników zachodnich jako otwarty.

• Japonia postanowiła pokryć część kosztów utrzymania wojsk amerykańskich na Bliskim Wschodzie. Koszty te wynoszą obecnie 7-10 tys. dol. na minutę. Znaczenie wzrosną, jeśli dojdzie do wojny.

• Międzynarodowe siły w Arabii Saudyjskiej liczą już ponad 130 tys. żołnierzy. Wkrótce dołączy do nich 5-tysięczny oddział żołnierzy Bangladeszu.

• Cena za baryłkę ropy naftowej przekroczyła 32 dol. Na początku lata wynosiła 16 dol. US.

• Żołnierze iraccy otoczyli w Kuwejcie kilkanaście ambasad, które nie zostały zamknięte wbrew poleceniu Iraku. W większości są to ambasady zachodnie. Stosuje się taktykę nękania - przerwy w dostawach prądu i wody, blokada linii telefonicznych, itp. Irak zapewnił, że żołnierze nie wkroczą na teren ambasad.

• Prezydent Iranu Hashemi Rafsanjani powiedział w Teheranie, że Iran nie ma żadnych zastrzeżeń przeciwko zagranicznym siłom zbrojnym chcącym wypędzić wojska irackie z Kuwejtu. Jednakże - podkreślił Rafsanjani - siły te po wypędzeniu sił irackich z Kuwejtu bądź zmuszeniu ich do wycofania się powinny natychmiast powrócić do swych państw. Dodał, że Iran potępił inwazję Iraku na Kuwejt pomimo tego, iż Kuwejt popierał Irak w wojnie iracko-irańskiej 1980-88 oraz, że popiera sankcje nałożone na Irak przez ONZ.

• Według wywiadu amerykańskiego, do blokady Iraku nie stosuje się Libia, skąd drogą powietrzną przetrzuca się do Iraku broń chemiczną, sprzęt wojskowy, części zamienne, amunicję. Obywatele sowieccy w Iraku biorą udział w naprawie irackiego sprzętu wojennego. Według niepotwierdzonych informacji, ZSSR dostarczył Irakowi już po rezolucji ONZ o embargu części zamiennych

do naprawy helikopterów. Jemen, Sudan i Libia zezwoliły na używanie swych lotnisk wojennym samolotom irackim.

• W Izraelu panuje powszechne przekonanie, że wojna na Bliskim Wschodzie może wybuchnąć w każdej chwili. Uważa się, że następnym celem ataku Husajna może być Izrael. Zdaniem wojskowych izraelskich w przypadku ataku na Izrael walka sił lądowych toczyłaby się na terytorium Jordanii. Prasa światowa spekuluje, czy w wypadku wojny izraelsko-irackiej dojdzie do użycia z jednej strony broni chemicznej, a z drugiej broni nuklearnej. Izrael oficjalnie zaprzecza, iż posiada broń nuklearną.

• W od lat zamkniętej kopalni węgla kamiennego w prowincji Hunan zginęło co najmniej 56 osób wydobywających nielegalnie węgiel, gdy woda zalala korytarze kopalni.

• Mieszkający na stałe w USA rosyjski plastyk Ernst Niezwiestny zaprojektował pomnik ofiar Gulagu, który ma stanąć na Kołymie.

• Główna ulica Moskwy odzyskała swoją dawną nazwę, z ulicy Gorkiego powróciła do ulicy Twerskiej.

• Prezydent Bułgarii Zelio Żelew podał, że Bułgaria zawiesiła spłatę swego ponad 10 mld zadłużenia zagranicznego. Żelew wyjaśnił, że Irak spłacał swój ponad 1 mld dług w Bułgarii dostawami ropy naftowej. Bułgaria na skutek embarga utraciła też 160 mln dol. na już zakontraktowanym eksporcie do Iraku.

• Wadim Borisow rzecznik przebywającego na emigracji w USA Aleksandra Solżenicyna podał w Moskwie, że autor "Archipelagu Gulag" i laureat literackiej nagrody Nobla poinformował go w czasie rozmowy telefonicznej, że nie ma zamiaru przyjmować obywatelstwa Związku Sowieckiego, dopóki nie zostaną unieważnione oskarżenia o zdradę, jakimi go obciążono.

• Prezydent RPA F.W. de Klerk wprowadził stan wyjątkowy w miejscowościach zamieszkałych przez

Murzynów w okolicach Johannesburga, aby zapobiec dalszym walkom pomiędzy zwolennikami Afrykańskiego Kongresu Narodowego i zwolennikami ruchu Inkatha. W ponad 2-tygodniowych walkach śmierć poniosło ponad 1000 Murzynów.

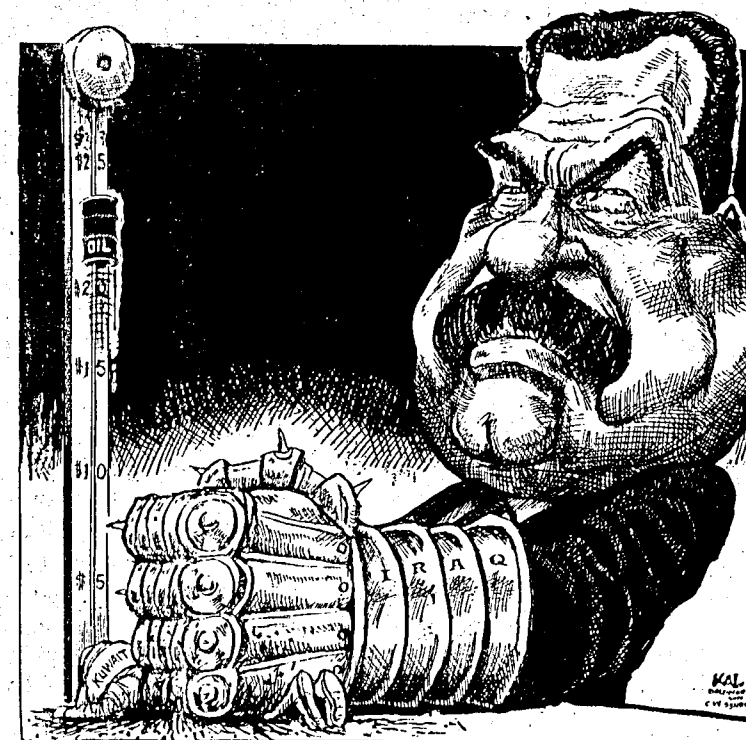
• Proirańska Organizacja Jutrzenki Islamskiej uwolniła po 52 miesiącach 39-letniego Irlandczyka Briana Keenana. Organizacja przekazała Keenana oficerom syryjskim w Zachodnim Bejrucie, którzy przewieźli go do Damaszku do ambasady irlandzkiej. Jest on piątym zachodnim zakładnikiem uwolnionym w Zachodnim Bejrucie w ciągu ostatnich 5 miesięcy.

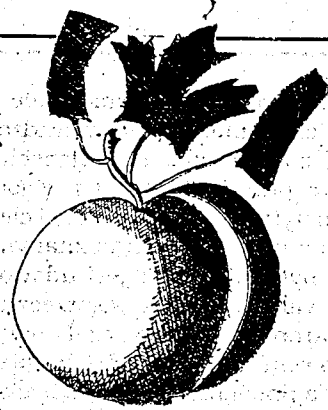
• W Bukareszcie odbyły się demonstracje antykomunistyczne. Manifestanci domagali się natychmiastowego ustąpienia prezydenta Rumunii Iona Iliescu, byłego współpracownika Ceausescu. Policja kilkakrotnie atakowała kilkutysięczne tłumy. Doszło do starć. Byli ranni po obydwu stronach. Pewna liczba demonstrantów została zaarrestowana.

• Rada Najwyższa Tadżykistanu ogłosiła suwerenność republiki.

Przyjęta deklaracja ustanawia m.in. wyższość praw republiki nad prawami ZSSR, odrzuca jednakże powołanie własnych sił zbrojnych. Deklaracja stwierdza także, iż na bazie suwerenności Tadżykistanu będą wypracowane nowe stosunki z ZSSR oraz opracowana nowa konstytucja republiki.

• Parlament Armenii głosami 183 za, 2 przeciwko, przyjął deklarację niepodległości republiki. Deklaracja stwierdza, że niepodległa Armenia ma prawo do utworzenia własnych sił zbrojnych, własnego systemu finansowego, własnego systemu gospodarczego oraz prowadzenia własnej polityki zagranicznej. Deklaracja podkreśla także, że wyłącznie w rękach władz republiki pozostaje dysponowanie bogactwami naturalnymi Armenii. Deklaracja ogłasza również całkowitą kontrolę Armenii nad spornym regionem Górnego Karabachu. Do tej pory deklarację niepodległości ogłosiły: Litwa, Łotwa, Estonia, Gruzja i Armenia, natomiast suwerenność: Rosja, Ukraina, Mołdawia, Azerbejdżan, Białoruś, Turkiestan i Uzbekistan.

LAWINA (NIESTETY) BANKRUCTW

W lipcu odnotowano w Kanadzie rekordową ilość bankructw - 4116 (w poprzednim roku w lipcu mieliśmy 2573 bankructwa). Poprzedni lipcowy rekord bankructw był ustanowiony w lipcu 1982 roku i wynosił 3089. Zdaniem ekonomistów, lawina bankructw jest kolejnym poważnym wskaźnikiem zbliżania się recesji bądź jej początku. Rekord bankructw został ustanowiony także w okresie sierpień 1989 - lipiec 1990 - 27 836. W takim samym poprzednim okresie liczba bankructw wynosiła 20 747. Dotychczasowy rekord bankructw dla okresu sierpień - lipiec następnego roku był ustanowiony w 1982 roku - 22 781. Według ekonomistów, jeśli utrzyma się dotychczasowy trend wzrostu bankructw w bieżącym roku kalendarzowym możemy odnotować rekordową liczbę 48-50 tysięcy bankructw. Wśród prowincji najwięcej bankructw w okresie sierpień 89 - lipiec 90 odnotowano w Quebecu - 9708, a następnie w Ontario - 9153. Głównym powodem bankructw jest niemożność spłacania przez biznesy wysokich odsetek od zaciągniętych pożyczek. Bankrutuje bardzo dużo byznesów, które powstały w okresie boomu gospodarczego, kiedy wydawało się, że splata zaciągniętych pożyczek nawet w przypadku wysokiego wzrostu stopy procentowej będzie możliwa. Tymczasem wysoka stopa procentowa oraz zmniejszone obroty złożyły się na niewypłacalność rekordowej liczby zadłużonych byznesów.

MULRONEY OSTRZEGA MOHAWKÓW

Premier Kanady Brian Mulroney ostrzegł Mohawków, że zbliża się chwila kiedy rząd przestanie tolerować barykady Mohawków i wyśle oddziały wojskowe w celu ich zburzenia. Przemawiając w Gaspé w Quebecu Mulroney podkreślił, że rząd nigdy nie zaakceptuje wojowniczych i dziwacznych żądań stawianych przez uzbrojonych Mohawków zorganizowanych w Społeczeństwie Wojowników. Premier dodał, że negocjator federalny Bernard Roy i quebecki Alex Paterson oferowali w oficjalnych rozmowach z Mohawkami, w celu zakończenia kryzysu, wszystko co możliwe, natykając się w odpowiedzi na żądania najbardziej nierealistyczne i niemożliwe do zaakceptowania przez rząd Kanady. Premier w tym kontekście wymienił m.in. żądanie immunitetu wobec Mohawków odpowiedzialnych za strzelanie 11 lipca policjanta quebeckiej policji prowincjonalnej oraz żądanie uznania Mohawków za suwerenny naród. Mulroney z naciskiem rozróżnił pomiędzy społecznościami Mohawków żyjącymi w rezerwach Kahnawake i Kanesataka a ekstremistami należącymi do paramilitarnej organizacji Społeczeństwa Wojowników, którzy wykorzystują kryzys w Océ do swych własnych celów. Premier podkreślił, że niektórzy z nich nie są nawet obywatelami kanadyjskimi, przybysząc do Oki z rezerwatów Mohawków w Stanach Zjednoczonych.

OD OCEANU DO OCEANU:

- Trzy kanadyjskie okręty wojenne wypłynęły w ubiegłym tygodniu z Halifaxu do Zatoki Perskiej. Niszczyciele Athabaskan i Terra Nova oraz okręt dostawczy Protecteur wezmą udział w militarnej blokadzie Iraku. W region Zatoki Perskiej przypłyną w połowie września. Załogom okrętów (ponad 900 osób) powiedziano, że pobyt poza domem potrwa co najmniej pół roku. Echo życzy

pomyślnych wiatrów i szczęśliwego powrotu.

- 55% Kanadyjczyków uważa, jak wykazał sondaż Gallupa, że w następnym roku w Kanadzie zaplanuje recesja bądź depresja gospodarcza. 31% uznało, że nic takiego się nie zdarzy, a 14% nie miało zdania.

- Bell Canada zainstalował próbnie na okres 1 roku w Montrealu i w Toronto 50 budek telefonicznych z faxem. Jeśli eksperyment zostanie oceniony pozytywnie wówczas budki telefoniczne z faxem rosnąć zaczną na terenie całej Kanady jak grzyby po deszczu. Przeciętny koszt wysłania trzech-czterech stron do dowolnego miejsca w Kanadzie i USA wynosi około 9 dol. (3 dol. za połączenie, 1,25 za każde 30 sekund transmisji). W USA zainstalowanych jest już ponad 3000 budek telefoniczno-faxowych.

- Sąd Najwyższy w Ontario orzekł, że grupy obrony praw obywatelskich mogą pozwać do sądu federalną agencję szpiegowską. Przed kilku miesiącami Kanadyjski Związek Wolności Obywatelskich pozwał do sądu CSIS (Canadian Security Intelligence Service) utrzymując, że ta federalna agencja szpiegowska działa na podstawie ustawy, która na skutek wieloznacznych sformułowań umożliwia agencji szpiegowanie obywateli kanadyjskich z naruszeniem ich praw zagwarantowanych przez konstytucję. Strony - Kanadyjski Związek Wolności Obywatelskich i rząd federalny - zgodzili się na wstępne rozpoznanie sprawy przez Sąd Najwyższy w Ontario, aby orzekł, czy istnieją podstawy prawne pozywania do sądu federalnej agencji szpiegowskiej przez grupy obrony praw obywatelskich. Rząd federalny utrzymywał, że podstaw takich nie ma. Sąd orzekł inaczej. Proces rozpocznie się w przyszłym roku.

- Zastój w budownictwie mieszkaniowym w Toronto i okolicy jest tak duży, że firmy budowlane starają się jak mogą, aby uatrakcyjnić swe oferty. Jedną z większych firm budowlanych w Ontario Tribute Homes zaofiarowała nabywcom 252 domów

w Ajax, Whitby i Richmond Hill 10-letnie hipoteki na... 10%, na dodatek w pełni otwarte. Biura sprzedaży firmy odwiedziło w pierwszym tygodniu od ogłoszenia superhipoteki kilka tysięcy klientów.

- Sąd Najwyższy w Ottawie orzekł głosami 4 do 3, iż konstytucja kanadyjska nie gwarantuje związkom zawodowym w Kanadzie prawa do negocjowania umów zbiorowych. Zdaniem przedstawicieli związków zawodowych jest to druga antyzwiązkowa decyzja wydana przez federalny Sąd Najwyższy. W 1987 roku Sąd Najwyższy uznał (4 do 2), że prawo wolności zrzeszania się nie obejmuje prawa do strajku.

- Siergiej Rogow, szef sowieckiego Instytutu ds. Stanów Zjednoczonych i Kanady oraz doradca Rady Najwyższej ZSSR powiedział w Genewa Park w Ontario, podczas międzynarodowej konferencji na temat nowej Europy, że Kanada popełniła błąd posyłając swe okręty wojenne za okrętami amerykańskimi na wody Bliskiego Wschodu. Zdaniem Rogowa Stany Zjednoczone wysyłając swe okręty do Zatoki Perskiej, a siły zbrojne do Arabii Saudyjskiej kontynuują zimną wojnę. Kanada idąc w ślad USA postawiła na niewłaściwego przywódcę.

- Sędzia prowincjonalny w Calgary (Alberta) Bernard Laven orzekł, że automatyczna kamera radarowa do wykrywania kierowców przekraczających limity prędkości nie jest technicznie niezawodnym urządzeniem, zdolnym w każdych warunkach do właściwego zmierzenia prędkości i zarejestrowania łamiącego prędkość samochodu. Automatyczna kamera radarowa Multanova instalowana przy drogach mierzy prędkość pojazdów i w momencie zarejestrowania przekroczenia prędkości fotografuje tabliczkę rejestracyjną pojazdu. Następnie policja wysyła właścicielowi mandat. Laven zgodził się z opinią ekspertów, że kamera nie jest w stanie prawidłowo zidentyfikować przekraczającego szybkość pojazdu, gdy w jej polu widzenia znajdują się inne pojazdy. Kamera Multanova jest używana w

Calgary i w Vancouver. W pierwszym półroczu br. policja w Calgary operując się o dane kamery wystawiła ponad 4000 mandatów, w pierwszym półroczu ub.r. ponad 6000. Decyzja sędziego Lavena stwierdzająca nierzetelność kamery, daje poszkodowanym podstawę do domagania się włącznie z drogą sądową unieważnienia mandatów "wystawionych" przez Multanovę.

- Policja w Toronto podała, że wkrótce odbędzie się w mieście proces 6 członków międzynarodowej szajki przemytu nielegalnych imigrantów do Kanady. 8 członków szajki zostało także zaarrestowanych w Hongkongu. Szajka działała w krajach Dalekiego Wschodu przetrzucając do Kanady głównie Chińczyków. Według szacunków policji przesznułowała ona do Kanady ponad 4000 osób wśród których było wielu kryminalistów. Miesięcznie szajka przetrzucała z ChRL do Kanady ok. 30-40 osób, pobierając za usługę 8-10 tys. dolarów od głowy. Niektórzy z nielegalnych imigrantów zapłacili sumy znacznie wyższe. Dodatkowa opłata za przetrzut z Kanady do USA wynosiła ok. 5 tys. dol. W.Kerr zastępca szefa policji w Toronto powiedział, że wiele przemyconych osób jest odpowiedzialnych za ciężkie przestępstwa popełnione na społecznościach Dalekiego Wschodu w Toronto.

- Spada frekwencja w kinach kanadyjskich. W 1988 roku kina odwiedziło 85 mln osób, w roku ub. 78 mln. Trend spadkowy utrzymuje się i w tym roku. Pomimo spadku frekwencji kina odnotowują wzrost wpływów ze sprzedaży biletów podwyższając ich cenę. Na zmniejszenie się frekwencji w kinach wpływają: powszechność magnetowidów oraz rosnąca popularność płatnej telewizji.

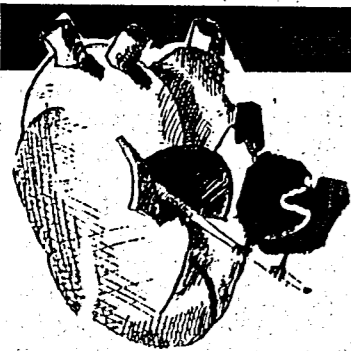
- W lipcu bezrobocie wyniosło w Kanadzie 7.8%. Wśród prowincji najwyższe było w Nowej Fundlandii - 18.3% oraz na Wyspie Księcia Edwarda - 14.4%, najniższe w Ontario - 6.5% oraz Albercie - 6.9%. Bez pracy było w lipcu 1024000 osób, o 46 tys. więcej niż w czerwcu.

- W Winnipegu sędzia Wilfred de

Graves orzekł, że zajmowanie przez policję samochodów prowadzonych przez kierowców nie mających ważnego prawa jazdy jest niezgodne z konstytucją. Akt ten gwałci elementarne prawo do bycia uznany niewinnym dopóty nie jest udowodniona wina. Stoi także w sprzeczności z gwarantowanym przez konstytucję prawem do wolności i bezpieczeństwa oraz prawem do nie bycia poddanym nieuzasadnionej rewizji. Zażądanie przez policję samochodu jest istotnym pogwałceniem prawa kierowcy do swobodnego używania dróg publicznych. Według DeGravesa interes publiczny, aby nielegalni kierowcy nie używali dróg nie przeważa praw zagwarantowanych jednostce w konstytucji. Minister sprawiedliwości Manitoby Jim McCrae zapowiedział złożenie przez prowincję apelacji. Od 1 listopada ub.r. policja w Manitobie posiada uprawnienie do rekwirowania do 30 dni samochodów prowadzonych przez kierowców nie posiadających ważnego prawa jazdy.

Cathie Haffey toczy łzy radości i rozpacz po przybyciu wraz z córeczką Brandi do Calgary. Matka i córka uciekły z Iraku. Mąż i tatuś - Jim Haffey jest zakładnikiem w Bagdadzie.

POLSKA

POLITYKA

Na terenie całego kraju odbywają się uroczystości w 10 rocznicę wybuchu strajku w Stoczni Gdańskiej, strajków 1980 roku oraz powstania NSZZ Solidarność. W Gdańsku "Dni sierpniowe" trwają od 15 do 31 sierpnia.

Przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa powiedział w Gdańsku, że historyczny już strajk w Stoczni Gdańskiej stał się początkiem końca epoki, która stworzyła system nie nadążający za rozwojem cywilizacyjnym. Udało się ten nieludzki system przezwyciężyć, ale pomimo 10 lat wiele pozostało do zrobienia. Wałęsa zaznaczył, że sam jest nadal niezadowolony i zbuntowany. Głównym zadaniem jest ponowne zapalenie mas do włączenia się do tego, co obecnie robimy. Jeśli nie uda się tego zrobić same elity nie zbudują dobrego systemu demokratycznego w Polsce.

W telewizji w rocznicę powołania na stanowisko premiera wystąpił Tadeusz Mazowiecki. Wyraził troskę o poziom kultury politycznej w Polsce. Podział "Solidarności" uznał za naturalny, ale zaapelował o prowadzenie walki bez nienawiści, na argumenty i programy. Konieczne jest dalsze budowanie fundamentów demokracji i reformowanie gospodarki. Wyraził przekonanie, że wizyta w przyszłym roku Ojca Świętego w kraju jest bardzo potrzebna, abyśmy lepiej zrozumieli wolność i to co najważniejsze w przemianach.

Wałęsa w wywiadzie dla "Życia Warszawy" powiedział, że jest pewny

zwycięstwa w wyborach prezydenckich. Panuje zgoda, że Wałęsa praktycznie przystąpił już do kampanii prezydenckiej. Szczególnie było to widoczne podczas Igrzysk Solidarności, gdzie przewodniczący pokazywał się w zachodnim stylu: ze sławnymi sportowcami, rozgrywał mecze, fotografował się z tłumami, całował i głaskał dzieci, ścisnął ręce i rozdawał autografy. Zapowiedział także objazd kraju w celu spotkania się z ludźmi.

26 sierpnia Papież Jan Paweł II przyjął Lecha Wałęsę na audiencji prywatnej w letniej rezydencji papieskiej w Castel Gandolfo. Było to piąte spotkanie Wałęsy z Papieżem. Wałęsa przybył do Włoch na zaproszenie organizatorów spotkania w Rimini "Przyjaźń między narodami". Wygłosił tutaj przemówienie i odebrał tegoroczną nagrodę "Mitting-90".

Doszło do spotkania w 51 rocznicę podpisania sowiecko-hitlerowskiego paktu Ribbentrop-Mołotow pomiędzy Polakami i Litwinami na terytorium Litwy, na przejściu granicznym w Ogrodnikach. KGB i straż graniczna przepuszczała jednak tylko Polaków do Litwy i to w sposób zorganizowany. Litwinom chcącym przekroczyć granicę drogę zagrodziły druty kolczaste. Polacy zorganizowani przez "S" i kilka innych organizacji politycznych oraz Litwini zorganizowani przez Sajudis protestowali przeciwko paktowi, domagając się zakończenia okupacji państw bałtyckich przez ZSSR.

Polacy zignorowali apel Stronnictwa Wierności Rzeczypospolitej o utworzenie w 51 rocznicę paktu Ribbentrop-Mołotow łańcucha rąk ludzkich od Morza Bałtyckiego do Czarnego. Przewodniczący SWP Wojciech Ziemiński wysnuł wniosek, iż niektórzy nadal tkwią w jarzmie narzuconym Polsce przez pakt sowiecko-hitlerowski, a sowietyzacja społeczeństwa polskiego jest głębsza niż do tej pory sądzono.

Rada Miejska Kolobrzegu i Ustronia

Morskiego zaprotestowały przeciwko niskim lotom samolotów sowieckich stacjonujących na lotnisku w Bagiczu. Samoloty te hałasują, i mieszkańcy, oraz wakacjusze uskarżają się.

Sąd Wojewódzki w Lublinie zarejestrował Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych.

Rząd Polski zwrócił się do EWG oraz 24 najwyżej uprzemysłowionych krajów świata o zrekompensowanie Polsce strat poniesionych na skutek embarga nałożonego przez ONZ na Irak. We wniosku o rekompensatę przedstawiony jest finansowy rachunek strat przygotowany przez Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą - straty natychmiastowe - 285 mln dol., straty spodziewane w najbliższym czasie - 280 mln dol., straty długofalowe - co najmniej 1,5 mld dol.

Realnego kształtu nabrała budowa Muzeum "Solidarności", które ma powstać przy historycznej bramie nr 2 Stoczni Gdańskiej. Przedsięwzięciu patronuje Komitet Budowy Pomnika Poległych Stoczników z 1970 r., a fundatorem jest Zrzeszenie Wolnych Przedsiębiorców (VFU) ze Szwajcarii. Przekazało ono już 15 tys. dolarów; deklaruje urządzenia techniczne - za darmo.

POLSKA

Nowy ambasador Polski w USA Kazimierz Dzięwanowski złożył wizytę kurtuazyjną ministrowi obrony USA Richardowi Cheney'emu. Rozmawiano o stanowisku rządu polskiego wobec spraw bezpieczeństwa Europy i obecności wojsk amerykańskich w Europie, o konieczności dalszego istnienia NATO i konsekwencjach kryzysu bliskowschodniego dla Polski. Richard Cheney przedstawił zwięźle rozwój sytuacji na Bliskim Wschodzie. Mowa była także o przyszłej wizycie ministra obrony USA w Polsce.

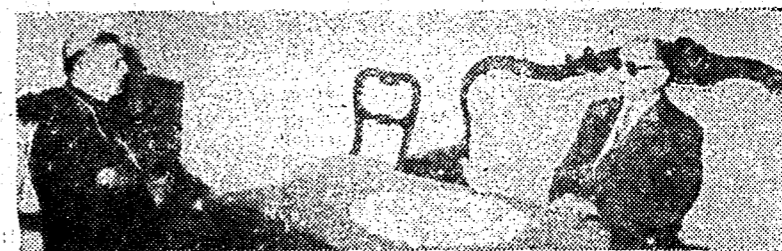
Trzy przejścia graniczne w woj. szczecińskim - w Ahlbecku koło Swinoujścia, Krajniku oraz Lubieszynie otrzymały prawa międzynarodowe. Dotychczas mogli z nich korzystać tylko obywatele państw RWPG - obecnie są one dostępne dla podróżnych z wszystkich państw świata. Na przejściu w Ahlbecku dostępnym wyłącznie dla osób idących pieszo (korzystają z niego bardzo liczne osoby przebywające na wczasach w nadmorskim rejonie NRD) oraz poruszających się pojazdami jednośladowymi można również otrzymać wizę, wkrótce wizy można będzie uzyskać także w Krajniku i Lubieszynie. Nowe uprawnienie trzech przejść granicznych znacznie usprawni ruch turystyczny w regionie oraz odciążą przejście w Kolbaskowie koło Szczecina.

Rząd określił, w jakich okolicznościach i według jakich zasad funkcjonariusze Urzędu Ochrony Państwa mogą użyć broni palnej, stosować środki bezpośredniego przymusu lub legitymować, zrolić kontrolę osobistą i rewizję bagaży. Funkcjonariusze UOP będą mogli korzystać z tych uprawnień tylko w czasie wykonywania czynności operacyjnych w sprawach, którymi zajmuje się urząd, to znaczy gdy w grę wchodzić będzie interes lub bezpieczeństwo państwa. Strzelać można - reguluje zarządzenie - tylko do podejrzanych o groźne przestępstwa, posiadających broń, niebezpieczne narzędzia

lub uciekających z miejsca zatrzymania lub konwoju. Zanim funkcjonariusz UOP kogoś wylegitymuje, musi sam okazać swoją legitymację tak, aby zainteresowany mógł odczytać i ewentualnie zapisać jej numer i nazwę organu, który ją wydał. Kontrole osobiste powinny w miarę możliwości przeprowadzać osoby tej samej płci, zaś rewizję bagaży muszą się odbywać w obecności ich właścicieli. Z obydwu czynności funkcjonariusze UOP sporządzają protokoły, które przekazują przełożonym. Spod kontroli osobistej i rewizji wyłączeni są dyplomaci i inne osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych na mocy umów i zwyczajów międzynarodowych. Przy użyciu siły fizycznej nie wolno człowieka uderzyć ("stosować uderzeń"), chyba że chodzi o odparcie zamachu na życie lub zdrowie funkcjonariusza. Kajdaneł używa się na polecenie sądu lub prokuratury, a także wyjątkowo wobec zatrzymanych zachowujących się agresywnie lub usiłujących zbiec. Nie wolno zakładać kajdaneł nieletnim do lat 17.

W Śląskim Instytucie Naukowym w Katowicach powołano Pracownię Badań nad Wydarzeniami Stanu Wojennego na Górnym Śląsku, którą kieruje Herbert Szafraniec, dotychczasowy koordynator Zespołu ds. Badania Wydarzeń w KWK "Wujek".

Komisja Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Rolników zaprosiła

Na Jasnej Górze w Częstochowie w klasztorze oo. paulinów spotkali się Prymas Glemp i prezydent Jaruzelski. Wyrazili najwyższe uznanie społeczeństwu za cierpliwość w ponoszeniu ofiar związanych z przekształcaniami gospodarczymi. Mają nadzieję, że reformy się powiedą. Zgodzili się, że Polska powinna mieć przyjać i blisko i daleko. Prymas Polski zapewnił prezydenta, że modli się w intencji Ojczyzny i władz Rzeczypospolitej.

Motyki, zamieniając mu karę śmierci na 10 lat więzienia. Równocześnie uznał, że pozostali skazani na karę śmierci na łaskę nie zasługują i 7 skazanych: Zbigniewa Rybaka, Wacława Karwowskiego, Jana Celińskiego, Henryka Tarczewskiego, Lucjana Głuchowskiego, Mariana Kisielnińskiego i Szczepana Kalisza wkrótce rozstrzelano. Pozostałych oskarżonych skazano na kary od 5 do 10 lat więzienia (później darowano bądź złagodzone na podstawie amnestii), utratę praw i przepadek całego mienia.

Wnosząc o uniewinnienie oskarżonych prokurator generalny stwierdza, iż sąd nie przedstawił oskarżonym dowodów na to, jakoby w ramach AK, po wyzwoleniu terenów wschodnich prowadzili działalność mającą na celu zmianę ustroju. Sąd oparł się jedynie na wyjaśnieniach oskarżonych, w których przyznali się oni do przynależności do AK.

Z ekspertyzy dokonanej przez specjalistę międzynarodowego prawa publicznego prof. Alfonsa Klafkowskiego dla Stowarzyszenia Ofiar Wojny wynika, że w 1945 roku 13,3 mln Polaków było uprawnionych do indywidualnych odszkodowań wojennych. Powinni byli otrzymać łącznie ok. 284 mld dol. Obecnie dowodami uprawniającymi do odszkodowania może się wylegitymować już tylko 1,4 mln osób. Pozostałych nie ma już wśród żywych.

W Warszawie złożyli wizytę posłowie narodowości polskiej z Rady Najwyższej Republiki Litewskiej. Przybyli oni do Polski na zaproszenie marszałka Senatu Andrzeja Stelmachowskiego. Było to pierwsze spotkanie tego typu, a jego celem było "omówienie sytuacji ludności polskiej na Litwie". W skład litewskiej delegacji weszli posłowie współpracujący z Sąjdisem: Medard Czobot, Czesław Okinicz i Zbigniew Balcewicz oraz zaangażowani w opracowanie programu autonomii rejonów polskich: Walentyna Subocz, Stanisław Pleszko, Ryszard Maciejkić i Anicet Brodowski, który jest przewodniczą-

cym rady samorządu rejonu wileńskiego, a zarazem posłem do Rady Najwyższej ZSSR.

Ze strony Senatu RP w rozmowach udział wzięli marszałek Andrzej Stelmachowski i wicemarszałek Zofia Kuratowska. Litewscy deputowani zostali także przyjęci przez marszałka Sejmu Mikołaja Kozakiewicza.

Rozmowy w Warszawie poprzedziły planowane w najbliższym czasie rozmowy sowiecko-litewskie na temat niepodległości Litwy. Chodziło o to, by uzgodnić stanowisko w sprawie sytuacji Polaków na Litwie. Dlatego też w skład przybyłej do Warszawy delegacji weszli zwolennicy utworzenia polskich okręgów autonomicznych - sołecznickiego, świeciańskiego i wileńskiego. Generalnie zgodzono się, że w rozmowach Litwy z ZSSR musi być reprezentowany także polski punkt widzenia.

W Polsce w przyszłości będzie 12-14 województw oraz zostaną reaktywowane powiaty, zapowiedział w "Gazecie Poznańskiej" prof. Jerzy Kołodziejski, sekretarz stanu w URM-ie.

Powstało Porozumienie "Solidarność Pracy". Jej upoważnionymi reprezentantami są: sen. Karol Modzelewski, sen. Jan Józef Lipski - przewodniczący PPS, pos. Ryszard Bugaj, Marek Krankowski - przewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Samorządów Pracowniczych, Wojciech Lamentowicz - politolog, Piotr Marciniak - politolog i działacz Klubu "Reforma i Demokracja" oraz prof. Jan Mujżel - ekonomista.

Porozumienie "SP" wkrótce przedstawi dokument programowy i podejmie decyzję czy przystąpi do Sojuszu na Rzecz Demokracji.

W dniach 14-15 września br. były prezydent USA Ronald Reagan złożył wizytę w Polsce. W Warszawie Ronald Reagan spotka się z najwybitniejszymi osobistościami polskiego życia politycznego, złoży wieniec na Grobie Nieznanego Żołnierza. Planuje się także spotkanie z parlamen-

tarzystami. Drugiego dnia wizyty - w Gdańsku - dojdzie do spotkania z Lechem Wałęsą. Ponadto Ronald Reagan, zwiędzi historyczną salę bhp, gdzie ma się spotkać ze stocznolowcami, złoży kwiaty pod Pomnikiem Poległych Stocznolowców, a także odwiedzi kościół św. Brygidy.

Pierwotnie Ronald Reagan miał przybyć do Polski w połowie czerwca, w ramach swojej europejskiej podróży. Nie doszła ona do skutku z powodu choroby.

Andrzej Malanowski (PPS), Grzegorz Lika (TKK PPS) i Cezary Miżejewski (PPS-RD) odrzucili ofertę Edwarda Osóbki-Morawskiego wspólnego działania w celu odzyskania majątku dawnej PPS. "Z kierownictwem lubelskiej PPS, którą próbuje Pan teraz reanimować nie mamy nic wspólnego" - stwierdzają w liście otwartym wyrażając jednocześnie nadzieję, że dalsza korespondencja z tej strony nie będzie już do nich kierowana.

Warszawa odzyska pomnik Edwarda Mandella House'a, doradcy prezydenta USA Wilsona i rzecznika niepodległego państwa polskiego.

Będzie to w lipcu przyszłego roku, w nawiązaniu do daty pierwotnego odsłonięcia monumentu, które odbyło się 4 lipca 1932 r., w 156 rocznicę niepodległości Stanów Zjednoczonych. W przyszłym roku przypada również 50 rocznica śmierci fundatora pomnika, Ignacego Paderewskiego, który w 1932 r. prosił władze stolicy o "objęcie w wieczyste władanie tego pomnika i roztoczenie nad nim troskliwej opieki". Komuniści rozebrali potajemnie pomnik w 1951 roku.

Ordynariusz diecezji szczecińskokamieńskiej biskup prof. Kazimierz Majdański po powrocie z USA powiedział w Szczecinie, iż w USA przedstawił problemy Polski na tle obecnej sytuacji w Europie i świecie. W obecnej bowiem sytuacji świata zamiast dwu supermocarstw jest raczej jedno. Z tego wynika wizja Europy Środkowej. W czasie rozmów

w USA bp Majdański zaapelował by nie zaliczać Polski do państw Wschodu. Polska nigdy nie należała do Wschodu. Jest ona krajem o cywilizacji rzymskiej i o takiej też kulturze. Równocześnie Polska znajduje się w Europie Środkowej i jest znakomitym pomostem między Wschodem i Zachodem.

Obywatelski Komitet Budowy Pomnika Józefa Piłsudskiego w Warszawie postuluje przywrócenie Święta Żołnierza Polskiego, obchodzonego 15 sierpnia, tak jak to miało miejsce w okresie przedwojennym.

Podczas uroczystej sesji Rada Warszawy podjęła uchwałę przywracającą przyjęty przez Radę Miejską 31 stycznia 1938 r. oficjalny herb Miasta Stołecznego Warszawy. Autorem projektu jest Szczęsny Kwarta.

Na czerwonym polu znajduje się syrena zwrócona w prawo, z mieczem wzniesionym w ręce prawej, z tarczą okrągłą w ręce lewej. Barwy ciała i rybiego ogona syreny - naturalne, włosy złote, mięcz i tarcza złote. Nad tarczą herbowa korona królewska (tzw. stanisławowska) złota.

Z kolei Rada Miejska we Wrocławiu stosunkiem głosów 31 do 19, przywróciła miastu pięćpolowy herb nadany w 1530 r. przez Ferdynanda I Habsburga - króla Czech i Węgier. Na jednym z pól herbu znajduje się piastowski orzeł, a obok litera "W" od łacińskiej nazwy miasta "Wratislavia". W swej historycznej postaci herb widnieje na Ratuszu i gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej. Poprzednio historyczny herb miasta był usuwany dwa razy, po raz pierwszy w 1938 r. przez władze hitlerowskie, a następnie w 1948 r. przez urzędników stalinowskich.

Poznańskie Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe oskarżyło prezydenta miasta o tolerowanie pornografii, a konkretnie - pornoshopów. W tej samej sprawie list otwarty do premiera Tadeusza Mazowieckiego skierowała Komisja Wspólna Obronców Życia w Rzeczypospolitej Polskiej: "Ufamy, że Pan Premier, jako człowiek inspirowany się Ewangelią i nauką Kościoła w swoim zaangażowaniu społecznym, ochroni uczciwych obywateli przed zbrodnią jaką jest pornografia..."

Wieści z Zakopanego: ulicę generała Świerczewskiego zamieniono na ulicę generała Galicy, aleją 1 maja - na 3 Maja, plac Zwycięstwa na plac Niepodległości; z placu tego zniknąć ma wkrótce pomnik żołnierzy sowieckich. Być może stanie tu w przyszłości pomnik Józefa Kurasia "Ognia", o którego rychłej rehabilitacji dużo się mówi pod Giewontem.

GOSPODARKA

W lipcu ceny w Polsce wzrosły o 3,6 proc. Wzrost cen w lipcu okazał się niższy od prognozowanego. Oczekiwano wzrostu o 5,5 proc., potem gdzieś między 4 a 5 proc., a w końcu, jak obliczył Główny Urząd Statystyczny ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły w lipcu o 3,6 proc. w porównaniu z czerwcem br.

Ceny żywności wzrosły o 0,8 proc., napojów alkoholowych o 1,4 proc., artykułów nieżywnościowych o 2,7 proc., a usług, głównie z powodu podwyżek cen energii elektrycznej, gazu, ciepłej wody, centralnego ogrzewania, usług pocztowych i abonamentów RTV - o 14,8 proc.

Przypomnijmy, że wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w kolejnych miesiącach 1990 roku, w stosunku do miesiąca poprzedniego kształtował się następująco: styczeń 79,6 proc., luty 23,8 proc., marzec 4,3 proc., kwiecień 7,5 proc., maj 4,6 proc., czerwiec 3,4 proc.

Samochody Chryslera "Horizon" w Polsce? Bardzo możliwe. Chrysler prowadził w tej sprawie rozmowy z PeKaO Trading Corporation. Oprócz PeKaO i kapitału polonijnego finansowaniem części przedsięwzięcia zainteresowana jest również Polish American Enterprise Foundation. Chrysler oferuje korzystną sprzedaż kompletnej linii produkcyjnej samochodu (z wyjątkiem silników). Fabryka "Horizona" miałaby być zlokalizowana w Katowicach.

Miesięcznik "Sukces" opublikował własną listę najbogatszych ludzi w Polsce. Na czele jest Piotr Buchner, szef firmy "Solco" (farmaceutyki), a następnie: Jerzy Starak - firma "Comindex" (art. spożywcze), sen. Henryk Stokłosa, Andrzej Czarnecki - "Plastomed" i Mariusz Walter - "ITI" (audiowideo, filmy). Były minister Mieczysław Wilczek zajmuje dopiero dziewiąte miejsce.

Główny Urząd Statystyczny opublikował dane dotyczące sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w I półroczu br. Wynika z nich, że przeciętna emerytura wynosiła 527 tys. zł, renta inwalidzka 429 tys., renta rodzinna 423 tys. Największą grupę, bo 35 proc. stanowiły gospodarstwa domowe emerytów i rencistów z dochodami przypadającymi na 1 osobę w wysokości 300-400 tys. zł. Jedna czwarta miała 200-300 tys., ponad 18 proc. 400-500 tys. Tych rodzin,

gdzie dochody na 1 osobę wynosiły 200 tys. i mniej było niecałe 10 proc. I tyle samo miało dochody w granicach 500-700 tys. A powyżej tej sumy dochody osiągnęło niespełna 3 proc. gospodarstw domowych rencistów i emerytów.

Skup wełny praktycznie przestał istnieć. Przemysł lekki, przedsiębiorstwa obrotu surowcami hodowlanymi oraz Przedsiębiorstwa Zapasów Państwowych - "Intermat" kupiły w tym roku razem 3300 ton. Tymczasem gospodarstwa chłopskie, PGR-y i spółdzielnie produkcyjne produkują rocznie łącznie 14 tys. ton wełny. Specjalistycznym gospodarstwom żyjącym ze sprzedaży wełny grozi bankructwo. Do zeszłego roku nie było problemów ze sprzedażą wełny. Całą produkcję wykupywał przemysł lekki. Trudności pojawiły się na jesieni 1989 wraz ze spadkiem popytu na wyroby włókiennicze. Eksport do krajów RWPG jest nieopłacalny, a o sprzedaży na Zachód nie można marzyć przede wszystkim z powodu światowej nadprodukcji tego towaru.

"Gazeta Wyborcza" opisała doświadczenie rolnika, który udał się po pożyczki w celu potrojenia swej hodowli świń. Dziennikarz "GW" zatytułował tekst "Droga przez banki", ale równie dobrze mogłoby być "Droga przez mękę".

"Znajomy rolnik z Clechanowskiego (hodowca świń) postanowił za inwestować w swoje gospodarstwo. Dotychczas hodował ok. 200 świń rocznie, teraz uznał, że czasy mu sprzyjają i zdecydował się na potrojenie tej liczby. Plony zbóż i ziemniaków zapowiadają się dobrze, proszą jest dużo, a ceny wieprzowiny uważa za wysokie. Za gotówkę kupił już od okolicznych rolników prawie 200 ton jęczmienia (którego nie chcą ani GS-y ani PZZ-y) na paszę dla przyszłego stada. Zamówił też prosięta u stałego dostawcy. Musi wybudować silos i zakupić do niego urządzenia oraz mieszalnię pasz. Na sfinansowanie tej budowy potrzebuje ok. 1 mld zł. Czytał w prasie i

szyszał w telewizji, że na rolników czekają kredyty polskie i zagraniczne, którymi mało kto się interesuje. Poszedł więc do swojego Banku Spółdzielczego. Bank dysponuje sumą 1,2 mld zł na kredyty dla wszystkich mieszkańców gminy. Walne zgromadzenie delegatów Banku proponowało, aby wystąpić do Banku Gospodarki Żywnościowej o 15 mld zł. Dyrekcja zmniejszyła to do 10 mld, a dostali 1,2. Mój znajomy nie może zabrać sam prawie całego kredytu przyznanego dla gminy. Zwrócił się do NBP o kredyt z Banku Światowego. Okazało się, że można go wykorzystać tylko kupując za granicą urządzenia lub maszyny. Dla jego celów ten kredyt jest nieprzydatny. Miał nadzieję na kredyt z Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej, pochodzący z darów żywnościowych EWG. Są one oprocentowane o 1/4 niżej od ogólnie dostępnych, ale okazało się, że 3 lipca Rada Funduszu wstrzymała udzielanie kredytów. Na koncie Fundusz ma ok. 600 mld zł, a zawarł umów kredytowych na ponad 500 mld. Napływu dalszych pieniędzy chwilowo nie będzie. W ponad 80 proc. pochodzą one ze sprzedaży EWG-owskiej pszenicy, a jej sprzedaż została wstrzymana, aby nie zakłócać tegorocznej kampanii żniwnej".

Emigracja:

Prezydent R.P. na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski wydał w Londynie orędzie na Święto Żołnierza. Podkreślił m.in. wielkie historyczne znaczenie wojny 1920 roku. Zwrócił uwagę, że takiej postawy jaką zaprezentowali ówczesni polscy żołnierze i społeczeństwo polskie "potrzebuje nasz naród i w dniu dzisiejszym. Nie tylko braterstwo broni, ale i braterstwo trudu powinno jednoczyć nas wszystkich tak, jak połączył się wysiłek całego narodu w pamiętnym 1920 roku, z którego pełniłości wszyscyśmy wzięli aż po bieżące dni.

Owoce zwycięstwa pod Warszawą i następnych sukcesów bojowych było zawarcie pokoju ryskiego i dalszych traktatów gwarantują-

cych granice Rzeczypospolitej, aby mogła żyć i rozwijać się w atmosferze bezpieczeństwa i poszanowania dla swoich demokratycznych praw. Dziedzictwo tego pamiętnego roku istnieje ciągle i obowiązuje aż po dziś dzień. Do chwili wolnych i nieskrępowanych wyborów i odzyskania pełnej niepodległości Prezydent Rzeczypospolitej i Rząd na Uchodźstwie stoją na straży tych wartości, o jakie walczyli w roku 1920 nasi bohaterzy poprzednicy.

W dniu dzisiejszym, broniąc niezłomnie naszej niepodległości i suwerenności, składamy hołd wojownikom z roku 1920 o wolną, sprawiedliwą i szczęśliwą Rzeczypospolitą".

W 70 rocznicę sławnego zwycięstwa nad wojskami bolszewickimi, w siedzibie Prezydenta i Rządu RP na Zamku w Londynie odbyło się spotkanie z weteranami tej wojny, żyjącymi w Wielkiej Brytanii.

Stan zdrowia nie pozwolił przybyć najstarszemu żołnierzowi Rzeczypospolitej gen. Stanisławowi Maczkowi, ale był gen. Klemens Rudnicki oraz 26 oficerów i żołnierzy i 2 panie, które w latach 1919-20 służyły w wojsku. Na uroczystość przybyły córki Wielkiego Marszałka, p. dr Wanda Piłsudska i p. Jadwiga Jaraczewska z mężem. Obecni byli przedstawiciele Rządu RP z premierem prof. E. Szczepanikiem i Rady Narodowej z prezesem Z. Szadkowskim.

Po śmierci plaśtującego to stanowisko Zbigniewa Scholtza, na wniosek premiera polskiego rządu emigracyjnego Edwarda Szczepanika prezydent Ryszard Kaczorowski mianował ministrem do spraw emigracji w swoim gabinecie inż. Artura Rynkiewicza, dotychczasowego wieloletniego przewodniczącego Zjednoczenia Polskiego w Wielkiej Brytanii. Zjednoczenie zrzesza ok. 70 organizacji brytyjskiej Polonii.

Po 17 latach przestał ukazywać się kwartalnik polityczny "Aneks". W imieniu zespołu redakcyjnego czy-

teńników na łamach "Rzeczypospolitej" pożegnał redaktor naczelny Aleksander Smolar - obecnie doradca polityczny premiera Tadeusza Mazowieckiego.

Prezydent RP na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski poinformował o swej gotowości objęcia urzędu głowy państwa polskiego w kraju". Jest to odpowiedź na propozycję Partii Wolności - żeby zastąpił on Jaruzelskiego od zaraz do czasu wyborów prezydenckich i parlamentarnych.

Religia:

Ponad 400 tys. wiernych z całej Polski i zagranicy uczestniczyło w uroczystościach na Jasnej Górze - święcie Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Rozpoczęło je odsłonięcie obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej w jasnogórskim klasztorze. Głównym punktem uroczystości była msza pontyfikalna celebrowana przez wysłannika Jana Pawła II, kardynała Eduardo Pironiego. Homilię wygłosił prymas Polski ks. kardynał Józef Glemp. Po omówieniu znaczenia święta wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny dla Kościoła katolickiego ks. Prymas wiele miejsca poświęcił w swojej homilii historycznym wydarzeniom wojny polsko-bolszewickiej sprzed 70 lat. W dalszej części swojej homilii ks. kardynał Józef Glemp wiele uwagi poświęcił zjawisku moralnego odradzenia się narodu polskiego. Symbolem tego odradzenia jest także wracająca do szkół nauka religii.

Po zakończeniu uroczystości dziesiątki tysięcy pielgrzymów przeszło drogą krzyżową na klasztornych wzgórzach.

Bp Marian Jaworski, administrator apostolski archidiecezji w Lubaczowie, nawiedził wiele wspólnot parafialnych na terenach archidiecezji lwowskiej obrządku rzymskokatolickiego. W Gródku Jagiellońskim, Polupanówce i Jezierzanach dokonał poświęcenia kościołów odzyskanych dla kultu wiernym. W

tychże miejscowościach oraz w katedrze Lwowskiej, Hałuszczyńcach, Tarnorudzie, Starym Skalacie, Strusowie, Rydodubach, Losiączu, Manikowcach, Holuzubińcach - (dwie ostatnie miejscowości już za Zbruczem) - Mikulińcach, Krzemieńcu i Kamionce Buskiej (dawniej Strumilowa) udzielił wiernym sakramentu bierzmowania (499 osób) i pierwszej Komunii świętej dzieciom (64 osoby).

Prymas Polski kardynał Józef Glemp udzielił wypowiedzi Telewizji Polskiej w sprawie powrotu nauczania religii do szkół, co spotyka się z kwestionowaniem legalności tej decyzji

"Przecież religia była usunięta ze szkoły nielegalnie. Dzisiaj - powiedział Prymas - niestety podnoszą tę kwestię ci, którzy wywodzą się z grona tych, którzy nielegalnie ją usunęli. Myślę, że jest to naradowy nietakt. Chcemy uwzględnić wolę rodziców, wolę społeczną, a przede wszystkim jest to jakaś rekompensata za ten okres, podczas którego działały się bezprawia i takim bezprawiem było jednak wyrzucenie religii ze szkoły".

Kardynał Glemp wypowiedział się również na temat obaw, że lekcje religii będą rodzicem nietolerancji: "Nie boję się tutaj zagadnień nietolerancji - powiedział. - Wiem, że mówi się dzisiaj bardzo dużo o tolerancji i dyskryminacji, ale zwrócić uwagę na takie elementy, które dzisiaj jawią się przed nami. Mamy wyjątkowo dobry klimat do zrozumienia jeden drugiego. Po prostu widzimy, że ludzie chcą ładu i chcą pokoju i uwzględniają wartości drugiego człowieka. Ponadto w naszym polskim charakterze ta tolerancja jest głęboko zakorzeniona. Przecież w historii byliśmy krajem najbardziej tolerancyjnym, gdzie wszystkie wyznania mieściły się i nie doznawały, takich uszczerbków jak gdzie indziej. Religia ze swej istoty - kontynuował Prymas - kiedy uczy o miłości bliźniego musi eksponować sprawę współżycia. Tolerancji nie osiągnie się przez izolację. Chcemy podjąć się tej próby po to, żeby po-

kazać, że umiemy być tolerancyjni i być otwarci na wartości drugiego człowieka, obojętnie czy one wynikają z inności religii czy z inności postaw w ogóle wobec wiary".

Kultura:

10 festiwalowych dni, 27 koncertów, z których dwa już dziś można określić mianem wydarzenia - tak zapowiada się tegoroczna "Warszawska Jesień".

Do wydarzeń należy zapowiedziany przyjazd, po 36 latach emigracji w Anglii, Andrzeja Panufnika, pianisty, dyrygenta, a przede wszystkim kompozytora, przez wiele lat w Polsce "zakazanego". Towarzyszyć mu będą najlepsi - żona, Camilla Jessel - znany fotografik, córka Roxana - kompozytorka i syn Jeremy plastyk.

Gościem - także długo oczekiwanym - Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej '90 będzie Wanda Wilkomirska, wspaniała skrzypaczka, która od wyjazdu z Polski w 1981 roku wystąpi w kraju po raz pierwszy. Andrzej Panufnik poprowadzi koncert inauguracyjny z Orkiestrą Filharmonii Narodowej (14.IX), podczas którego publiczność usłyszy pierwsze polskie wykonania m.in. jego Symfonii nr 10 Muzyki Jesieni i Koncertu fortepianowego z solistką Ewą Poblocką.

Ponownie w roli kompozytora i dyrygenta A. Panufnik wystąpi 16.IX. dyrygując Scottish Camber Orchestra z Edynburga. Tego też wieczoru zostanie wykonany jego Koncert skrzypcowy w interpretacji Wandy Wilkomirskiej.

W programie tegorocznej "Warszawskiej Jesieni" znajduje się 5 światowych prawykonani utworów Pawła Szymańskiego, Elżbiety Sikory, Robina Minarda, Riccarda Mandoliniego, Enrica Correggia, zaś większość festiwalowych kompozycji będzie miała swoje pierwsze polskie wykonanie. Obok czołowych polskich artystów wezmą udział wykonawcy z Holandii, W. Brytanii, Włoch, USA, ZSSR, Węgier i Szwajcarii.

TRUDNY CZAS

K.B. - Jakle jest stanowisko Związku, Przewodniczącego Lecha Wałęsy, a także Pana osobiście wobec ostatnich zmian na polskiej scenie politycznej. Chodzi mi tu głównie o powstanie partii ROAD.

K.P. - Wałęsa dążył od pewnego czasu do powstania różnych grup politycznych. Uważa on, że nie może istnieć polityczny monopol. Za dwa, trzy, czy pięć lat "Solidarność" stałaby się takim monopolem, tak jak kiedyś był monopol partii, tak teraz byłby monopol "Solidarności". Byłby to powrót do tego, co było. Myślę, że jest to słuszny pogląd. "Solidarność" powinna może nie tyle się podzielić -

nie chodzi tu o działanie dekonstrukcyjne - co wyłonić z siebie różne grupy. Zaczęły się one wyodrębniać. Powstało Centrum, które Wałęsa popierał, powstał ROAD, który Wałęsa będzie popierał jak wszystkie nowe partie, tj. nie wchodząc w żaden układ partyjny: ani ROAD, ani Centrum, ani chrześcijańska demokracja, ani nic innego. Wałęsa do żadnej partii nie będzie należał. Jeśli chodzi o ROAD: bardzo dobrze, że powstał, że ta grupa osób nareszcie się określiła. Jedynym może zdziwieniem, zaskoczeniem dla nas jest to, że wstąpił tam Władek Frasyniuk. Uważamy zgodnie ze Statutem, że działacze pełniący funkcje w Związku do żadnej partii wstępować nie powinni. Do Porozumienia Centrum nie wstąpił Leszek Kaczyński, mimo że zakładał je jego brat Jarek. Stąd wstąpienie Frasyniuka do ROAD budzi pewien niesmak. Ale powtarzam: bardzo dobrze, że powstał, niech robią programy, niech rywalizują z innymi partiami, kto lepszy, ten wygra. Uważam, że na razie ROAD jest grupą na pewno bardzo mocną intelektualnie, natomiast niezbyt liczną. Mam nadzieję, że będzie ich więcej, zdobędą większe poparcie i

więcej zwolenników. Na razie jest to grupa bardzo znacząca ze względu na swój intelektualny potencjał i możliwości, które może mieć w przyszłości.

K.B. - A co mógłby Pan powiedzieć o ich deklaracji. Spotkałem się z może paradoksalnym zdaniem...

K.P. - Ze krytykowali Centrum, a sami są przyspieszaczami...

K.B. - Nie tylko to. Ze Centrum, o którym zaczęto pisać jako o formacji jednak prawicowej ma program jakby bardziej lewicowy od ROAD-u, który jest kojarzony z lewicą.

K.P. - Większość z twórców ROAD-u wystąpiła z Komitetu przy Przewodniczącym "Solidarności" nazywając go przyspieszaczem, bo dąży do przyspieszenia wyborów prezydenckich i parlamentarnych. Teraz sami mówią, że są za przyspieszeniem jednych i drugich wyborów. Nie jest to dla mnie zaskoczeniem. Tylko wydaje mi się, że to jest troszeczkę obłudne. Przecież można było wprost powiedzieć: założyliśmy partię, mamy program i tak dalej. Tymczasem oni negowali przyspieszenie, negowali szybsze wybory prezydenckie, a teraz sami o tym mówią. Jest to więc w jakiś sposób przyjęcie programu Centrum. Ale mimo to myślę, że będzie to znacząca grupa i będzie miała dobry program. Na pewno trzeba na to czasu. Nie wierzę, że program można opracować, o tak z dnia na dzień. Opracowanie każdego programu nie polegającego tylko na hasłkach wymaga czasu. Ze swoim potencjałem intelektualnym ROAD jest w stanie zrobić dobry program.

K.B. - Jak rysuje się obecnie przyszłość Komitetu Obywatelskiego przy przewodniczącym "Solidarności"?

K.P. - Komitet będzie utrzyma-

ny, Wałęsa będzie chciał go utrzymać za wszelką cenę, dlatego, że uważa niech lepiej różne ugrupowania, różne opcje spierają się wewnątrz tego Komitetu, niż miałyby się zreć, klócić na zewnątrz. Wałęsa chce, żeby w Komitecie konkurowały ze sobą różne ugrupowania, różne programy, na tym ma polegać jego działanie.

K.B. - Teraz inny temat. Jak Związek widzi "dogadanie" się z rolnikami wobec ich rosnącego niezadowolonia?

K.P. - Jest to naprawdę duży problem, powiedziałbym nawet, że boję się niebezpieczeństw z nim związanych. Z jednej strony rozumiem rolników, bo ceny nawozów, bo ceny środków produkcji i tak dalej. Ale przecież reformy w tym kraju od czegoś trzeba zacząć. Wiadomo w jakiej jesteśmy sytuacji, wiadomo do czego komuniści doprowadzili w tym kraju. Przejeżdżaliśmy puste kasy i kraj w ruinie, więc wszyscy musimy ponieść koszty, przeżywać spadek stopy życiowej. Również rolnicy. Oni nie chcą przyjąć tego programu. Mają swoje racje, ale nie w takim stopniu, jak tego żądają. Cen gwarantowanych nie ma w tej chwili nigdzie na świecie. Nie można w takim kryzysie jak polski żądać cen gwarantowanych. Dla mnie jest to szokujące i demagogiczne. Albo nastawiamy się na gospodarkę rynkową, albo się nie nastawiamy. Koszt muszą ponieść wszyscy, nie tylko robotnicy. Rolnikom jest cholernie ciężko, ale dlaczego tylko robotnicy mają płacić za wszystko? Jest wśród rolników grupa demagogów, nawet w "Solidarności" RI i w jej Prezydium, ale również niesamowicie nakręcają nastroje protestacyjne kółka rolnicze. Nie patrząc na nic. To jest coś podobnego do tego, co robi OPZZ tu, wśród robotników. Na pewno jest

to bardzo niebezpieczne, choć z drugiej strony należało się spodziewać, że wcześniej, czy później oni podniosą głowy i będą się starali śłać niepokoju.

K.B. - A jak Związek ocenia ustawę prywatyzacyjną?

K.P. - Tu jest problem bardziej, powiedziałbym dla fachowca, niż dla związkowca. Mogę powiedzieć swoje osobiste zdanie, nie chciałbym wypowiadać się w imieniu Związku. Jako Związek jeszcze się do tego nie ustosunkowaliśmy. Gdybym ja miał robić prywatyzację, poszedłbym bardziej ostro, szybciej. Co prawda Balcerowicz twierdzi, że ruchy, które w tym roku zostaną zrealizowane są pewnym przygotowaniem, wstępem do prywatyzacji przyszłorocznej. No, zobaczymy, to się dopiero w praniu okaże. Bardzo mi się spodobało, że od razu zaczęli działać, słyszałem, że na pierwszy ogień ma iść Ursus. I bardzo dobrze. Uważam - w kontekście poprzedniego pytania o rolników - że bardzo dobrze się za to wzięli. Gdyby im się udało, byłoby to celny strzał.

K.B. - Dlatego też połączyłem te dwa pytania nie chcąc sugerować odpowiedzi. Pojawiały się poglądy, że wprowadzanie wolnego rynku w warunkach istniejących monopolii jest przedsięwzięciem dosyć ryzykownym. Monopole to to, co najbardziej gnębi rolników...

K.P. - Tak, tak! Zgadza się!

K.B. - Na ile ustawa prywatyzacyjna i jej praktyka sprawi, że monopole, zwłaszcza skupu, zostaną przełamane i jaka w tym procesie byłaby rola Związku?

K.P. - Byłem naprawdę sceptyczny wobec ustawy reprivatyzacyjnej do momentu, kiedy przekonałem się, powiedziano to wprost, że na pierwszy ogień idą takie to a takie działki i takie to a takie dziedziny. To mi się bardzo podoba, tu Balcerowicz zagrał jak mistrz. Powiedziałbym, że prywatyzacja powinna też ulżyć doli rolników, to jest jeden z wycinków całości planu, który powinien prowadzić ku właściwej drodze. Na pewno będzie z tym jeszcze wiele trudności wiążących się między innymi z tym, że nie wyobrażam sobie tych pakietów akcji, ludzie naprawdę nie

mają pieniędzy, robotnicy szczególnie, naprawdę niewiele osób będzie na to stać. I tu bym się przychylił do tego, co powiedział premier Szwecji, że prawdopodobnie w Polsce powstanie model demokracji burżuazyjnej właśnie dlatego, że jest grupa osób, która ma pieniądze, która będzie dyktowała tempo i kierunek rozwoju, będzie kupować, będzie dalej cholernie się bogacić. Czy to jest niebezpieczeństwo? Ludzie różnie na to patrzają. Mnie to nie przeraża. Na całym świecie jest grupa, która ma pieniądze i grupa, która żyje od pierwszego do pierwszego. Ale przy gospodarce rynkowej jest to normalne, ja tego nie będę potępiał. Wiem natomiast, że - znając społeczeństwo polskie - będzie masa niezadowolonia, masa zardzości, masa innych pretencji, ale to wynika z czterdziestoletniego wychowania komunistycznego. Przed wojną były duże dysproporcje, ale każdy uważał to za rzecz normalną, każdy miał szansę, nie był niszczone. A teraz, przy tym wychowaniu czterdziestoletnim boję się reakcji, no, większości, zdecydowanej większości.

K.B. - Jak wtedy zareaguje Związek?

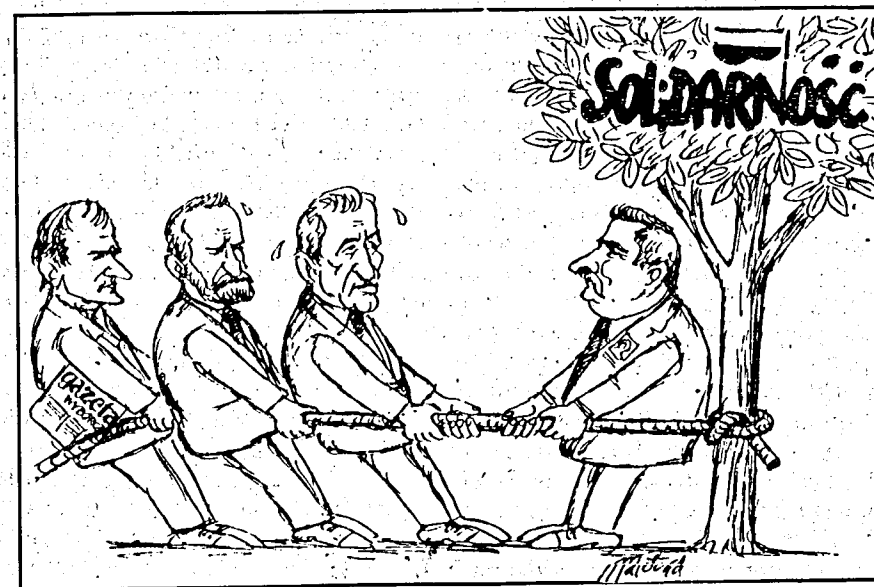
K.P. - W pierwszym momencie na pewno trzeba się temu przypatrzeć, nie można robić pochopnie. My w Związku na pewno jesteśmy w pierwszym rzędzie patriotami, dopiero później związkowcami.

Niestety, jest taka sytuacja, nie możemy w tej chwili kłaść nacisku na polepszenie bytu, na inne sprawy czysto związkowe. Nie możemy być związkiem żądającym. Wałęsa jest w cholernie ciężkiej sytuacji. Jako przewodniczący Związku wiadomo, co powinien robić. Jako Wałęsa - nazwijmy w ten sposób jego pozycję - musi ten rząd popierać, on go stworzył. Znając sytuację w Polsce nie ma innego wyjścia i dostaje po głowie od robotników, a z drugiej strony dostaje i od rządu. Jest naprawdę w cholernej sytuacji i w takiej sytuacji jest cały Związek "Solidarność". My nie jesteśmy OPZZ, co oni wyprawiają, co ten Miodowicz w ogóle wygaduje w takiej sytuacji, jaka jest w Polsce, my ją bierzemy pod uwagę, oni jej pod uwagę nie biorą i dlatego "Solidarność" w tym okresie zwolenników sobie zdobywać nie będzie, przynajmniej póki jest najtrudniej. Podejrzewam, że ten okres będzie trwał na pewno przez rok. Może po tym roku zacniemy wychodzić z dołka, może wówczas zacniemy zdobywać zwolenników. W tej chwili mamy naprawdę ciężką sytuację. Rozumiemy to nie żądamy więcej.

K.B. - Prognozy polityczne na najbliższy czas nie są więc optymistyczne?

K.P. - Nie, na pewno nie.

Rozmawiał:
KRZYSZTOF BIERNACKI

SOLIDARNOŚCI DZIESIĘĆ LAT

Dzisiaj, gdy piszę te słowa, mija dokładnie 10 lat od chwili, gdy wraz z mym przyjacielem, Tomkiem Jasrunem wylądowaliśmy w Stoczni Gdańskiej. Pojechaliśmy tam, by zawieźć kopię listu intelektualistów do władz, pod którym w ciągu poprzednich dni pracowicie zbieraliśmy w całej Warszawie podpisy. Cała ta akcja zorganizowana została przez działaczy Klubu Inteligencji Katolickiej, Towarzystwa Kursów Naukowych oraz Konwersatorium "Doświadczenie i Przyszłość". Udało się zgromadzić ponad dwieście podpisów ludzi (w tym nawet Romana Bratnego!), którzy w ten sposób apelowali do władzy o rozpoczęcie rozmów ze strajkującymi robotnikami. Tomek napisał później i opublikował w "Pulsie" (wówczas jeszcze krajowym) znakomity, chyba jeden z najlepszych reportaży ze strajku. Sam obiecywałem sobie wielokrotnie, że taki tekst napiszę, do dziś jednak nie bardzo mi to się układa.

Warto jednak może zapisać parę migawek. I tak na przykład do dziś doskonale pamiętam zachowanie się niektórych doradców. Wybitny socjolog, autor wielu ważnych w naszej kulturze powojennej esejów Jan Strzelecki, dziś już nieżyjący, tłumaczył nam wówczas, siedzącym na trawie przed słynną salą bhp, w której toczyły się rokowania, że istnieje nieprzekraczalna granica, za którą wszystko to musi się skończyć interwencją sowiecką. Nie wierzył w realizację głównego postulatu, w którym żądano utworzenia wolnych związków zawodowych. Nie wierzył, gdyż doskonale znał istotę systemu sowieckiego i wiedział, że powstanie podobnej wyrwy musi prędzej czy później zmusić totalitarną władzę do dalszych ustępstw, a o tym przecież nawet przez moment nie było mowy. Z kolei Waldek Kuczyński, autor wydanej w podziemiu znakomitej analizy ówczesnej sytuacji ekonomicz-

nej, w przerwach obrad spacerował z nami po stoczni i, zafascynowany jej pejzażem, zataczał ręką krąg powtarzając: "Patrzcie, tak wygląda prawdziwa rewolucja".

Cóż - wszyscy wówczas, szczególnie chyba w tym miejscu, mieliśmy poczucie uczestniczenia w czymś nie do końca rzeczywistym. Unieruchomiony wielki organizm stoczni z górującymi nad nim ramionami wielkich dźwigów, z ogromną ciszą tego wypełnionego na codzień zgiełkiem pracy miejsca - ktoś żartując powiedział: "jeszcze parę miesięcy tego strajku, a wszystko tu porośnie mchem" - wszystko to przytłaczało. Przy tym w obcowaniu z samymi strajkującymi byliśmy zdumieni ich spokojem, poczuciem siły i pewnością realizacji tego wszystkiego, co dla nas, od lat zanurzonych w pracę opozycji, wydawało się utopią.

Już dojeżdżając pociągłem w okolice Gdańska wiedzieliśmy, że przekraczamy granicę nieznanego nam dotąd kraju. Flagi na peronach, jakaś niepochwytana w słowach zmiana atmosfery - to czuło się już dużo wcześniej, przed wjazdem do miasta. Sam Gdańsk z kolei zadziwił nas niemal zupełnym brakiem policji (spodziewaliśmy się dziesiątków patroli itp.) i zdumiewającym spokojem. Uderzająca była życzliwość ludzi. Oczywiście, czuło się także napięcie, pewną obawę o to, co się stanie. W samej stoczni jednak i owo poczucie obawy znikło zupełnie. Gdy stamtąd wychodziłem na dwa dni przed zakończeniem rozmów, wiedziałem już, że widziałem początek końca komunizmu. Byłem tego tak pewien, że nawet wprowadzenie stanu wojennego uznałem za epizod tylko już na samym jego początku - pisałem zresztą o tym w pierwszym numerze "Wezwania", pisma, które wraz z Jastrunem i kilkoma przyjaciółmi postanowiliśmy powołać do życia już w styczniu 1982 roku.

Dziś, dziesięć lat po tamtych wydarzeniach spoglądam na nie nie tylko z dystansem, lecz i z zainteresowaniem. Co się z nami wszystkimi w ciągu tego dziesięciolecia porobiło? Gdzie podzielała się pani Ania Walentynowicz, której konflikt z Wałęsą już niemal od pierwszych dni istnienia "Solidarności" był jednym z tych sporów, w których bodaj najwyraźniej ujawniała się w okresie 1980-81 negatywne cechy charakteru Największego Przewodniczącego? Co stało się z Andrzejem Gwiazdą, swego czasu "wystawionym" przez Wałęsę do odczytania w telewizji tekstu tzw. "porozumienia warszawskiego" (słynny konflikt bydgoski), z którym Andrzej się nie zgadzał? Gdzie się podzielała bodaj najbarwniejsza postać wielkiego strajku, pani Krzywonos, przywódczyni tramwajarzy Trójmiasta, niesłuchanie bojowa i twarda? Gdzie znalazła sobie miejsce Alinka Pleńkowska, drobna, odważna pielęgniarzka o niesłuchanie precyzyjnym sposobie formułowania żądań (wiem, że wyszła za mąż za Bogdana Borusewicza, ale to i wszystko)? Dla dobrego dziennikarza byłoby zapewne fascynujące przeprowadzenie wywiadów z ówczesnymi członkami komitetu strajkowego. Jest faktem, że niemal wszyscy z nich zostali usunięci z pola społecznego widzenia, a w każdym razie z bezpośredniego otoczenia Wałęsy. To chyba najbardziej charakterystyczny proces tego dziesięciolecia, chyba wiele mówiący o "drodze nadziei", którym to mianem określa Wałęsa swoją biografie. Czyżby jego ówczesni współtowarzysze okazali się za słabi, nie dość odporni? Czyżby nie wytrzymali ciśnienia historii? Można w takich wywiadach postawić wiele podobnych pytań.

Jest faktem, że niemal całe środowisko gdańskich Wolnych Związków Zawodowych, w których starto-

wał Wałęsa, zostało rozproszone. Znikli także działacze ośrodka konkurencyjnego - pierwszej grupy wolnych związków zawodowych z Katowic: gdzie podziwia się teraz na przykład Kazimierz Switoń? Jak to się dzieje, że z tej masy ludzi, w których otoczeniu zaczynał swą wielką karierę polityczną Wałęsa, nikt prawie się nie ostał w polskim życiu publicznym. Brak talentów? Brak "siły przebicia"? Trudno dziś na te pytania odpowiedzieć, jednakże nie ulega wątpliwości, że właśnie ci ludzie, z którymi Wałęsa zaczynał, poznikali. Niezyczliwi mówią, że zostali wyeliminowani. Cóż - polityka to gra dość twarda i kiedy się śledzi drogą wielu działaczy, widać jak na dłoni, że porzucają oni, lekko dawne przyjaźnie, często zresztą wśród tych przyjaciół wletrząc jakieś podstępny i zagrożenia dla swej przyszłości. Czy i tak było w tym wypadku? Nie mnie o tym wyrokować, rzecz wszakże warta jest chyba bliższego zbadania.

Dziesięć lat to wiele i niewiele zarazem. W życiu człowieka jest to cała epoka, w życiu społeczeństwa zaledwie epizod. Bywają jednak takie okresy, takie dziesięciolecia, takie epizody wreszcie, które na trwałe wpisują się w historię społeczeństw. Do takich właśnie należy w Polsce ostatnie dziesięciolecie. To, co się wydarzyło i sposób, w jaki się wydarzyło jest ważne nie tylko w naszej powojennej historii. Myślę, że nie popełnił błędu twierdząc, że jest to jedno z najważniejszych wydarzeń w całej najnowszej historii Polski, licząc w to cały okres porozbiorowy. Rzecz w tym, że wciąż procesy zapoczątkowane strajkiem w Stoczni Gdańskiej (wcześniej jednak i powstaniem KOR-u, KPN-u czy wizytą papieża w Polsce w 1979 roku) nie

zostały zakończone, wciąż trwają ruchy społeczne i polityczne, które nie wykrystalizowały się w stabilne formy politycznego bytu. Można powiedzieć, że społeczeństwo polskie jest wciąż politycznie nieuforowane, przy czym do niezwykle ważnych elementów tego, co się dzieje obecnie, należy rosnąca obojętność polityczna większości rodaków demonstrowana w dystansowaniu się wobec takich aktów jak wybory. Społeczeństwo jest bez wątpienia mniej aktywne niż w okresie stanu wojennego czy w czasie pierwszej fazy działania "Solidarności". Dlaczego się tak dzieje? Co powoduje, że ludzie nie reagują nawet na tak drastyczne hasła Wałęsy, jak "wojna na górze"? Być może jest to w pewnej mierze efektem tego, iż właśnie ci działacze, którzy w początkach ruchu to społeczeństwo reprezentowali, zostali teraz wyeliminowani z gry politycznej i sama ta gra stała się w oczach społeczeństwa sprawą wyłącznie izolowanej od niego kasty. Trudno na tak postawioną kwestię odpowiedzieć jednoznacznie, niemniej właśnie tu odczuwa się w Polsce: niezależnie od tego, jakie są społeczne nastroje, ci "faceci na górze" i tak zrobią po swojemu, nie ma się więc co w to wszystko angażować. Przełamanie tej społecznej apatii wydaje się coraz trudniejszym zadaniem dla polityków.

Teraz, gdy po pół wieku różnych okupacji, wojen, "okresów odbudowy państwa", stanów wojennych, itp., a więc gdy wszystko to się skończyło i społeczeństwo ma nareszcie szansę przebijania się ku autentycznemu, normalnemu - co wcale nie znaczy, że idealnemu - życiu, nie daje się do tego zmobilizować, nie wierzy, nie chce się dać po raz kolej-

ny upaprać. Poszukuje manipulacji, podejrzewa każdego o złe zamiary. I choć Wałęsa nadal cieszy się jakimś takim poparciem, to przecież nie brak już głosów mówiących o tym, że stał się "jednym z nich", tj. tych, którzy ponad głowami społeczeństwa załatwiają jakieś swoje, niezrozumiałe dla ogółu sprawy. Przyznam, że jest to sytuacja bardzo niebezpieczna.

W takim oto "dolku" znaleźliśmy się wszyscy dziesięć lat po rozpoczęciu drogi, która wyzwoliła nas co prawda z panowania partii komunistycznej, lecz nie uwolniła od poczucia, że państwem polskim władają jakieś "wraże siły", nie do końca dające się nazwać. Stąd wężenie za "lewicą" - jak paranoiczne formy to przybiera, niech świadczy fakt, że poseł Niesiołowski (zasłużony skądinąd działacz opozycyjny, o stażu sięgającym procesu "Ruchu" w końcu lat sześćdziesiątych) poszukuje "lewicy" także na... prawicy. Na łamach łódzkiego "Głosu Porannego" wypowiedział się na ten temat dość autorytatywnie: "Powstał już operetkowy twór pana Tomasza Wolka i o ile dobrze pamiętam, jest to forum liberalno-demokratyczno-chrześcijańskie czy coś w tym rodzaju. (...) Takie twory, powstające za sprawą lewicy, mogą zdobyć część głosów niezorientowanych wyborców". Oczywiście, cytować podobnych bzdur da się więcej - to tylko jeden z przykładów i to bynajmniej nie najjaskrawszy. Tytułem uzupełnienia powiem jedynie, że Tomasz Wolek też legitymuje się całkiem przyzwoitym stażem opozycyjnym, jeszcze sprzed Sierpnia, był też w stanie wojennym współtwórcą (z Aleksandrem Hallem) i redaktorem jak najbardziej prawicowego pisma "Polityka Polska". Dziś jest oskarżany o lewicowość... Mam nadzieję, że głupota jednak w Polsce nie zatriumfuje, choć przyznaję, że sił jej nie brak.

I na tym chyba już wypada zakończyć te moje nie nazbyt wesołe, ale też i nie do końca smutne rocznicowe refleksje.

LESZEK SZARUGA

SZANSA CHORYCH NA RAKA W PREPARACIE TORFOWYM PROF. STANISŁAWA TOLPY

Wrocławski biolog, 88-letni profesor Stanisław Tolpa ponad czterdzieści lat swej naukowej działalności poświęcił badaniom właściwości torfu. Wyodrębnił z torfu aktywne związki: biostymulator i inhibitor. Wiedział, że są przydatne w hodowli roślin, leczeniu zwierząt, a także ludzi. Oprócz eksperymentów laboratoryjnych prowadził doświadczenia na zwierzętach. Leczył nowotwory naturalne, a także przeszczepialne. Gdy zauważył, że przeszczepione komórki nowotworowe - pod wpływem preparatu - otaczały się tkanką łączną, która przerastała do środka organizmu, dawały się łatwo przesunąć i oddzielały się od reszty organizmu, wiedział, że preparat torfowy może mieć też zastosowanie w leczeniu nowotworów u ludzi.

Wyniki swoich badań referował na wielu międzynarodowych konferencjach (m.in. w Brukseli, Londynie, w Węgrzech i w Czechosłowacji), tylko we własnej ojczyźnie nikt nie zainteresował się tym preparatem nadziei dla tysięcy cierpiących na raka.

Prof. Tolpa przed dwoma laty na konferencji naukowej podsumowującej wyniki badań w ramach programu rządowego powiedział: "W latach sześćdziesiątych nikt nie chciał wierzyć w to, co teraz potwierdza cała armia naukowców - już wówczas byłem przekonany, że preparat korzystnie oddziałuje na układ odpornościowy organizmu, nie jest toksyczny - nawet w dużych dawkach, ma właściwości antyzapalne i antyalergiczne".

Jak doszło do podawania preparatu torfowego ludziom?

Zrządził o tym przypadek, jak wiele jest zresztą przypadkowej działalności w naszym życiu.

W roku 1966 na raka żołądka zachorowała daleka krewna profesora. Lekarze byli bezsilni, chora siabła i traciła apetyt. Wtedy rodzina wymogła na uczonym podanie chorej tego preparatu, przecież zaszkodzić już nie mógł. Prof. Tolpa zgodził się. Pacjentka zaczęła stosować wyciąg z torfu, po miesiącu ku radości całej rodziny poczuła się lepiej. Po kilku miesiącach zażywania preparatu poczuła się na tyle dobrze, że odstawiła preparat. Nastąpiło gwałtowne pogorszenie stanu chorej.

Profesor Tolpa wspomina: - Dzisiaj już wiem, że to był błąd. Powinienem ten specyfik stosować o wiele dłużej, ale wówczas nie miałem jeszcze żadnych doświadczeń z pacjentami, zresztą nie chciałem eksperymentować na ludziach, nie miałem do tego żadnego prawa. To rodziny chorych wymuszały na mnie rozdawanie preparatu, gdy medycyna konwencjonalna odmówiła tym pacjentom pomocy, gdy zawiódły wszystkie dostępne metody leczenia. Nie mając wówczas nic do stracenia, często kierowani przez samych lekarzy, przychodzili do mnie, a u mnie zyskiwali czasem zdrowie, a nawet życie. Widząc pozytywny wpływ preparatu na organizm ludzki, zapragnąłem nawiązać współpracę z lekarzami. Okazało się to wcale nie tak łatwe. Od roku 1960 współpracował z nami dr Witold Adamek - onkolog, potem krótko prof. Józef Małolepszy, dotychczas trwa przy mnie dr Władysław Karwiński ze Szklarskiej Poręby, a ostatnio włączył się do tej współpracy dr Andrzej Shitz ze Szpitala Wojewódzkiego we Wrocławiu. Czekałem na tę chwilę, gdy cała armia lekarzy zajęmie się leczeniem różnych nieuleczalnych chorób za pomocą mojego preparatu. Ale u ludzi w białych kitlach obserwowałem

wyjatkową niechęć. Owszem lekarze przychodzili do mojej pracowni, ale tylko wtedy, gdy chorobą nowotworową zagrożeni byli ich bliscy i znajomi. A oni sami nie widzieli już innego sposobu leczenia. Wówczas nie było już żadnych barier, żadnych niechęci, chodziło o to, by zdobyć preparat. A w zamian za to można było nawet się do czegoś zobowiązać".

Na początku lat osiemdziesiątych lekarze stwierdzili gwałtowny wzrost zachorowań na raka. W Polsce każdego roku jest około 100 tys. nowych zachorowań na nowotwory złośliwe.

Wokół PRACOWNI BIOLOGII I BIOCHEMII TORFU Akademii Rolniczej we Wrocławiu zaczęło gromadzić się coraz więcej cierpiących na choroby nowotworowe, szukając ratunku w preparacie prof. Tolpy. Ponad tysiąc osób korzystało wówczas z preparatu torfowego produkowanego do celów badawczych.

Szczególne osiągnięcia w leczeniu preparatem torfu prof. Tolpy ma dr Władysław Karwiński z sanatorium przeciwgruźliczego GRANIT. Od roku 1984 lekarz ze Szklarskiej Poręby leczył chorych na raka płuca wspomnianym preparatem prof. Tolpy. Po dwóch latach leczenia dr Karwiński oświadczył: - Wiedząc o tym, że torf to produkt naturalny, pochodzący z ziemi, spróbowałem leczyć za pomocą tego preparatu i nie zawiodłem się. Mam pod opieką 150 chorych. Aplikuję swoim pacjentom preparat pochodzący z Pracowni Biologii i Biochemii Torfu Akademii Rolniczej we Wrocławiu, przeważnie w postaci płynu. Sprawdzam co miesiąc aktualne wyniki analiz moich chorych i stwierdzam, że w większości przypadków (w 80%) preparat torfowy pomaga w leczeniu tych scho-

rzeń. Są wśród nich pacjentów i tacy, którzy poddawani są równoległe tradycyjnym metodom leczenia. Ja zresztą nigdy z tych tradycyjnych metod nie rezygnuję. Ale większość chorych ma za sobą już wszystkie metody leczenia nowotworów, dla nich preparat jest jedyną szansą, ponieważ medycyna nie widzi już ratunku. W tej grupie obserwuję również poprawę stanu zdrowia, a w niektórych przypadkach - wręcz zahamowanie procesu nowotworowego.

Także potwierdza skuteczność preparatu prof. Józef Małolepszy - Dyrektor Kliniki Chorób Wewnętrznych Wrocławskiej Akademii Medycznej, gdzie w latach 1985-1987 przebadano 108 osób, cierpiących na raka, u których zastosowano preparat torfowy. U 80 pacjentów nie zaobserwowano wznowienia procesu nowotworowego.

Dr Kazimierz Gąsiorowski z Instytutu Podstaw Nauk Medycznych Akademii Medycznej we Wrocławiu już cztery lata temu stwierdził, że preparat prof. Tolpy pozytywnie ingeruje w systemie immunologicznym. Wpływa stymulująco na funkcję makrofagów, które odgrywają ważną rolę w systemie obronnym organizmów żywych. Pod wpływem preparatu torfowego komórki nowotworowe zmieniają niektóre swoje właściwości, albo rozwijają się w inny niż dotychczas sposób. Obserwuje się obniżoną presję tych komórek na funkcje układu odpornościowego.

Prof. Stanisław Tolpa jest jednym z nielicznych na świecie badaczy, który na torf spojrzął pod kątem jego właściwości biologicznych. Dziesięć lat temu w wywiadzie prasowym powiedział: - "W zasadzie te właściwości ludzie już dawno odkryli. Przecież borowina, to tzw. błoto cudownie leczące reumatyzm, korzonki i mnóstwo innych dolegliwości, jest jedną z postaci torfu, osadu, który w procesie torfienia wzbogacił swój skład, nabrał szczególnych właściwości. Badam je ponad 20 lat i stwierdzam, że wciąż za mało o nich wiemy".

Zdaniem wrocławskiego profesora, preparat musi być stosowany

zgodnie ze wskazaniami lekarskimi, w indywidualnym procesie leczenia dostosowanym do potrzeb i reakcji organizmu pacjenta. Leczenie przy pomocy preparatu nie może odbywać się według utartych schematów. Wymaga ono od lekarza dużej wiedzy m.in. z zakresu immunologii. Jest w Polsce spora grupa lekarzy, którzy są gotowi stosować ten preparat.

Trzy lata temu prof. Tolpa na pytanie dziennikarza GŁOSU ROLNICZEGO, czy jego preparat z torfu jest środkiem przeciwnowotworowym, odpowiedział: "Az takich ambicji nie mamy, żeby twierdzić, że preparat może pomóc we wszystkich chorobach. Bywa mało skuteczny np. w pewnych rodzajach nowotworów, aczkolwiek w wielu ciężkich przypadkach po jego zastosowaniu uzyskano nadspondzielanie pozytywne wyniki. Obserwujemy także obiecujące wyniki stosowania preparatu w innych niż onkologiczne schorzenia np. udaje się uzyskać poprawę stanu zdrowia m.in. w zaburzeniach hormonalnych. Od trzech lat też prowadzimy obserwacje nad stosowaniem wyciągu z torfu w chorobie SM (stwardnienie rozsiane); uzyskujemy wyniki dające pewne nadzieje. Wydaje się, że preparat może spełnić istotną rolę w profilaktyce nowotworów, co byłoby ważne przy zatrwającym natężeniu tych chorób w ostatnim czasie."

Aby otrzymać jeden gram preparatu z torfu o tak wielkich właściwościach leczniczych trzeba przetrzeć aż trzy kilogramy torfu.

Na pytanie tej samej gazety, czy zatrucie środowiska nie wpływa na skażenie produktu podstawowego, czyli torfu, prof. Tolpa odpowiedział: "Nie. Torf jest świetnym sorbentem. Skażenia wchłania jego wierzchnia warstwa. Pod spodem jest czysty. Natura jest mądra, umie się bronić... Przewidziała w swoich zasobach nawet lek na te choroby, do których się doprowadzamy przez szaleństwo cywilizacji".

Daleko jednak jeszcze do chwili, kiedy preparat prof. Tolpy zostanie uznany jako lek.

Dyrektor Centrum Onkologii Instytutu Im. M. Skłodowskiej-Curie

prof. dr.hab. Jan Steffen uważa, że: - "Setki uczonych na całym świecie zajmują się badaniami nad lekami przeciwnowotworowymi. Syntetyzuje się lub izoluje z roślin tysiące substancji, ale jedynie jeden preparat na 40 tysięcy przetestowanych przybliżyła później formę leku".

Czy PTT (preparat torfowy Tolpy) jest tym jedynym spośród 40 tysięcy, który zostanie przez medycynę oficjalnie uznanym lekiem?

Prof. dr hab. Jerzy Juszczyk z Akademii Rolniczej we Wrocławiu oświadczył: - Optymistyczne są wyniki badań zmierzających w kierunku ustalenia aktywności biologicznej preparatu na układ odpornościowy. Najwyraźniej preparat wykazuje takie działanie, a zwłaszcza cenne jest to, że wpływa pobudzająco na układ limfocytarny. Nie bez znaczenia jest fakt, iż preparat nie wykazuje ubocznych działań alergizujących.

W ubiegłym roku w rektoracie Akademii Rolniczej we Wrocławiu nastąpiło podpisanie umowy pomiędzy tą uczelnią a nowopowstałą do życia amerykańską firmą Torf Corporation z New Jersey, która upoważnia tę firmę do produkcji preparatu torfopodobnego według wynalazku prof. Stanisława Tolpy. Lek nie jest środkiem antyrakowym, lecz preparatem pobudzającym układ odpornościowy organizmu. Zgodnie z tą umową Akademia Rolnicza we Wrocławiu, a także prof. Tolpa pozostają nadal właścicielami patentu i mogą nim swobodnie dysponować. Preparat może być wytwarzany tylko na terenie Polski i do chwili pełnego zaspokojenia potrzeb krajowych ponad 50% produktu musi pozostać w Polsce i być w sprzedaży w kraju wyłącznie za złotówki.

Pełnomocnik firmy Torf Corporation w New Jersey inż. Roch Piasecki powiedział: "Wyposażyliśmy Pracownię Biologii i Biochemii Torfu Akademii Rolniczej we Wrocławiu w kilka najnowocześniejszych aparatów i urządzeń oraz odczytników, co z pewnością przyczyniło się do przyspieszenia tutejszych badań nad preparatem".

ciąg dalszy na str. 28

Jest to pierwszy artykuł poświęcony architekturze, działu WOLNOĆ TOMKU. Autor serii pisze:

"Nie jestem pewny, czy będę w stanie pisać do każdego numeru, ale obiecuję pojawiać się dość często. Myślę, że będzie to również zależało od ewentualnych sugestii ze strony redakcji i czytelników. W moich artykułach chciałbym poruszać tematy poważne (np. pierwszy artykuł poświęcony jest zezwoleniu na budowę), ale chciałbym również poruszać sprawy lżejsze (np. przybliżyć niektóre obiekty architektoniczne). Chciałbym, by formuła była otwarta i uzależniona od faktycznego zapotrzebowania.

Chciałbym, by czytelnicy kierowali pytaniami do mnie bezpośrednio drogą telefoniczną lub listowną".

Z poważaniem
MACIEK CZAPLIŃSKI
m.arch.
TEL. (416) 441-0007

Na wstępie drobna uwaga. Omawiane tu wymagania dotyczą małych budynków mieszkalnych tzn. do 600 m² powierzchni i max. - 3 pięter wysokości.

Każde miasto - a wynika to z odmiennych Zoning By-Laws - może mieć trochę inne wymagania przy ubieganiu się o zezwolenie na budowę. Pomimo drobnych różnic, podstawowe wymagania są zbliżone i chciałbym przybliżyć je czytelnikom w kolejnych numerach ECHA.

Dlaczego w ogóle wymagane jest zezwolenie na budowę? Chodzi o niedopuszczenie do sytuacji, gdzie każdy budowałby w sposób nie podlegający żadnej kontroli. Chodzi tu zarówno o sprawy związane z wymaganiami technicznymi, bezpieczeństwem, prawem własności, itd. Przepisy regulujące proces budowania są zawarte w Ontario w Ontario Building Code* i odnośnych Zoning By-Laws*. Każda prowincja ma przepisy dotyczące zezwoleń o analogicznej nazwie. Do egzemplarzy

DLACZEGO I KIEDY JEST WYMAGANY "BUILDING PERMIT"

nia powyższych przepisów utworzone zostały przy każdym mieście wydziały budowlane, czyli Building Department. Każdy nowy projekt, zanim zostanie zrealizowany w rzeczywistości, musi zostać przeegzaminowany i zatwierdzony przez zawodowy personel z Building Department. Jeśli przedstawiony projekt odpowiada wymaganiom formalnym i respektuje przepisy zawarte w 9 części Ontario Building Code i Zoning By-Laws - zostaje wydany Building Permit. Każdy Building Department zatrudnia tzw. Building Inspectors, którzy podczas całego procesu budowania mają obowiązek sprawdzać zgodność powstającego obiektu z planami. Inspekcje są wymagane:

- po wykonaniu wykopów, a przed pracami betoniarскими,
- po wykonaniu izolacji pionowych i drenów, a przed zasypaniem wykopów,
- po pracach ciesielskich (rough-in framing),
- po założeniu izolacji cieplnych, a przed drywall,
- ostateczna inspekcja przed zasiedleniem.

W przypadku stwierdzenia niezgodności może nastąpić wstrzymanie budowy, a w pewnych wypadkach nawet nakaz rozebrania już wzniesionego budynku.

W naszym własnym interesie powinno być przestrzeganie zasady, by zawsze zanim zaczniemy jakiegokolwiek rysunki, skontaktować się z odnośnym Building Department. Personel zatrudniony tam, pomoże sprawdzić jakie są formalne wymagania wynikające z Zoning By-Laws, jakie rysunki będą wymagane, by uzyskać zezwolenie, jakich opłat należy się spodziewać. Często można otrzymać specjalne broszury z przy-

kładowymi rysunkami.

Warto wiedzieć, że nie wszystkie prace renowacyjne wymagają zezwolenia. M.in. zezwolenie nie jest wymagane do - urządzania ogródka, malowania, zmiany pokrycia dachu, drobnych napraw murarskich, izolacji wodoszczelnych, ścianek działowych, wymiany szafek kuchennych, wymiany okien, osłon, urządzeń filtrujących. Natomiast każda nowa konstrukcja, która przekracza 10 m² (108 stóp²) wymaga zezwolenia na budowę. Ponadto zezwolenie jest wymagane do wykonania takich modernizacji jak - kominki, ganki, solaria, oranżerie, tarasy, wiaty, garaże wolno stojące. We wszystkich wypadkach wątpliwych należy zawsze zasięgnąć informacji w odnośnym Building Department. Zaniechanie tej prostej czynności może nas narażać na duże straty finansowe. Uzyskanie zezwolenia jest obowiązkiem inwestora, ale w praktyce często kontraktor lub projektant pośredniczą w jego uzyskaniu. Za pośrednictwem pobierana jest dodatkowa opłata - oprócz normalnej opłaty administracyjnej pobieranej każdorazowo przez Building Department. Zatwierdzone rysunki powinny być do wglądu na placu budowy. Oprócz nich na placu budowy musi być umieszczona w widocznym miejscu Permit card - która umożliwia Inspektorom budowlanym w szybki sposób sprawdzić - nawet gdy nikogo na budowie nie ma - czy zostało wydane zezwolenie na prowadzone prace.

O bardziej szczegółowych wymaganiach związanych z projektami przedstawianymi do zatwierdzenia - wkrótce.

Pytania dotyczące ogólnych zagadnień budownictwa prosimy kierować na adres: 40 Thoviry Valley, North York, M2J 4J2.

* Ontario Building Code & Zoning By-Laws omówić innym razem.

Foto Archiwum ANDRZEJ STAWICKI

MROWIE LUDZKIE

Akaba - niewielki kilkudziesięciotysięczny port nad Morzem Czerwonym i zarazem popularna nadmorska miejscowość wypoczynkowa z luksusowymi hotelami od kilku-nastu dni zamieniła się w jeden wielki przystanek na drodze do Egiptu, opuszczających Irak Egipcjan. Codziennie przybywa ich tutaj od 20 do 40 tys. Miasto stało się jednym wielkim obozem uchodźczym. Jordania nie mająca środków, aby sprawnie przesunąć taką masę ludzką zamknęła nawet na dwa dni granicę z Irakiem, ale stanowcze stanowisko prezydenta Egiptu Mubarak oraz nieszczelność granicy jordańsko-irackiej spowodowały, że król Husajn postanowił granicę otworzyć. Żeby uzmysłowić państwu gehennę jaką przeżywają opuszczający Irak Egipcjanie - szacuje się, że przed inwazją wojsk irackich na Kuwejt było ich w Iraku około 3 mln - wyobraźcie sobie państwo kilkuset-kilometrową jazdę rozpalonymi terenami pustynnymi z niekończącą się liczbą korków i zatrzymań w temperaturze w słońcu łatwo przekraczającą 45 stopni C. Do tego "piekła" na ziemi dochodzi nieprawdopodobne przeładowanie samochodów, ciężarówek i autobusów i rzecz dla uciekinierów najstraszniejsza... wrogi stosunek do nich zarówno Irakijczyków jak i Jordańczyków. Konwoje Egipcjan opuszczające Irak są zegnane kamieniami, przebijają się pojazdom opony, Egipcjanie są opluwani, przeklinani jako zdrajcy i nierzadko bici. Zdarza się, że znajduje się ich z poderżniętymi gardłami. W drodze do granicy z Jordanią konwoje Egipcjan nękanie są przez oddziały irackie oraz miejscową ludność, potrafiącą ograżyć ze wszystkiego. Po dotarciu do przejś-

cia granicznego w Treibil-Ruweisheed czekają po kilkanaście godzin najpierw po stronie irackiej, następnie po stronie jordańskiej. Początkowo Egipcjanie próbowali omijać przejścia graniczne, ale szybko się zorientowali, iż ryzyko jest zbyt wielkie - brak dróg, brak benzyny, brak wody, wrogość Jordańczyków - wszystko to powodowało, że wiele zmotoryzowanych uciekinierów musiało kontynuować dalszą podróż na własnych nogach. Kiedy Egipcjanie znajdują się już w Jordanii szybko przekonują się, że Irakijczycy w zasadzie traktowali ich po "przyjacielsku". W związku z tym, że około 40% mieszkańców Jordanii stanowią Palestyńczycy Egipcjanie są nieustannym obiektem ataków i nękań. Celują w tym grupki młodzieży. Policja jest bezradna, jest jej za mało, pewnie w duchu sympatyzuje z Palestyńczykami. Egipcjanie te prześladowania starają się jakoś znieść, ale jak to z Arabami, ponoszą ich nierzadko emocje i cała ulica potrafi się zamienić w kłębówisko walczących ludzi. W nocy Akaba zamienia się w jedno wielkie legowisko. Mrowie ludzkie leży i śpi na ulicach, na skwerach, na plaży. Wielu walczy o jak najlepsze miejsce w kilkukilometrowej kolejce w porcie do trzech promów egipskich przewożących ich stąd z Akaby do portu egipskiego Nuweibeh - zaledwie trzy godziny drogi przez Zatokę Akabańską. Promy obliczone na 1000 pasażerów każdy zabierają raz po raz 3000-4000 ludzi. Prezydent Mubarak obiecał już, że w przewozie ludzi pomogą samoloty transportowe "Hercules". Będą zabierały Egipcjan z Ammanu wprost do Kairu. Odciążą to Akabę, ale problem uchodźców w Jordanii jeszcze długo

nie zniknie. W drodze z Bagdadu do Treibil znajduje się ok. pół miliona Egipcjan, a ok. 100 tys. czeka w Treibil na przejście granicy. Jordańczycy twierdzą, że trzeba braciom Arabom w nieszczęściu pomóc - i chociaż niechętnie to jednak godzą się z masą uchodźców egipskich. Boją się natomiast, że może dojść do poważnych walk i zamieszek o podłożu etnicznym - pomiędzy Palestyńczykami i Egipcjanami. Są także pewni, że wraz z tą niekontrolowaną rzeką ludzką Husajn przerzuca do Jordanii (a także do Egiptu) swych gotowych na wszystko agentów.

Kazimierz Wodziński

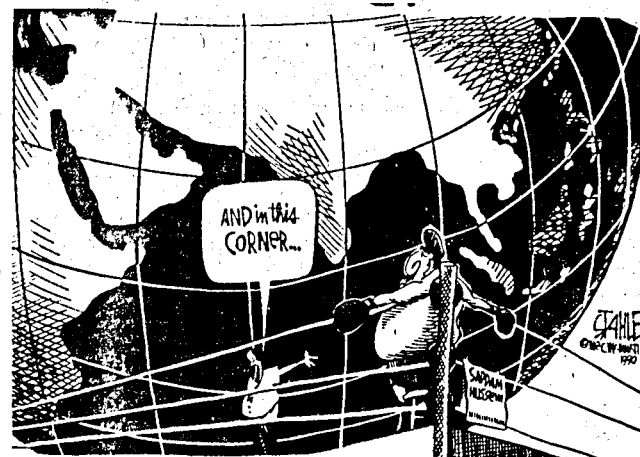
**Stój,
bo strzelam!**

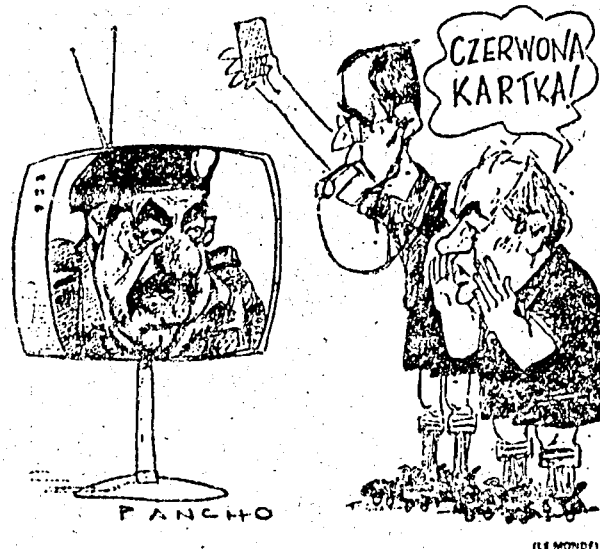
Obok galeria dowcipów o Bliskim Wschodzie.

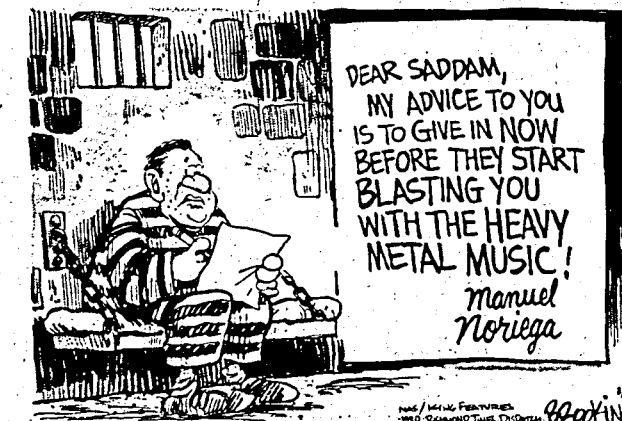
Och! Znowu słychać! Coś grzechocze.

A w przeciwnym narożniku...

Natychmiast obciąć wydatki na zbrojenia!

Drogi Sadamie, radzę Ci poddać się zanim wysadzą Cię muzyką Heavy Metal
Manuel Noriega

IMIGRACJA

PYTANIE: Jestem w Kanadzie z wizytą. Czy mogę chodzić do szkoły?

ODPOWIEDZ: Aby chodzić do szkoły, trzeba mieć pisemne zezwolenie z biura imigracyjnego. Paragraf 142(b) stwierdza jednak, że można uczęszczać na kurs języka angielskiego lub francuskiego, pod warunkiem, że kurs nie trwa dłużej niż trzy miesiące. (nie dotyczy bezpłatnych kursów językowych, organizowanych n.p. w parafiach przyp. red.)

W dodatku, można też zarejestrować się na kursy "ogólnokształcące" jak szycie, rzeźbienie, tańce, itd. Zgodnie z paragrafem 6(1) (b), niektóre osoby (np. dzieci) mogą uzyskać pozwolenie na uczęszczanie do "normalnej" szkoły, np. publicznej czy katolickiej, jeśli deklarowanym powodem przyjazdu do Kanady i uzyskania wizy nie jest pójście do szkoły. (Informacja w wydziałach "światy.przyp red.")

PYTANIE: Złożyłem podanie o taly pobyt w Kanadzie przez Buffalo. Czekalem na "interview" 14 nieszęcy. Odmówili mi pobytu ze względu na to, że nie mówię po angielsku. Co zrobić?

ODPOWIEDZ: Na pewno musiały być też i inne powody odmowy.

Nie można się dziwić stanowiska konsulatu. Jeśli Pan jest ponad rok w Kanadzie i języka się nie nauczył na tyle, żeby coś niecoś powiedzieć na "interview", to konsul uważa, że Pan się nigdy nie nauczy i dlatego się nie nadaje do Kanady.

Ostatnio bardzo dużo osób jest odrzucanych z powodu (podawanego jako główny) nieznaności języka angielskiego.

Dlatego ostrzegam wszystkich, że już nie jest tak łatwo dostać się do Kanady jak poprzednio. Ktokolwiek jeszcze czeka na wezwanie do Buffalo lub Detroit, niech się uczy języka angielskiego (lub francuskiego). Na "interview" konieczne będzie wykazanie się choćby minimalną znajomością języka.

HANIA SOKOLSKA
766-4779

LIST

POLONIA JEDNOLITA GŁOSUJE NA FLEETA

Gdy David Fleet zwrócił się do środowiska polskiego z prośbą o poparcie jego osoby w zbliżających się wyborach prowincjonalnych, pomyślałem; że trudno będzie zaprezentować jego osobę w kilku zdaniach na łamach gazety. Jest politykiem zupełnie wyjątkowym; o bardzo szerokim polu społecznej i politycznej aktywności.

36-letni prawnik, liberal, jest członkiem parlamentu prowincji Ontario. Jesienią ub.r. roku mianowany asystentem Ministra ds. Kobiet, poznał problemy kobiet poczawszy od opieki nad dziećmi aż do przypadków stosowania przemocy. "Ogrom tej przemocy jest tak zdumiewający, że w pierwszym momencie zaprzecza się temu instynktownie". David jest także członkiem komitetu zajmującego się zagospodarowaniem i wykorzystaniem bogactw prowincji. "Mieszkamy w najbogatszej prowincji Kanady, ale wciąż musimy inwestować w naszą przyszłość". Rząd Ontario wyda w tym roku 132 mln dol. na poszukiwanie i rozwój nowych technologii, 40 mln na współpracę o charakterze międzynarodowym w tej dziedzinie oraz 25 mln na podobną pomoc dla uniwersytetów. Jednocześnie rząd przeznaczył w tym roku 196 mln, tj. o ponad połowę więcej niż w latach 1984-85 na Program Pomocy Studentom. Fleet łatwo nawiązuje kontakt z ludźmi i jest człowiekiem o wszechstronnych zainteresowaniach - ochrona środowiska naturalnego, budownictwo, biznes, sport. W latach 89-90 Ministerstwo Środowiska otrzymało 528 mln dol., co oznacza zwiększenie środków o ponad 70% w ciągu 5 lat. W parlamencie David Fleet pełni funkcję asystenta komitetu zajmującego się studium sytuacji małego biznesu prowincji. "Częścią polityki rządu jest zachęcanie do prowadzenia małego biznesu poprzez stworzenie w ub.r. roku 6 Centrów dla Przedsiębiorstw, przeznaczonych do uczenia i wspierania prywatnej przedsiębiorczości. Każda z nich otrzyma pomoc rządową 150 tys. dolarów". Fleet pełni też funkcję dyrektora Community Care Service miasta Toronto. Jest jednym z nielicznych polityków interesujących się sprawami bezdomnych i niosących im pomoc, a także fundatorem Kliniki Honorowych Dawców Krwi. Jest znany w środowisku polskim i zawsze pozostaje w dobrych stosunkach z działaczami Polonii. Jego częsta obecność w naszym środowisku, życzliwość Polakom i sprawa polskiej w Kanadzie pozwala wierzyć, że w okręgu High Park/Swansea we wrześniowych wyborach "Polonia jednolita będzie głosować na Fleet'a".

JAROSLAW MALIK

PROGRAM SPONSOROWANIA ZAMKNIĘTY OD 31. 08.1990

**UWAGA OSOBY ZAGROŻONE
ODMOWĄ AZYLU, PRZEDŁUŻENIA
WIZY, TE KTÓRYM WYGASŁA
WIZA, LUB NIE ZDAŻYŁY ZNALEŹĆ
SIĘ NA LIŚCIE SPONSOROWANIA.
PRYWATNE BIURO IMIGRACYJNE
LECHA PRUSIŃSKIEGO
UDZIELA PIERWSZEJ
BEZPŁATNEJ PORADY.
DZWOŃ ZANIM NIE BĘDZIE ZA
PÓŽNO.**

TORONTO(416) 588-1659

Ciąg dalszy ze str. 2

Według przepisów imigracyjnych Kanady były trzy programy określone mianem Designated Class: **Indochiński** (obejmujący uchodźców z Wietnamu, Kambodży i Laosu), **Więźniów Politycznych i Prześladowanych** (El Salvador, Guatemala i Chile) oraz **Self-Exiled** (ZSSR oraz Europa Wschodnia (z wyj. Jugosławii)). Program S.E.P.D.C. został wprowadzony w 1979 roku, dla osób, które wprawdzie nie kwalifikowały się do kategorii uchodźców, ale znalazły się w sytuacji zbliżonej do uchodźców konwencyjnych. Według tego programu osoby, które znalazły się poza Wschodnią Europą i nie mogły lub nie chciały wrócić mogły być sponsorowane na okres roku przez rząd

lub prywatne grupy i organizacje społeczne.

Od 1983 roku, Kanada przyjęła **45 tysięcy Self Exiles** ze Wschodniej Europy, w tym blisko **30 000 z Polski**. W 1989 roku na 15 tys. uchodźców ze Wschodniej Europy, ponad 12 tysięcy z nich było obywatelami polskimi.

Kanada była ostatnio jedynym krajem, który utrzymywał program przesiedlenia uchodźców niekonwencyjnych. Stany Zjednoczone i Australia zamknęły już analogiczne programy i powróciły do regularnych procedur imigracyjnych obowiązujących obywateli innych krajów.

Wraz z wyborem "solidarnościowego" rządu w Polsce i po zasadniczych zmianach we Wschodniej Europie znikła potrzeba utrzymania programu Self-Exile.

Pomijając ZSSR i Albanie, większość krajów Wschodniej Europy radykalnie zmieniła zasady wydawania paszportów. Nieomal każdy obywatel może dziś paszport otrzymać. Przy końcu tego roku obywatele ZSSR mają uzyskać także swobodę podróżowania.

W kolejnym numerze:

- **Ilu jeszcze uchodźców może przyjechać do Kanady?**
- **Jak Urząd Imigracyjny wyobraża sobie rozwiązanie tysięcy nierozpatrzonej podań?**

TABELA

Status Landed Immigrant uzyskany w roku 1989

Kraj	DC	CR	FC	AR	IND	Ogółem
Poland	12,217	26	3037	399	129	15,808
Romania	614	205	815	259	107	2,000
USSR	919	7	163	407	59	1,555
Czech.	798	32	112	24	120	1,086
Hungary	769	0	159	45	26	999
Bulgaria	67	7	10	3	13	100
GDR	5	2	14	18	11	50
Albania	3	0	0	0	0	3
	15,392	279	4,310	1,155	465	21,601

DC: Self-Exiled Persons Designated Class; **CR:** Convention Refugees; **FC:** Family Class; **AR:** Assisted Relatives; **IND:** Other Independents

Dokończenie ze str. 19

Wielu oburzyło się, że produkcją zajęła się firma amerykańska. Chorych nie obchodził kto będzie PTT produkował, ważne by jak najszybciej pomagał nieuleczalnie cierpiącym. Dzięki temu, że Barbara Piasecka-Johnson od dawna interesowała się preparatem prof. Tolpy i że jest udziałowcem wspomnianej już firmy Torf Corporation z New Jersey ruszyła fabryka leków. Od 31 marca 1990 roku na wrocławskim Swojcu przy ulicy Mydlanej ruszyła produkcja preparatu profesora Tolpy, na razie tylko na potrzeby prowadzonych w Polsce badań klinicznych. Każdej doby przetwarza się tu jedną tonę torfu. W przyszłości, kiedy preparat ratujący niejednostronnie ludzkie przejdzie pozytywnie wszystkie badania kliniczne (a jest to tylko kwestia czasu i pieniędzy), fabryka leków spółki "Torf Corporation" Rocha i Barbary Piaseckich będzie mogła nawet każdej doby przetworzyć sto ton torfu.

Prof. emerytowany Akademii Rolniczej Stanisław Tolpa wzruszony powiedział: "Jestem szczęśliwy, że praca mojego życia zaczyna wreszcie owocować i że chorzy będą mogli nabyć mój preparat. Pragnę dodać, że już od wielu lat około 2000 osób zażywa preparat na własną odpowiedzialność. Prowadzi się dokładną ewidencję tych osób, karty ich chorób, itp. Trwają prace nad statystycznym opracowaniem rezultatów".

Wśród tysięcy listów, jakie płyną na ręce wrocławskiego biologa, absolwenta Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie profesora Stanisława Tolpy warto zacytować słowa Metropolity Wrocławskiego kardynała Henryka Gulbinowicza:

"Panu Profesorowi do życzeń dalszych twórczych osiągnięć dołączam też słowa podziękowań za wszystkie wysiłki podejmowane dla ratowania zdrowia ludzi chorych. Modłę się wiele o pomyślność w pracach Pana Profesora".

BOGDAN NOWAK

NIEBEZPIECZNY NAŁÓG

Milliony ludzi na świecie pali, żuje lub wdycha tytoń, doprowadzając do powolnego zatrucia swego organizmu. Dlaczego więc to robia? Składa się na to wiele powodów, u ludzi młodych, może to być uczucie ciekawości, chęć zaimponowania rówieśnikom, bycia dorosłym, przekora, przykład rodziców lub rówieśników. W wieku starszym zapalenie papierosa poprzez odciążenie chwilowo uwagi od sytuacji stresowej działa uspakajająco. Bardzo ważną rolę w tworzeniu się nałogu stanowi tzw. reakcja zastępcza, znana doskonale psychologom.

W tytoniu stwierdzono około 500 składników, wśród tych najważniejszych znajduje się nikotyna, cyanowodór i tlenek węgla. Sposób palenia tytoniu wpływa na stopień wchłaniania się tych substancji trujących. Palenie bez zaciągania się zmniejsza procent wchłoniętej nikotyny z 90% do 20-50%. Skutki palenia papierosów wielokrotnie są tragiczne. Milliony ludzi umiera na raka, palacze stanowią w tym ok. 30 procent. Tytoń przyczynia się przede wszystkim do raka górnych dróg oddechowych i przełyku. Ma też zgubny wpływ na inne organy, pobudza czynności mózgu, w większych dawkach powodując drgawki. Stymuluje układ krążenia, prowadzi do zwiększenia ciśnienia krwi, przyspieszenia akcji serca i skurczu naczyń krwionośnych. Dlatego też palenie papierosów jest przeciwwskazane w chorobie wieńcowej, miażdżycy, schorzeniach naczyń, chorobie Buergera. U większości palaczy nasilają się objawy choroby wrzodowej. Niezwykle istotny jest wpływ palenia tytoniu na układ oddechowy. Działanie rakotwórcze wynika z przewlekłego drażnienia dróg oddechowych produktami smoły, a także rakotwórczego wpływu takich substancji zawartych w papierosach jak benzopiren - substancja uznana za rakotwórczą. Istnieje ścisła za-

leżność między liczbą wypalanych papierosów a zgonami z powodu raka płuc lub krtani. Zwiększenie liczby wypalanych papierosów dziennie z 5 do 50 zwiększa 4-krotnie prawdopodobieństwo śmierci.

Warto też wspomnieć o tzw. biernym paleniu, które pojawia się u osób przebywających w otoczeniu ludzi palących nikotynę. O ile taka sytuacja powtarza się często staje się ona alarmująco niebezpieczna dla danej osoby, powodując niemal takie samo, jeśli nie większe zagrożenie zdrowia. Biernie palenie zaczyna się już w łonie matki. U kobiet palących, nałóg palenia papierosów zwiększa możliwość poronienia, wad wrodzonych, hamuje prawidłowy rozwój płodu, waga noworodków jest znacznie mniejsza. Kolejne badania wykazały, że dzieci których rodzice palą papierosy częściej zapadają na schorzenia układu oddechowego aniżeli dzieci, których rodzice nie palą. Tego rodzaju przypadki dają o sobie znać w wieku późniejszym w postaci przewlekłych chorób dróg oddechowych.

Wykazano też, że przeciętne stężenie nikotyny w miejscach publicznych wynosi około od 3 do 5 mg/m³. Oznacza to, że osoba niepaląca, a przebywająca w takim po-

mieszczeniu przez 1 godzinę, wchłania dawkę trucizny równą dawce zawartej w 2 papierosach. Dym nikotynowy usuwa negatywne jony z atmosfery, które są niezbędne dla naszego zdrowia psychicznego jak i fizycznego.

Zaprzestanie palenia papierosów nie jest łatwe. Najistotniejszym czynnikiem jest zdecydowana wola palacza, aby przerwać nałóg. W leczeniu stosuje się szereg metod psychologicznych oraz środków imitujących działanie nikotyny na organizm. Stosuje się akupunkturę, picie mieszanek ziołowych, lub pojedynczych ziół, jak np. odwar z korzenia goryczki, ssanie owoców goździków. Można również zastosować słabe środki uspakajające, ziołowe lub homeopatyczne zmniejszające napięcie nerwowe. Bardzo ważna jest też dieta, która powinna być lekka, łatwostrawna, kładąca nacisk na jarzyny, owoce, z wyeliminowaniem ostrych przypraw, które zwiększają chęć zapalenia papierosa. Dieta powinna być uzupełniona dużą ilością wody, źródlanej lub mineralnej, w celu usunięcia z organizmu substancji trujących.

LIDIA DOBOSZ M.D., N.D.
TEL. 534-0050

ZDROWIE NA BUDOWIE

Kilka miesięcy temu pojawiło się w ECHU ogłoszenie firmy malarskiej, która poszukiwała pracowników. Takie fuchy nieczęsto zdarzają się w naszym mieście.

Do firmy, którą reprezentowało dwóch Polaków zgłosiło się sporo ludzi. Niektórzy mieli nawet niezbędny SIN. Między nami mówiąc, większość numerka takowego nie posiadała. Praca na pierwszy rzut oka wyglądała poważnie. Właściciel, Murzyn, miał karty wizytowe, blankiety i firmowe czek, których jak się potem okazało za często nie używał. Instytucji tej większej jeszcze poważy nadawał fakt, że firma malarska była, jak się tu mówi "subkontraktorem" większej firmy budowlanej, jak większość tego typu przedsiębiorstw w Ontario opanowanej przez Włochów. Właściciel firmy musiał mieć jakieś kłopoty uprzednio, skoro korzystał z uprzejmości dwóch Polaków, którzy udostępniili mu swój telefon w celu zatrudnienia pracowników. Panowie ci więc byli naganiaczami, tyle że malarzy pokojowych. A że nieomal każdy mężczyzna z Polski wymalował w życiu przynajmniej jeden pokój, zawód ten jest chyba na emigracji najpopularniejszy. Za to nie zawsze popłatny.

Pierwsza partia Polaków ruszyła rzeško na włoską budowę i w pocie czoła wykonała tygodniowe zadania. Byli to w większości panowie jak tu się mówi "na wizycie", bowiem z pewnością nie z wizytą. Po tygodniu, mniej więcej, harówki pewnego pięknego dnia nikt nie przyjechał po nich w umówionym punkcie, gdzie czekali bładym świtem. Gdy zadzwonili do "firmy" rodacy ich poinformowali, że się robota skończyła. - A gdzie pieniądze? - Pieniądze będą, jak szef wróci. Szef długo nie wracał, w ogóle był nieuchwytny. Natarczywym wierzycielom naganiacze pogrozili, że za pracę na czarno można wylecieć z Kanady. Większość byłych pracowników zrezygnowała z dalszych in-

terwencji. Stracili tydzień z życiorysu i oczekiwane 200 -300 dolarów. Ich praca była warta na rynku kanadyjskim znacznie więcej.

Wśród kolejnych ofiar malarskiej "firmy" znalazło się dwóch panów, powiedzmy X i Y, którzy oznaczali się posiadaniem SIN. Postanowili zatrudnić się na biało z wszelkimi odpisami i podatkami oraz prawem do renty. Pracodawca potraktował ich z należytym szacunkiem wypłacając czek, który mądry po szkodach innych, skopiował. Okazało się, że był to jeden czek na ok. 2 miesiące pracy. Pana X zwolniono bez T-4, a pana Y jeszcze nie zwolniono, ale pewnie już kończy swoją robotę. Pan X zebrał wszystkie dane, o naganiaczach, swym niewdzięcznym szefie, który wywijał się jak piskorz, a nawet i o Włochach, którzy zlecali pracę owemu piskorzowi. Doszły go jednak słuchy, że jegomość zbankrutował. Podobno już miał jedną taką bankrucę za sobą, a i teraz, wszystko co robi na to wskazuje.

Zadzwonił do naszej rubryki, opowiedział powyższą historię z pytaniem o radę, gdzie ma się udać

ODPOWIADAMY:

Zanim pan X ruszy do akcji powinien sprawdzić czy firma lub osoba szefa figuruje na liście aktualnych bankrutów. W Toronto instytucja prowadząca taką ewidencję mieści się na 25 St. Clair Ave.E., 7 piętro. W innych miastach analogiczne instytucje powinny mieć taką samą nazwę, a mianowicie Consumers and Corporate Affairs. Tam też na miejscu można się dowiedzieć, jak przyskrzynić opieszalego szefa, oraz złożyć na niego skargę. Jeżeli szef lub jego firma jest na liście bankrutów wszelkie próby skarżenia do sądu o zwrot pieniędzy z powództwa prywatnego, zakończą się niepowodzeniem. Sędzia zamknie

sprawę, powołując się na przepisy, dotyczące bankructwa. Jeżeli szef jest natomiast bankrutem trzeba z listy ewidencyjnej w wymienionym urzędzie spisać nazwę lub nazwisko jego powiernika Trustee in Bankruptcy i sprawdzić w niej (przeważnie jest to firma specjalistyczna, ale często po prostu prawnik) czy jesteście umieszczeni na liście wierzycieli. Jeżeli nie, trzeba się na tę listę wpisać, wypełniając specjalny druk. Jeśli bankrut ma jakieś dochody czy własność, firma ściągnie część należnej sumy. Często jednak nie ma nic, lub jako korporacja, niewiele. Jeśli szef bankrutem nie jest, mamy do wyboru dwie drogi: SMALL CLAIMS COURT (w Toronto na południowo zacobnim rogu College i Yonge, 1 i 2 piętro), gdzie można skarżyć z powództwa cywilnego i bez udziału adwokata, wpłaciwszy kilkadziesiąt dolarów z tytułu wniesienia sprawy. Druga droga to udanie się na policję. Należy ich wtedy poinformować nie tylko o fakcie nieotrzymania T-4 co jest poważnym wykroczeniem, świadczącym o tym, że pan X pracował faktycznie na czarno i jego ściągane rzekomo podatki nigdy nie doszły do rządu, a jego składka CPP faktycznie nie istnieje, ale także o zatrudnieniu przez firmę na czarno i wykorzystywaniu imigrantów. W tym wypadku nie musi pan podawać nazwisk zatrudnianych osób, ponieważ ma pan pełne prawo ich nie znać. Policja może zatrzymać naganiaczy i może aresztować szefa pod kryminalnym zarzutem zarówno kradzieży i oszustwa jak i nielegalnego zatrudniania. Na policji może pan poprosić o tłumacza.

ECHO wprawdzie za ogłoszenia nie odpowiada, ale tym razem już tej firmy malarskiej ogłoszenia nie przyjmie. Jeżeli i inni czytelnicy zostali oszukani przez ogłaszających się w ECHU pracodawców, proszę nas o tym listownie poinformować.

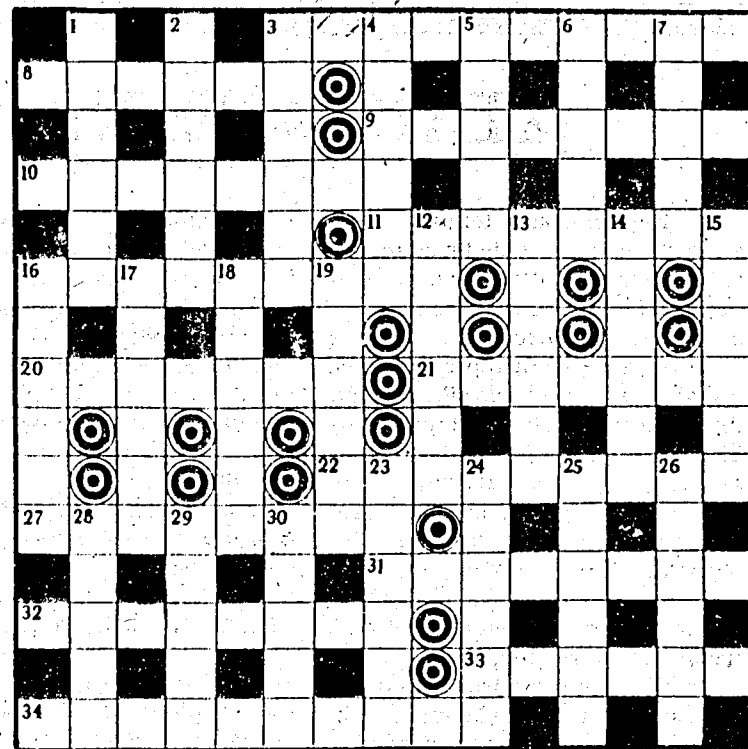
TEMIDA

POZIOMO:

- 3 Materiał do pokrywania podłóg lub ścian
- 8 Czasomierz sportowy
- 9 Niedolega, fajłapa
- 10 Roślina ogródkowa, o złotych lub pomarańczowych kwiatach
- 11 Dotknięty dychawicą
- 16 Ofiarowanie na własność
- 20 Warowna rezydencja hiszpańska
- 21 Członek baletu
- 22 Spór, zwada
- 27 Pomiedzy andante a allegretto
- 31 Niemoralny sposób działania
- 32 Kolumnada otaczająca dziedziniec lub ogród.
- 33 Kolor trawy
- 34 Uodpornianie organizmu

PIONOWO:

- 1 Ubytek
- 2 Materiał łączący części
- 3 Lyżwy na kółkach
- 4 Taniec kabaretowy
- 5 Pośrednik
- 6 Drzazga
- 7 Sportowy sprzęt zimowy
- 12 Irena, znana piosenkarka polska, występująca nieraz w Toronto
- 13 DobYTEK
- 14 Naczynie stołowe
- 15 Ptak domowy
- 16 Ozdobna opaska na głowę
- 17 Najlepszy wynik
- 18 Otwór w drzwiach, zaopatrzony w soczewkę
- 19 Owłosienie twarzy
- 23 Rośliny uprawiane pomiedzy sprzętem a siewem plonów głównych
- 24 Stok góry
- 25 Czapeczka pielęgniarki
- 26 Kolek drewniany

z poprzedniego numeru

POZIOMO: poryw, skar, ciastko, uśmiech, lapis, Ariel, zakaz, samum, magnat, zbieranina, tarnik, zniżka, radykalizm, strata, karcz, optyk, gleba, socha, szelest, luczyno, amant, trawa. PIONOWO: pluszcz, rumak, wieczór, schab, kapitan, stylon, solista, wspominki, rosomak, miara, garda, atak, imigracja, agat, zakaska, kształt, atletyk, abonent, makatka, rogacz, fason, trema.

- 28 Dramat muzyczny
- 29 Rozporządzenie cesarskie
- 30 Najbardziej czynni członkowie grupy społecznej

czemu kontrakt zrealizuje. Sku-tecznym zaś pociągnięciem przeciwko temu zamlarowi będzie wkroczenie asem pik i zagranie w kiera, aby uniemozliwić

przebiecie pika, a asa karo i tak przebiję N, gdyż as ten musi być zagrany w kolejnej lewie, bo rozgrywający ostatni raz znajduje się na stole.

DAMA PIK

BRYDŹ NR 110

ZADANIE

Obie strony po partii:
 K D 10 2 5
 K D W 10 9 8 6 W E A
 7 AK10 9 8 6 4 3
 K 9 7 2

Jak zaplanujesz rozgrywkę z ręki W 4 klery po ataku piątka karo. Otworzyłeś licytację odzywką 4 klery, po czym nastąpiły trzy pasy.

ROZWIĄZANIE

Prawidłowa rozgrywka polega na zagranu w drugiej lewie piątka pik ze stołu. Wprawdzie rozgrywający będzie miał problem, co położyć - dziesiątkę czy figurę, jeżeli S to w tej lewie blotkę pik, ale czy tak łatwo jest przepuścić asem pik bez waleta? S orientuje się, że druga figura karowa będzie przebita przez partnera, natomiast nie wie, jaka jest konfiguracja pików poza jego polem widzenia. Rozgrywający wszak może np. posiadać tylko K w pikach i po lewie na króla przebiję blotkę asem atutowym, dzięki

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

SKĄD SIĘ WZIEŁO PRZYSŁOWIE:

Kto dołki kopie, ten w nie wpada. Jest to przypowieść arabska, wcale na czasie. Brzmi następująco:

Pewien człowiek, przechodząc obok kobiety siedzącej przy grobie i płaczącej, zagadnął ją: - Kim był ten umarły dla ciebie? Odrzekła na to: - To mój mąż. Zapytał: - Czym się zajmował? Odpowiedziała: - Kopał groby. Przechodzień rzekł na to: - Niech go Bóg oddali od siebie i nie zmiłuje się nad nim. Czyż on nie wiedział, że kto kopie dół sam weń wpada?

Garibaldi napisał w rozkazie dziennym do swych ochotników: Koledzy! Wyście największymi bohaterami, wybranymi z narodów, mężni jak lwy! Ale wam powiem jedno: nie przystoi takim bohaterom uciekać z placu boju. Gdy jeszcze raz znajdzie się między wami taki tchórz, to go bez litości rozstrzelać karzę.

Horoskop tygodnia

30 sierpnia - 5 września

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Wielkie sukcesy na gruncie towarzyskim. Zastanawiające oferty. Niektórzy jednak zechcą się zaangażować w przelotny flirt, tymczasem zapowiada się pozytywny zwrot. Nie zapomnij o przyjaciółkach. W pracy bardzo wysokie obroty. Miły kontakt z Wodnikiem, nie wchodzi w drogę Bliźniętom. Dzień miły - sobota, liczba - 8.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Godne podziwu opanowanie, choć niektóre sytuacje mogą mniej odpornych wyrownać do równowagi. A na planie działań służbowych wielkie rozgrywki. Właśnie Tobie może przypaść ważna rola mediatora i najsprawniejszego mózgu w opracowaniu nowej struktury organizacyjnej. Przemęczenie. Stawiaj na Ryby. Wadze nie ufaj za grosz. Dzień miły - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 3.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Cały tydzień pod kątem konsolidacji związku starej daty. A więc wielki renesans uczuć. Nareszcie niejedyn Bliźniak odetchnie z ulgą po zażegnaniu poważnego niebezpieczeństwa. Cenne doświadczenia w podróży. W pracy irytujesz się byle drobiazgiem i robisz sporo ruchów pozorowanych. Porozumienie z Bykiem, ale nie musisz się liczyć z Baranem. Dzień miły - niedziela, liczba - 5.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Komplikacje uczuciowe należą do przeszłości. Niektórzy całkowicie podporządkują się planom tej jednej jedynej, wybranej osoby. Masz mnóstwo zapału, czasu i energii, aby "zapracować" na umocnienie swojej pozycji. W działaniach służbowych dynamiczne przedsięwzięcia. Dwoisz się i troisz. Sympatyczny znak - Byk, unikaj Skorpiona. Dzień miły - niedziela, liczba - 3.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Sprawy serca zdecydowanie wysuną się na pierwszy plan. Ale nie potrafisz jeszcze rozstrzygnąć wszystkiego na swoją korzyść. Rozczarowanie? A nawet specyficzne poczucie klęski? Może nie zdajesz sobie sprawy, że komuś się narzuca, że postępujesz krańcowo i nieodpowiedzialnie? Nie lekceważ zdrowia. Przychylny jest Skorpion, ale Baran nie myśli o Tobie pozytywnie. Dzień miły - sobota, liczba - 2.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Trudności z koncentracją. Duża podatność na destrukcyjne wpływy otoczenia. Wrażenie, że wszędzie napotykaś opór. Na szczęście znajduje się bratnia dusza, która dyskretnie i skutecznie pomoże Ci wyjść na prostą. W pracy nowe, poruszające wyobraźnię zadanie. Najlepszy znak - Waga, unikaj Raka. Dzień miły - piątek, liczba - 8.

WAGA: 23 września - 23 października
Miły i atrakcyjny tydzień. Nareszcie sprawa osobista nr 1 zaczyna wkraczać w fazę realizacji. Jedynym mankamentem może być niezapowiedziana wizyta gości, która będzie się przedłużać w nieskończoność. Natomiast w pracy dobre prognozy. Robota dosłownie pali się w rękach. Cenny kontakt ze Skorpionem. Wodnik natomiast patrzy, jak zwykle zresztą, krzywym okiem. Dzień miły - środa, liczba - 8.

SKORPION: 24 października - 22 listopada
Niejeden Skorpion nieoczekiwanie spotka na swej drodze osobę serdeczną, życzliwą i ujmującą. Nawet najbardziej osamotnieni poczną opierać i doceniać wartość przyjacielskiej rady. W pracy nerwowa atmosfera i konfliktowe sytuacje. Chwilami wydaje się, że walczysz z wiatrakami. Szukaj towarzystwa Raka, natomiast unikaj Ryb. Dzień miły - sobota, liczba - 4.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Niekonwencjonalne pomysły. Chcesz zaimponować osobie, na której naprawdę Ci zależy. I los właśnie stwarza taką szansę! Mniej pewni siebie wybijają się w wyniku przedziwnego zbiegu okoliczności, a energiczni brawurowo zdobędą przewagę nad rywalami. Warto z ówkiem w rękę zrewidować wszystkie wydatki. Najlepsze kontakty z Panną, a Strzelca pociągnie odmiennej unikaj. Dzień miły - poniedziałek, liczba - 3.

KOZIORÓŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Nagle masz bardzo dużo wolnego czasu. Możesz spokojnie przemyśleć i przeanalizować wiele spraw. Wraca spokój? W tej sytuacji docenij życzliwość i praktyczne rady przyjaciół. Uwaga: niejedyn Koziorożec właśnie teraz dojdzie do wniosku, że osoba, która do tej pory była traktowana po koleżeńsku, zaczyna odgrywać coraz większą rolę. Trzymaj z Lewem, ale kontakty z Bliźniętami działają destruktywnie. Dzień miły - niedziela, liczba - 13.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Nagle olśnienie! Bowiem Wodniki uswiadomią sobie jak wiele znaczą dla nich najbliższa osoba. Zrozumieją, że nie doceniały jej zbawionego wpływu i dyskretniej inspiracji do ambitnych poczynań. W pracy niby nic nowego. O Wadze myśl jak o sojuszniku, a konfliktów z Wodnikami unikaj. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 5.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Na początku tygodnia bulwersujące wiadomości. Zmiana planów na najbliższą przyszłość? Zaskakująca strategia działania? Zazdrość? Chyba jesteś za mało tolerancyjny. W pracy nowe koncepcje. Znak solidny i niezawodny - Baran, unikaj Wodnika. Dzień ważny - piątek, liczba szczęśliwa - 5.

ECHO POLECA

• "Saint Joan" wystawia Theatre Plus na deskach Jane Mallet Theatre, St. Lawrence Centre, 27 Front St.E., tel. 366-7723. Od 4 do 29 września.

• "Le Don Etoiles" będzie występem połączonych zespołów Bolshoi Ballet, l'Opera de Paris, Ballet of Monte Carlo, Kirov Ballet, New York City Ballet i The National Ballet of Canada. Tylko 5 września w O'Keefe Centre, Front i Yonge, tel. 872-2262.

• Festiwal of Festivals, czyli torontoński międzynarodowy festiwal filmowy zaczyna się 6 września i trwać będzie do 15 września. Lokalizacje poszczególnych kin i godziny podawane są pod numerem telefonu 968-FILM.

• Toronto Operetta Theatre wystawia znaną operetkę Jana Straussa "The Gypsy Baron" czyli Barona Cygańskiego na deskach Bluma Appel Theatre, St. Lawrence Centre, 27 Front St.E., tel. 336-7723. 7, 8, 10, 12, 14 i 15 września o godz. 20.

• Pokazy lotnicze - Canadian International Air Show - 1-3 września - Exhibition Place, Lake Shore Boulevard W., tel. 393-6000.

• Jarmark sztuki ludowej wraz z pokazami produkcji wyrobów wystawianych. 8 września w Kleinburgu. Islington Ave., 893-2523.

ECHO POLECA DZIECIOM:

• Koncert Sandry Beech dla dzieci od lat 3 do 7. 19 września o godz. 14. Fairview Library, 35 Fairview Mall dr., tel. 395-5750.

KALENDARZYK ECHA

30 sierpnia, CZWARTEK
Feliksa, Gaudencji, Rebeki, Róży, Szczęsnego

31 sierpnia, PIĄTEK
10 ROCZNICA PODPISANIA
POROZUMIENIA
GDAŃSKICH. POWSTAJE
NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

Bogdana, Izabeli, Pauliny,
Rajmunda, Świętosława
1 września, SOBOTA
WYBUCH II WOJNY ŚWIATOWEJ
NAJAZD HITLERA NA POLSKĘ

Beatrycze, Bronisława,
Dzierżyśława, Geodona i Idziego
2 września, NIEDZIELA
Adeli, Akselą, Czcioboga, Jana,
Juliana, Seweryna, Stefani, Stefana
3 września, PONIEDZIAŁEK
Doroty, Erazma, Eufrozyny,
Grzegorza, Izabelli, Przesława,
Szymona

4 września, WTOREK
Idy, Lilliany, Lindy, Rościśława,
Rozalii, Róży

5 września, ŚRODA
Doroty, Justyniana, Teodora,
Wawrzyńca, Wodzisława

CHLAPANINA

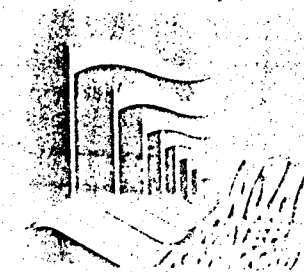
Czeka nas jeszcze ta ostatnia wakacyjna niedziela. Jeśli czeka nas zapowiadany upał, można rozejrzeć się za mokrymi rozrywkami. Oto pierwsza. W St. Catharines.

WET AND WILD PARK ST. CATHARINES

Dojazd z Toronto 50 minut (QEW (zjazd 56), z Niagara 20 minut (zjazd 57). Bliskość parku zwiastuje niebiesko-pomarańczowy znaczek. Rozrywka dla tych, co nie kochają guszy, a mają ochotę się pochłapać. Czeka ich kąpiel w sztucznych falach, blisko 100-metrowe wodne ślizgawki, spływy na pontonach. A

prócz tego Go-karty, wrotki, plac zabaw dla dzieci, dom, w którym strażnicy, półko golfowe, teren piknikowy nad jeziorem Ontario. (Tuż obok Wet'n Wild znajduje się również Tivoli - czyli świat w miniaturze). Park otwarty jest do Labor Day Weekend włącznie. Całodniowy wstęp dla dorosłych \$13.95. Po godz. 4 po południu tylko \$8.95. Dzieci poniżej 5 lat wchodzi za darmo. Od 5 do 10 lat płać \$9. Park czynny jest od 9 rano do 9 wieczorem. W niektórych dni do godziny 10 wieczorem.

W Toronto pojawiła się konkurencja. Jest nią nowo otwarty największy w Kanadzie park wodnych atrakcji

Mieści się na Finch Ave.W. około 2 km na zachód od 427. Otwarty codziennie do Labor Weekend od godziny 10 rano do 1 wieczorem, przy czym wszystko co mokre zamyka się o 8 wieczorem. Do parku nie wolno zabierać jedzenia, picia, szklanych butelek i pojemników. Nie wolno też wpuszczać zwierząt. Liczba osób jest ograniczona i może się zdarzyć, że nie dostaniemy się w danym dniu. W pobliżu znajduje się jednak spory park z miejscem na piknik. Nowy park nie ma jeszcze uroku starych drzew, za to wszystko aż świeci czystością. Siedmiopiętrowe ślizgawki, wodne kaskady, ogromny basen (20000 sq ft) ze sztucznymi falami, płytkie baseniki z fontannami, upiorne rury i rozleniwione sztuczne rzeki, mały gaj dla dzieci i występy rozrywkowe. Na miejscu są przysznice, przebieralnie, szafka na rzeczy, miejsce na opalanie, a nawet i sztuczne opalanie (!?). Są restauracje, sklepiki, miejsce na siatkówkę i baseballowy trening.

Grupowe bilety dla 20 osób - tańsze. Informacja 794-0565. Indywidualny całodniowy wstęp dla osób powyżej 10 lat kosztuje \$13.95. Dzieci w wieku 4-9 lat płać \$11.95. Maluchy do lat 3 wchodzi za darmo. Na przyszły rok można pomyśleć o sezonowej wejściówce. W upalnym Toronto to naprawdę frajda.

Z GARA ZAMIĄST Z PUDELKA

Ciepło o kaszy gryczanej

Prastary Słowianin nie nie sływał o dobrodziejstwach błonnika. Zajadał kaszę nie znając ziemniaków, oczyszczonego ryżu i miał się ponoć dobrze. Analiza słowiańskiej diety wypada dla nas bardzo korzystnie. Zawierała mało mięsa i tłuszczu, dużo błonnika i białka. Najwyżej ceniona była kasza gryczana, o której zaletach już pisaliśmy. Dziś staropolski sposób przyrządzania kaszy gryczanej na dwa obłady.

Idealnie, gdy kasza wychodzi sypka. Często się jednak zdarza, że wychodzi coś na kształt kleika. Jest sposób by uratować nieudane danie. Często zdarza tak się, gdy przez omyłkę kupimy kaszę niepaloną. Oto przepis:

Kasza odsmażana

Gorącą ugotowaną nie na sypką kaszę wykładamy na czystą, zwilżoną zimną wodą lub kostką lodu stolnicę, dużą deskę do krojenia lub tacę. Rozsmarowujemy nożem, na grubość palca. Odstawiamy w chłodne miejsce. Odsmażamy na smalcu (blisko 100% cholesterolu) lub na maśle (też coś koło tego), oleju słonecznikowym (nie).

Kaszę można na różne sposoby uszlachetniać. Nie tylko tłuszczem. Jednym ze starych sposobów jest zalanie kaszy wywarem suszonych grzybów.

W następnym numerze moja ukochana słowiańska zupka - krupniczek.

MAM WSZYSTKICH DOŚĆ

Niektórzy potrafią to uczucie rozpoznać bezbłędnie. Instynktownie szukają drogi zmniejszenia napięcia i wyczerpania. Inni doprowadzają się do stanu, w którym żyje połowa obywateli byłego nie tak dawno Peerelu. Stanu kompletnego wyczerpania.

Mechanizm wyczerpania i płynącej z niego irytacji nie jest wcale taki oczywisty. Doktor Pasternack - profesor psychiatrii z Georgetown twierdzi, że wyczerpanie psychiczne wynika z rzeczywistego zużycia naszych źródeł energii. Doktor Beverly Potter uważa, że jest to tylko uszkodzenie motywacji. W książce "Beating Job Burnout" Potter mówi: "Wyczerpanie polega na zniszczeniu mechanizmów, które sprawiają, że człowiek ma ochotę na cokolwiek". Brzmi to swojsko. Ileż to razy obserwujemy kogoś, kto z niechęcią rzuca czymś na stół czy biurko, kto unika podchodzenia do telefonu, odpryskliwie prycha na klientów i współpracowników?

Zauważono, że na największe wyczerpanie psychiczne cierpią osoby, które stać na najwyższy, wręcz nieprawdopodobny wysiłek energii. To ci, o których mówią, że "pracują skokami". Paradoksalnie, również uskarżają się na wyczerpanie także i ci, których praca wymaga dużego zaangażowania, perfekcji i nieustającej konkurencji. Dr Weinstein z Jefferson Medical College, który od lat próbuje leczyć osoby skarżące się na chroniczne wyczerpanie twierdzi, że większość jego pacjentów to ludzie, od których bez ustanku oczekuje się, że wykażą się efektywnością, mają odpowiedzialną pracę na stanowisku. Ów doktor zetknął się głównie z pacjentami, dla których praca była całym życiem, całą przyjemnością. Nagród od życia oczekiwali też tylko z pracy.

Często do nas nie dociera jak dość mamy pracy. Stan ten świetnie się maskuje różnymi nerwicowymi

objawami - trudnością z zasypianiem, budzeniem, irytacją drobiazgowymi, brakiem entuzjazmu, złością, wyczerpaniem fizycznym, pesymizmem i przygnębieniem. Czasami wyczerpanie psychiczne pracą objawia się problemami z żołądkiem, bólem głowy czy pleców. W każdym przypadku trzeba się upewnić u lekarza. Jeżeli jednak powie coś w rodzaju - Jest pan zdrowy jak koń - należy się domyślać psychicznego podłoża dolegliwości.

Co robić z tym fantem?

Przemęczenia i oklapnięcia uniknąć się nie da. Można jedynie zredukować nieco jego nasilenie. Specjaliści doradzają.

- Znasz siebie chyba najlepiej. Wiesz co ci załazi najbardziej za skórę. Unikaj takich sytuacji, ludzi - jeśli to możliwe.

- Workaholicy są bardziej podatni na stany wyczerpania. Prócz pracy nie znają innych przyjemności życia i innych jego aspektów. Kiedy obciążenie nią staje się trudne do zniesienia, po prostu wysiadają. A może też należysz do workaholików?

- Unikaj rzeczywistego przemęczenia. Odżywiaj się dobrze (co nie znaczy schaboszczak pięć razy na tydzień), utrzymuj w dobrej kondycji mięśnie pleców, brzucha, ogólną sprężystość. Dosypiaj.

- Jeżeli czujesz, że już nie zdzierzysz, wyjeżdżaj na wakacje. Wakacje to nie luksus. Nie żadne tam wakacje, z odrabianiem zaległości z pracy. Totalna zmiana życia. Dr Weinstein gorąco zaleca spędzanie rozrywkowe każdego weekendu. Natomiast jest przeciwny długim wyjazdom. Długie wakacje to też forma stresu. Krótkie to naładowanie baterii. Czy nie przypomina nam to nakazów biblijnych?

A jeśli powrót z wakacji przera-

ża cię, może jest to sygnał, że pora poszukać nowej pracy. Zanim jednak podejmiesz tę trudną decyzję zastanów się nad tym, czy jeszcze coś da się zrobić. Doktor Potter sugeruje:

- Pomyśl, czy nie można uczynić obecnego zajęcia bardziej interesującym.

- Rozejrzyj się za dziedziną twój pracy, która ma szansę się zmieniać i rozwijać. Może szansa na awans lub na pozycję mniej wystawioną na pociski?

- Jeśli to możliwe zmień strukturę pracy. Podobno najbardziej stresowe są telefony, które trzeba wykonać do klientów. Przegradzaj niemile zajęcia przyjemniejszymi.

- Spróbuj wydrapać dla siebie przynajmniej jedną godzinę w tygodniu (na cele kosmetyczne, relaksowe, gimnastykę czy samotny spacer), oprócz często nieuchronnie rodzinnego weekendu.

W następnym numerze ciekawostki dr Potter o emocjonalnym wypaleniu.

PEDANCIK

*Jeszcze czego!
Nie wszyscy naraz!
A może dalibyście mi
wszyscy wreszcie święty
spokój?*

WIELKA UCIECZKA

Biedna królewna! Siedzi zamknięta w zamku i płacze. Zamknęła ją tam zła czarownica. Rycerz jej ukochany wokół zamku krąży. Na próżno woła. Tylko jej małą rączkę z powiewającą chusteczką widać. I lezki kap, kap po murze płyną. Tak to czarownice czasem zamykają królewny nie wiadomo po co i na co. Są jeszcze na szczęście dobre wróżki, które z nieznanym powodów czynią dobre uczynki. Usłyszała płacz królewny dobra wróżka. Zmieniła się w wiewióreczkę, na mur się wdrapała, na oknie siadła i mówi:

- Masz tu grzebień, szczotkę, jabłko, prześcieradło i sznur mocny.

Wszystko to tycie tyciuteńkie było, ale w celi królewny od razu urosło.

A wiewiórka mówi:

- Jeśli będzie cię czarownica gonić, rzuć za siebie grzebień. Gdy ją znów zobaczysz rzuć szczotkę, potem jabłko. Jak i to nie pomoże, rzuć prześcieradło. A uciekaj ile sił w nogach.

To powiedziawszy, znikła.

Ciemną nocą spuściła się królewna po sznurze. Co się kawałek opuściła, sznur rósł i rósł, aż ziemi dosięgnął. Zeskoczyła bezpiecznie i w nogi!

Daleko nie odbiegła, a słyszy ryk straszliwy. To wściekła czarownica już odkryła jej ucieczkę. Rzuciła panna grzebień, zrobiła się z niego od razu rzeka głęboka, szeroka i bystra. Zatrzymała czarownicę. Zajęło jej chwilę zanim wielką rybę wyczarowała, na rybce w pogoń ruszyła. Pokonała rzekę, na koguta czarodziejskiego się przesiadła i już za chwilę królewnę dogoni! Rzuciła dziewczyna za siebie szczotkę. Wyrósł las gęsty, trudny do przebycia. Zatrzymał złą wiedźmę. Wyplątała się czarownica z gęstwiny, na miotłę wskoczyła i fru... już leci! Rzuciła królewna jabłko. Wyrósł z niego góra ogromna. Ale i tę górę pokonała uparta wiedźma. Już miała królewnę za sukienkę chwycić, gdy ta wyrrywając się ostatnim wysiłkiem prześcieradło za siebie rzuciła. Podniosło się z niego morze głębokie, wzburzone. Znikła w falach czarownica.

Z morza wyłonił się ogromny smok i oczywiście zjadł niedobrą czarownicę.

Tak to miała powstać Wisła, puszcze, góry i Bałtyckie Morze. Jakże to wszystko królewna przebiegła? W bajce wszystko możliwe.

Uciekła za morze i do swego zamku wróciła. A złej czarownicy już nikt nigdzie nie widział.

Rysunek Barbary Kaczmarczyk OGROMNY SMOK

"Zemsta" Aleksandra Fredry

Ewa Sznajder

Jakiż to nakotyk zawarł Fredro w swych komediach, że odurza po dziś dzień? Cóż powoduje, że sztuka napisana półtora wieku temu bawi dzisiejszych widzów? Nic przecież tak szybko się nie starzeje jak komizin i dowcip. Często kilkanaście lat wystarczy, aby skutecznie zapomniano o autorze i jego utworach, które miały ponoć nieodpartą siłę komiczną. A Fredro? Żyje, bawi, śmieje się i nie nie wskazuje na to, aby tak dżiać się przestało.

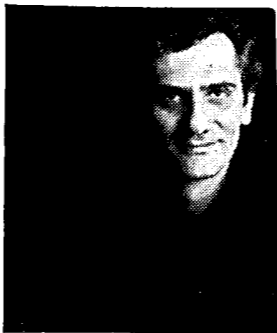
Różne padają diagnozy niezwykłej popularności i żywotności dzieł hrabiego Aleksandra. Jedni twierdzą, że dzieje się tak za sprawą doskonałej, pełnej sztuki poezji, inni, że sprawiają to fragmenty polskiego losu, okrucieństwa, którymi inkrustowane są jego dzieła. Pewnie jak zwykle prawda leży pośrodku.

Niewątpliwie Fredro pisał wspaniałym językiem, jędrnym, barwnym, plastycznym. Tym językiem potrafił nakreślić wspaniałe typy ludzkie. Cześnik, Rejent, Papkin. Cóż za role, coż za charakter! Kontusze, fraczki, szable, wspomnienia konfederacji, sejmików? Polskie losy. Lecz nie te są w komediach Fredry najważniejsze. Autor każe na swych bohaterów patrzeć z nieco innej perspektywy: "domowej".

Pomysł "Zemsty" podsunęły prawdopodobnie Fredrze akta procesowe dotyczące zanku w Odrzykoniu koło Krosna. Był on w XVII wieku przez przeszło 30 lat przedmiotem waśni i procesów dwóch współwłaścicieli: upartego pieniacza Jana Skotnickiego i Piotra Firleja, rębajły i zabijaki. Konflikt ten, podobnie jak spór w komedii, zakończył się małżeństwem dzieci adwersarzy. Sam pomysł mógł być z tego zda-

żenia zaczerpnięty, ale akcje "Zemsty" Fredro umieścił w okresie późniejszym, w drugim dziesiątku lat XIX wieku. Cześnik Raptusiewicz, pełen szlacheckiej buty i zadzierzżytości, a jednocześnie nieporadności chociażby w miłosnych zalotach, prowadzi wojnę sąsiedzką z układowym, obłudnym i zakłamanym Rejentem Milczkiem. Waśni dwóch Sarmatów o mur graniczny, wynikająca z samej potrzeby pieniactwa, z nadmiaru sił witalnych nie znajdujących gdzie indziej ujścia, jest nieodpartie śmieszna. Do tego miłosne perypetie Klary Raptusiewiczówny i Wacława Milczka, zabiegi matrymonialne Cześnika wobec Podstoliny, i Papkin, występujący się wszystkim pieczeniarsz, przybierający na pewien czas maskę bądź to błędnego rycerza, bądź to błazna.

Mogłoby się здаwać, że "Zemsta" to dla współczesnego widza komedia historyczna. Powoduje to sztafarsz epoki. Ale gdy się tak bliżej przyjrzeć fredrowskim bohaterom, to czy tak trudno byłoby znaleźć ich choć częściowe portrety dzisiaj? Iluż ludzi lubi się procesować dla samego procesowania, iluż wśród nas obłudników, iluż ludzi próbujących zwrócić na siebie uwagę nawet kosztem śmieczności, iluż podstarzałych amantek i iluż zakochanych. Może na tym polega siła komizmu Fredry, że wbrew pozorom ludzkie charaktery tak bardzo się nie zmieniły przez półtora setek lat. Pośmiejmy się więc z nas samych, choć w kontuszach, fraczkach i stylowych sukniach.

NR 145 • 30 SIERPNIA - 5 WRZEŚNIA 90

ARTEX INTERNATIONAL

PREZENTUJE

TEATR ATENEUM z Warszawy

aleksander
FREDRO

This program is sponsored by

LOT TRADING CO.
LEKAO (CANADA) LTD.

ZEMSTA

MARIUSZ DMOCHOWSKI

Joanna ŻÓLKOWSKA
Joanna TRZEPIEĆCINSKA
Marian KOCINIAK
Andrzej MATUSIAK

Marian OPANIA
Wiktor ZBOROWSKI
Jacek BORKOWSKI
Tomasz KOZŁOWICZ

Reżyseria: Gustaw HOŁOUBEK
Scenografia: Marcin STAJEWSKI
Producent: Andrzej KOLACZYNSKI

TORONTO

Sobota 8 września 1990 - godz. 8.00 wiecz.
University of Toronto, McMillan Theatre
80 Queen's Park Cres. (Bloor & Avenue Rd.)
(Edward Johnson Building - na tyłach McLaughlin Planetarium)

UWAGA: Ze względu na brak parkingów wokół teatru radzimy korzystać z Subway system (stacja metra "Museum"), względnie z publicznych parkingów w okolicy Bloor St. i Avenue Rd.

PRZEDSPRZEDAŻ:

POLIMEX, 215 Roncesvalles Ave. Tel. 537-7914
Informacje i zamówienia: Tel. 833-0640 po 6 wiecz.

MONTREAL

Czwartek 6 września 1990 - godz. 8.00 wiecz.
Centaur Theatre - 453 St. Francois Xavier (Old Montreal)

PRZEDSPRZEDAŻ:

Kasy teatru, Tel. 288-3161
Restauracja Cracovia, 1246 Stanley St., Tel. 866-2196
Tatra Travel, 3628 St. Laurent Blvd., Tel. 849-3451
1001 Plants, 5518 Monkland Ave., Tel. 481-2263
Informacje i zamówienia: Tel. 483-5621 po 6.00 wiecz.

OTTAWA

Piątek 7 września - godz. 8.00 wiecz.
Ottawa High School of Commerce, 300 Rochester St.
PRZEDSPRZEDAŻ Nelson Travel - 235-5228

GRIMSBY

Niedziela 9 września godz. 5.00 po poł.
Place Polonaise
Występ organizowany wraz z Fundacją Wł. Reymonta i Zarządem Głównym ZPwK

WINNIPEG

Czwartek 13 września - godz. 8.00 wiecz.
Centre Culturel Franco - Manitobain
340 Provencher, StBon.

PRZEDSPRZEDAŻ "Cracovia" tel. 582-8321

SASKATOON

Piątek 14 września - godz. 8.00 wiecz.
Mendel Art Gallery - 950 Spadaina Cres. E.
INFORMACJE Witold Bula tel. 955-1404

EDMONTON

Sobota 15 września - godz. 8.00 wiecz.
Provincial Museum Auditorium - 102 Ave. - 124 St.
INFORMACJE Travelot tel. 488-8472

VANCOUVER

Niedziela 16 września - godz. 7.00 wiecz.
Robson Square Media Centre, 800 Robson St.
INFORMACJE Polish Store tel. 874-3338

W październiku br. zapraszamy na program satyryczny "Czerwony stoliczek" w wykonaniu Teatru Rampa z Warszawy z Danielem Olbrychskim w roli głównej.

UNIVERSE COMPUTERS

JAN ŻYLIŃSKI

XT-12MHz \$550,- 386SX-16MHz \$1150,
AT-12MHz \$750,- 386-22MHz \$1500,-
VGA (1024-768) oraz wiele komputerowych części.
Dzwoń po więcej informacji.

UNICAR AUTO COLLISION & Paint Centre

Południowe Etobicoke, 81 Shorncliffe Rd.

Mamy wyposażenie, które pozwala na naprawę takich samochodów jakich inne warsztaty nie chcą nawet oglądać.

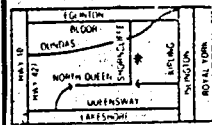
• naprawy powypadkowe • malowanie
• prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
MIAŁEŚ WYPADEK ?

PAMIĘTAJ! Możesz wybrać nas. To dobry wybór.

Bezpłatne kosztorysy napraw • Całkowite rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi

• Holowanie • Samochody zastępcze na czas naprawy.

Duża zniżka na kompletne malowanie

(416) 239-7377

KAPITALNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem

objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz

30 LAT PRAKTYKI

Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazyjna sprzedaż części zamiennych do silników

FORTE zabezpieczy Twój motor

537-2529

483 DUPONT STREET (przy Bathurst)

537-5857

AUTO DRIVING SCHOOL The Helpful Professionals

Wojtek
Antczak

Licencjonowany instruktor jazdy udziela lekcji oraz przygotowuje do egzaminów państwowych (Kat. "G")

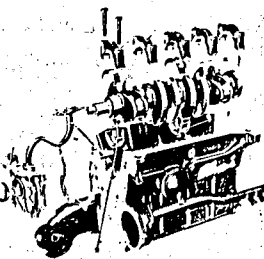
270-8145

res.

536-5454

bus.

900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

537-2529

483 DUPONT STREET (przy Bathurst)

537-5857

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.

(wejście od wschodniej strony budynku)

Tel. 762-9523

otwarta

codziennie od 10⁰⁰ - 2⁰⁰ po poł. i od 7⁰⁰ - 9⁰⁰ wiecz., WE
wtorki tylko od 10⁰⁰-12⁰⁰ p. poł., soboty od 10⁰⁰-12⁰⁰ po poł.

Konta depozytowe.....	9 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe	8 1/2%	rocznie
(oprocentowane na każdy dzień depozytu)		
3-miesięczne certyfikaty	9 3/4%	rocznie
3-miesięczne, minimum \$50,000	10 1/2%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty	10 1/4%	rocznie
6-miesięczne, minimum \$50,000	11%	rocznie
1-rocne certyfikaty	10%	rocznie
1-rocne, minimum \$50,000	11%	rocznie
3-letnie certyfikaty	10%	rocznie
3-letnie "non-redeemable"	10 1/4%	rocznie
3-letnie, minimum \$50,000	10%	rocznie
OHOSP	11 1/2%	rocznie
RRSP		
"demand" depozyt	11%	rocznie
1-rocny "term" depozyt, min. \$10,000	11%	rocznie
3-letni "term" depozyt, min. \$10,000 ...	10%	rocznie
RRIF	10 1/2%	rocznie
Pożyczki personalne	17 3/4%	rocznie
Pożyczki hipoteczne	14 1/2%	rocznie
(\$50,000 pożyczki ubezpieczone na życie)		
Line of credit	18 1/4%	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

Islington

CHRYSLER PLYMOUTH

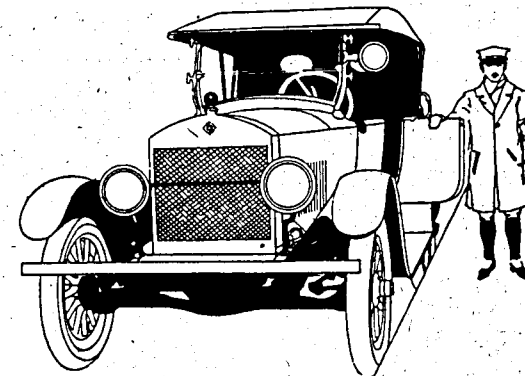
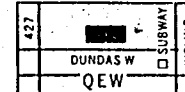
5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6

TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494

ADAM MEDYNA

Sales & Leasing Consultant

Sprzedaż i leasing samochodów
nowych i używanych
Golf, Dodge - Plymouth,
samochody osobowe, vany, pick-ups

Arnold Penk

Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

ADDISON ON BAY LTD.

SALES & LEASING
832 Bay St. (przy College), Toronto, Ont.

oferuje

Nowe samochody 90 i 91.

Posiadają 3-letnią gwarancję na wszystko

Oferujemy niskie oprocentowanie
pożyczek prawie na każdy samochód

Wielka wyprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu 1 Szeroki wybór nowych i używanych samochodów 1 Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję 1 ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę, poleca tanią ubezpieczenie, uwzględniając zagraniczne prawa jazdy. Osoba opieką ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym; trzeba wiedzieć z kim przeprowadzić tak poważną transakcję. ARNOLD PENK został wyróżniony przez GM jako Gold Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić: 964-3211 lub do domu:

731-0757 o każdej porze, podając nazwisko i numer telefonu.

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. ANDRZEJ BOGUCKI

ANDRZEJ KOZIARSKI

- 87 Chevrolet Celebrity \$ 6,250.00
Luksusowy, godny polecenia,
Air condition, automatic
- 86 Chrysler Reliant \$ 4,500.00
Air condition, bardzo czysty,
bardzo dobry stan, automatic
- 86 VW Golf Diesel \$ 4,600.00
Bardzo ekonomiczny, 5 biegów

- 84 Dodge Caravan SE \$ 5,000.00
Idealny dla rodziny lub małego
biznesu, automatic
- 83 Chevrolet Cavalier \$ 2,250.00
Idealny na pierwszy samochód w
Kanadzie, automatic
- 82 Mazda GLC \$ 1,200.00
Bardzo dobry na 'Pizza' lub
'Gazety'!!!, 5 biegów

Wszystkie samochody z 'certyfikatem'

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8

252-0226

Najlepiej zadbasz
o silnik - używając

FORTE

Wszystkie naprawy samochodowe

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29,95
Hamulce tylne - \$59,95
Hamulce przednie - \$84,95
Tłumiki od \$40,05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

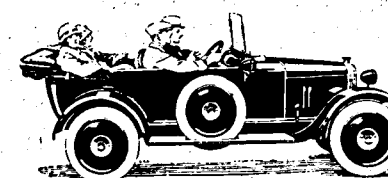
Bezpłatna Inspekcja

251-2203, po polsku 274-8229

Thruway Muffler & Brakes Centre

3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

LEX-SERVICE

oferuje obsługę prawną, organizacyjną i finansową w zakresie:

- powoływania, rejestracji i prowadzenia spółek akcyjnych i z o.o.
- porad prawnych, finansowych i podatkowych dla przedsiębiorstw, spółek i osób prywatnych
- pośrednictwa w obrocie prawnym nieruchomościami podejmujemy się załatwiania spraw nietypowych i skomplikowanych

Prezes **TADEUSZ STAŃSKI**
TEL. (48-22) 635-6059
00-248 Warszawa, ul. Schillera 6

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Mutual of Omaha Insurance Company

na życie • biznesu
UBEZPIECZENIA dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku
plany finansowe zabezpieczające dzieci
plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

ZAINTERESOWANI WSPÓLPRACĄ Z POLSKĄ,

posiadamy kilkaset ofert z firm polskich dotyczących różnych aspektów współpracy z firmami zachodnimi. Za \$15 otrzymasz listę firm zainteresowanych eksportem, joint venture i innymi formami współpracy. Oferujemy także pośrednictwo w zakresie handlu, charteringu i usługi formalne przy tworzeniu spółek.

C.T.I. 2356 Gerrard St.E. Suite 183, Toronto, Ontario M4E 2E2, CANADA Fax: (416) 438 6380

Halina Baranowska
MA, A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
suite 531, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

Tel. bus. 622-1115

NEW YORK LIFE
INSURANCE COMPANY
2 SHEPPARD AVE. E. STE. 404, TORONTO

Planowanie finansowe i ubezpieczenia
• LIFE INSURANCE - na życie
• DISABILITY - chorobowe
• MORTGAGE - hipoteczne
• GROUP BUSINESS - handlowe
• RRSP, ANNUITY - emerytury
• VISITORS - dla odwiedzających
Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6525 Dom: 858-0129

Andrzej
Krysiak

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00
BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588 - 0039

AUTHORIZED DEALER

**HUMBERVIEW
INSURANCE
BROKERS LTD.**

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531 - 4647

FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:

DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

GRAND FLOORS

Solidnie układam, cykluję, lakieruję wszelkie rodzaje podłóg drewnianych po bardzo niskich cenach. Naturalne lakierowanie 70 - 80 centów za stopę. "Stain finish" - \$1.30 za stopę. Darmowe wyceny.

GRZEGORZ
TEL. 282-5545

Polska księgarnia
ARKADIA

oferuje książki, kasety do nauki angielskiego, czytelną czasopism oraz wypożyczalnię polskich filmów video
• Prowadzimy sprzedaż wysyłkową •
1600 Bloor St.W.
Toronto, M6P 1A7
TEL. 533-8011

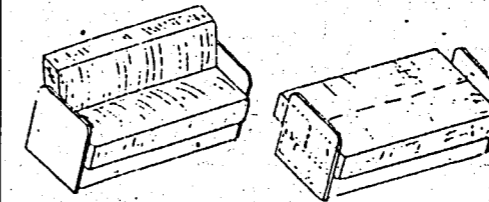
Karl's Butcher & Grocery

właściciel: Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa, wędliny własnego wyrobu, smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze.
105 Roncesvalles Ave.
TORONTO

TEL. 925-8128, po godz. 6.

POLSKIE WERSALKI

z pojemnikiem na pościel i tradycyjną włosianą tapicerką
DOBRA CENA - SZYBKI SERWIS

HOME-DOM
246 - 9223

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

CHCESZ POZNAC

swoją przyszłość, masz problem, nie wiesz jak go rozwiązać? Może pomoże Ci w tym wróżba z kart.

Dzwoń
633 - 4469
prosić Anię

Modern
GIFT SHOP

King Shepard Plaza
2560 Shepard Ave.
MISSISSAUGA
TEL. 949-1106

SZUKASZ PRACY W SWOIM ZAWODZIE?

EWA DUBISKI, B.Sc., M.S.
Wspólnie z Tobą opracuje strategię starania się o pracę. • Jak pisać Resume i cover letter • Jak przygotować się do interview.
TEL. 925-8128, po godz. 6.

STUDIO ANKA
Anka Czudec
photographer

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA
lekarz ogólny

• Choroby skóry
• Choroby dzieci
Przyjmuje od pon. do piątku od 13 do 19:39, w soboty od 9:30 do 13.
TEL. 588-7878
2333 Dundas Str. W. 404

PARIS STUDIO
2007 BLOOR St. West, TORONTO
Ont. M6P 3L2

tel. (416) 766-0660

**SALON
FRYZJERSKI**

**ANDRZEJ
z WARSZAWY**

- UŻYWAMY PRODUKTÓW FRYZJERSKICH FIRMY FRANCUSKIEJ "PERMA"
- USŁUGI KOSMETYCZNE WYKONUJE PANI MILA (manicure, pedicure, woskowanie, henna)

ZAKŁAD CZYNNY OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU
OD 9:00 DO 19:00 (7 pm), W SOBOTĘ OD 9:00 DO 17:00

Ubezpieczenia szpitalne dla odwiedzających
100 dni TYLKO \$100.00
SCOTT JOYCE LIMITED
Ottawa
(613) 235-6767

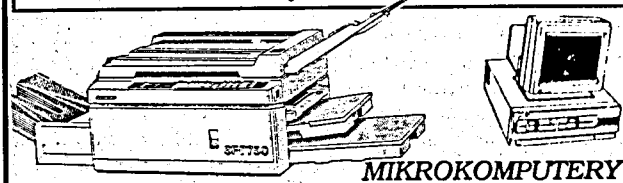
Także ubezpieczenia na mieszkanie
• samochód • życie

VIDEO z POLSKI
International Video Ltd.
Postal Station
☎ (416) 769-7868
66 Oakmount Rd. Ste 1211
Toronto, Ontario M6P 2H8

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

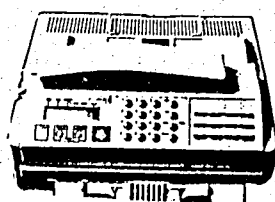
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

FAXY

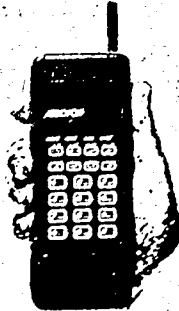
SHARP

TIPS Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (całą dobę)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów przenośnych i samochodowych najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!
BELL CELLULAR

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki
Adwokat

3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą każdemu, kto ma problemy z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat

KRZYSZTOF PREOBRAŻENSKI
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:

99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc w sprawach **KARNYCH**

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.

599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

BEZ KOLEJKI

Nowe Biuro Paszportowo-Wizowe
Załatwia:

- Wizy do Polski
 - Wymianę i przedłużanie ważności paszportów
 - Wyjazdy grupowe • Kolonie dla dzieci i młodzieży
 - Studia wyższe w Polsce
- Pomagamy w wypełnianiu wszelkiego rodzaju kwestionariuszy związanych ze sprawami konsularnymi oraz pisaniu upoważnień i podań.

Dogodne godziny otwarcia

Poniedziałek - piątek 11:00 rano - 7:00 wieczór
Sobota - 11:00 - 6:00

Nie trzeba iść do Konsulatu, aby załatwić sprawę.
Biuro "BEZ KOLEJKI" pomaga i doradza

1605 Queen St. W. (tuż przy Roncesvalles)
TEL. 533 - 1873

NAJNIŻSZE CENY TOWARÓW DO POLSKI

Dostawy do Polski w cyklu 14-dniowym. Dowolnie zestawiaj skład paczki. Zamówienie minimum 5 kg.

Ilość	Nazwa towaru	Cena CD\$	Razem
..... x 1 kg	Cytryny	2.60 =
..... x 1 kg	Pomarańcze	2.60 =
..... x 1 kg	Grejfruty	2.60 =
..... x 1 kg	Mandarynki (1stpd-kwcn)	2.80 =
..... x 100 g	Czekolada gorzka	0.90 =
..... x 100 g	Czekolada mleczna	0.90 =
..... x 100 g	Czekolada orzechowa	1.00 =
..... x 400 g	Bomboniera	4.00 =
..... x 300 g	Cukierki witaminowe	3.40 =
..... x 6 op	Guma do żucia	3.00 =
..... x 250 g	Kawa ziarnista brazyl.	2.40 =
..... x 1 kg	Kawa ziarnista brazyl.	8.00 =
..... x 3 kg	Kawa ziarnista brazyl.	20.00 =
..... x 100 g	Herbata cejlońska	1.60 =
..... x 25 szt.	Herbata expr. norm.	1.30 =
..... x 25 szt.	Herbata expr. różana	1.30 =
..... x 400 g	Herbata instant cytrynowa	2.50 =
..... x 800 g	Czekolada w proszku	4.80 =
..... x 250 g	Kakao	2.00 =
..... x 200 g	Rodzynki kalifor.	1.30 =
..... x 200 g	Migdały kalifor.	2.30 =
..... x 200 g	Wiórki kokosowe	1.60 =
..... x 400 g	Pasta czekol. orzech.	2.70 =
..... x 500 g	Margaryna mleczna słonecz.	2.00 =
..... x 1 l	Olej jadalny słonecznikowy	4.00 =
..... x 500 g	Ryż	1.80 =
..... x 500 g	Mąka kartoflana	1.90 =
..... x 3 op	Budyń czekol. i wanil.	1.40 =
..... x 5 kg	Cukier	6.50 =
..... x 500 g	Pieprz czarny	6.00 =
..... x 100 g	Sardynki w oleju	1.20 =
..... x 190 g	Filet śledziowy w pom.	1.40 =
..... x 200 g	Ser żółty krojony	1.90 =
..... x 450 g	Szynka w puszcze	4.50 =
..... x 340 g	Szynka mielona	2.50 =
..... x 1 l	Sok pomarańczowy	2.60 =
..... x 580 g	Ananas plstr. w puszcze	2.50 =
..... x 840 g	Brzoskwinie w puszcze	3.00 =
..... x 3 szt.	Piwo w puszcze	3.00 =
..... x 200 g	Orzeszki ziemne solone	1.30 =
..... x 1 szt.	Pasta do zębów (fluor.)	1.40 =
..... x 3 szt.	Mydło toaletowe Fa	3.00 =
..... x 3 kg	Proszek do prania	11.00 =

Razem =

Ubezpieczenie i dostawa paczki:
BEZ OPŁAT w Kanadzie i w Polsce.

Załączam Cheque lub Money Order na sumę ogółemCD\$

NADAWCA: tel:

ODBIORCA: tel:

Zlecenia przyjmuje: **COPYA-TRADE**
291 Lois Crescent, TIMMINS, ONT. P4P - 1G6
TEL. 705-268-6875 (po 6 pm); TEL. 416-266-1456 (po 6 pm);
FAX 705-268-9181 (bez przerwy)

MASTER PRINTING INC.
PUBLISHING - PRINTING - ADVERTISING
2965 DUNDAS STREET WEST TORONTO ONTARIO CANADA M6P 1Z2
TEL. (416) 761-9659 761-1768 • FAX (416) 761-1933

Polska drukarnia oferuje kompletny zestaw usług graficznych i drukarskich. Najwyższa jakość wykonania i krótkie terminy. Pomoc w wyborze treści, papieru, szaty graficznej oraz w tłumaczeniu.

- Wizytówki • Papeteria firmowa • Rachunki bezkalkowe • Ulotki • Broszury • Katalogi • Książki • Zaproszenia ślubne • Plakaty • Kalendarze • Napisy na okna wystawowe i samochody • Szyldy • Pieczątki • Rozprowadzanie ulotek

BIOENERGO-TERAPEUTA

diagnozuje i leczy zakłócenia układu krążenia i przewodu pokarmowego, migreny, nerwobóle, reumatyzm i niedomogi kręgosłupa, choroby lokomocji, usuwa drętwienie i niedowład kończyn
TEL. 234 - 9602

UWAGA AKCJE!

Nie zwlekaj - już dziś kup akcje w Polsce, które jutro dadzą Ci zysk. Za jedyne \$3 otrzymasz adres i nazwę instytucji rządowych sprzedających polski kapitał. To nie jest lipa. Bądź udziałowcem w Ojczyźnie. W ten sposób pomożesz sobie i Polsce. Koperkę za powrotnym adresem i znaczkiem oraz czekiem na \$3 wyślij na adres:
GRACE WENCEL
38 Wicks Dr.
L1Z 1C2 AJAX, ONT.

\$ KORPORACJE \$ PROFESJONALIŚCI \$ OSOBY INDYWIDUALNE

26 GLENADEN AVE. EAST, TORONTO, ONT. M8Y 2L3
\$ Skorzystaj z wypróbowanych wieloletnich strategii odpisów podatkowych
\$ Zaoszczędź setki dolarów dzięki naszym mało znanym technikom planowania podatkowego
\$ Nie trać czasu na zapoznanie się z przewodnikiem Urzędu Podatkowego, który nie ujmuje wielu dozwolonych odpisów
Zdaj się na fachowe i dyskretne usługi firmy Piotra Chwalisza

CHWALISZ TAX & BUSINESS CONSULTING INC.

\$ Stosujemy przepisy prawa podatkowego na korzyść Klienta!
\$ NIE ZWLEKAJ - ZADZWOŃ DZISIAJ!
TEL. (416) 233 - 2804 FAX: (416) 233 - 3583

\$ PROWADZENIE KSIĄG \$ PRZYGOTOWYWANIE SPRAWOZDAN

Dla Polonii w SCARBOROUGH
EXPOL

Przedstawiciel
Pekao i Polimexu

- zaproszenia, wize, paszporty
- paczki morskie i lotnicze
- zestawy żywnościowe i leki
- sprzęt RTV, maszyny, samochody
- przekazy na konta i gotówka do rąk
- ubezpieczenia dla odwiedzających

3630 LAWRENCE AVE. E. # 26
TEL: (416) 438-5656

Markham Rd.

Lawrence Ave. E.

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:
zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia,
komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.
Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St. W.,
Toronto, Ontario M6P 1A6
TEL. 534-0050

DR. MARIA KALISIAK

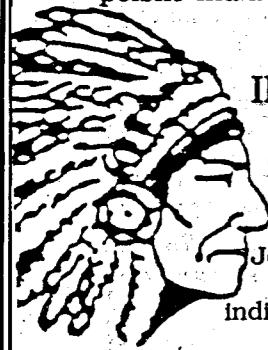
uprzejmie zawiadamia o otwarciu
gabinetu lekarskiego
przy 2299 Dundas St. West, pok. 406

- Choroby wewnętrzne
- Choroby dzieci

Przyjmuje codziennie, również w sobotę.
Proszę dzwonić o każdej porze

TEL. 534 - 4230

Jedyna w Północnej Ameryce
polsko-indiańska firma turystyczna

SZARA SOWA INDIAN ADVENTURE

Przeżyj przygodę,
o której marzyłeś całe życie!
Pokaż krewnym z Polski
prawdziwą Kanadę!

Jednodniowe wycieczki z Toronto
na najwspanialsze imprezy
indiańskie w rezerwach Huronów,
Irokezów i Odźibwejów.

W celu rezerwacji miejsc proszę dzwonić

(416) 975-1866

WSPANIAŁA OKAZJA DLA FOTOAMATORÓW I FILMOWCÓW!

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

**KINGSWAY
MEAT
PRODUCTS
&
DELICATESSEN
LTD.**

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej
produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych
polskich rzeźników według tradycyjnych polskich
receptur

CENY KONKURENCYJNE

DWA DOBRZE ZAOPATRZONE SKLEPY MIĘSNE
W KITCHENER

WALESA'S MEATS & DELI

331 B King St. W., Kitchener, 741 - 5383
270 Bleams Rd., Kitchener, 893 - 6666
Pieczywo, wędliny, sery, słodczyce, gazety,
świeże mięso. Można zamówić 1/2 krowy lub świni.

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

**HENRY
A. RASTON**

Biurowo: 588-8950 Dom: 767-4022
1600 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

CHIN

RADIO/TV INTERNATIONAL
Polski Program Radiowy
ECHO OJCZYZNY

Redagują dla Polonii i o Polonii:
KRYSZYNA I RYSZARD PIOTROWSCY

- Wiadomości z Polski
- Informacje o życiu i działalności środowiska polonijnego w Toronto, Kanadzie i na całym świecie
- Wywiady z politykami, ludźmi nauki i rozrywki
- Muzyka i piosenka
- Koncert życzeń

TEL. 531-9991 od 10-11
TEL: 568-1489

Od poniedziałku do piątku na fali FM 100.7
od godz. 10:30 do 11:30 rano.

P.O. Box 26 STN "A" Mississauga, Ont. L5A 3A1

INCOME TAX CONSULTANT

Członek Kanadyjskiej Federacji

Konsultantów Podatkowych

Czesław Kępa

1768 Pagehurst Ave., Mississauga, Ont.

TEL. 238-0447

wykonuje servis w zakresie:
sporządzania zeznań podatkowych, całorocznych
konsultacji z prawa podatkowego, księgowości,
otwierania i sprzedaży biznesów.
Wystawia listy o wysokości dochodów z biznesów do
wszelkich instytucji.

KONSULTANT PODATKOWY

JACEK REMBECKI

5374 Richborough Dr. Mississauga, Ont.

TEL. 568 - 4768

REMTAXSERVICE

- wykonuje usługi w zakresie:
- całorocznych konsultacji z prawa podatkowego
 - sporządzania zeznań podatkowych dla firm i osób indywidualnych

PANI JADWIGA

Soboty od godz. 1 do 2 po poł. CIWKO, Iala AM 1250
Tel. 691-8789.

Oakville.

NIERUCHOMOŚCI W POLSCE SPRAWY MAJĄTKOWE I CYWILNE

GDAŃSKA KANCELARIA PRAWNICZA

Reprezentowana na terenie Ameryki Północnej
przez

NEXUS INTERNATIONAL

oferuje pośrednictwo oraz doradztwo

- w kupnie/sprzedaży domów, mieszkań oraz
działek budowlanych i rekreacyjnych w Polsce;
- w rozwiązywaniu spraw majątkowych,
spadkowych i cywilnych w Polsce.

Po bezpłatną broszurę zawierającą szczegółowe informacje
na temat naszych usług napisz do:

Nexus International

1800-330 Portage Ave., Winnipeg, Manitoba,
Canada R3C 0C4

Tel. (204) 943-7459, Fax. (204) 943-0146

Godziny urzędowania: 8:00 - 20:00

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia

Nazwa towaru Jednostka Ilość C\$ Razem

Pomarańcze.....	1 kg	@ 2.90 =
Cytryny.....	1 kg	@ 2.90 =
Grejpfruty.....	1 kg	@ 2.90 =
Banany.....	1 kg	@ 3.40 =
Mandarynki *.....	1 kg	@ 3.40 =
Ananas.....	1 szt.	@ 2.90 =
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@ 2.90 =
Kiwi.....	1 szt.	@ 0.80 =
Czekolada orzechowa 100 g	@ 1.30 =
Czekolada mleczna.....	100 g	@ 1.30 =
Czekolada gorzka.....	100 g	@ 1.30 =
Guma do zucia 20szt	125 g	@ 1.80 =
Chalwa.....	1 kg	@ 11.20 =
Miód -Dziki Kwiat.....	500 g	@ 2.40 =
Kawa ziarnista.....	250 g	@ 4.00 =
Kawa Nescafe.....	100 g	@ 4.40 =
Herbata sypka.....	250 g	@ 4.80 =
Herbata ekspresowa	100 szt.	@ 4.80 =
Czekolada w proszku	800 g	@ 6.40 =
Rodzynki.....	250 g	@ 1.60 =
Figi.....	200 g	@ 2.20 =
Migdały.....	200 g	@ 2.20 =
Wiórki kokosowe.....	200 g	@ 2.20 =
Pasta "Nutella"	450 g	@ 3.20 =
Kabanosy.....	1 kg	@ 12.00 =
Poledwica wedzona.....	1 kg	@ 14.00 =
Baleron.....	1 kg	@ 12.00 =
Szynka w puszcze.....	454 g	@ 4.80 =
Szynka mielona.....	340 g	@ 2.60 =
Dostawa do domu i ubezpieczenie			C\$ 5.50
Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....			

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca :

Adres :

.....

Odbiorca :

Adres :

.....

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554
Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do dwóch pięcioletnich dziewczyneczek. TEL. 247-2098

PHYSIOTHERAPIST, excellent opportunity exist for Polish trained phys. proficient in English to work in an modern spacious well equipped, rehabilitation facilities. Rehabilitation of industrial and service workers with muscular, skeleton and soft tissues injuries. Good salary and benefits, for further information reply in confidence with a copy of professional qualifications to Director of Early Treatment Center for Industrial Injuries. 1119 Fennell Ave. East, Suite 202, Hamilton, Ont. L8T 1R2

MOŻLIWOŚĆ dodatkowego zarobku u siebie w domu - part-time lub full-time. Angielski niekonieczny. (Wynagrodzenie czekiem). Po bliższe informacje proszę pisać: Windfall Agency, Box 21009, 644 Hornby St., Vancouver, B.C. V6C 3K3

POTRZEBNA opiekunka do dziecka z zamieszkaniami w apartamentach we wspólnym pokoju. Okolica Finch i Bathurst, w polskiej rodzinie. Idealnie na 5 dni, wolny poniedziałek i wtorek. Bez sprzątania. Może być młodsza, ale odpowiedzialna osoba. TEL. 633-4469

POTRZEBNA niepaląca pani do opieki nad dziećmi i lekkiej pracy domowej. 5 dni w tygodniu, \$110 tygodniowo. Mississauga, Bloor i Dixie. TEL. 625-6175

OSOBY zainteresowane w sprzątaniu biur prosimy dzwonić (519) 894-2013, (416) 388-7892. Praca w Mississauga i okolicy.

PRACĘ chałupniczą podejmę. Drobne zycie, robotki ręczne. TEL. 614-0406

ODPOWIEDZIALNA osoba podejmie się opieką nad dzieckiem do lat 2. Okolica Jane i Steeles. TEL. 739-8098

MŁODY mężczyzna poszukuje pracy. TEL. 497-4899 Antek

MASZYNIŚTA offsetowy szuka pracy. TEL. 769-0838 Witk

ZEGARMISTRZ z 8-letnim stażem poszukuje pracy w zawodzie lub jakiegokolwiek innej. Dzwonić 535-6659 Mariusz

MŁODA kobieta z SIN i podstawowym angielskim szuka pracy w kwiaciarni lub baby sitter. TEL. 533-8063

MEŃCZYŻNA w średnim wieku podejmie jakiegokolwiek pracę od 6 wlecz. inna weekendy. TEL. 253-1080

KOBIETA w średnim wieku podejmie jakiegokolwiek pracę, najchętniej opieką nad starszą osobą. TEL. 253-1080

CHARTER accountant przyjmie zlecenia dużych kompanii. TEL. 253-1080

ELEKTRYK, SIN, samochód, poszukuje pracy. TEL. 438-2273 Włodek

ENERGICZNA, 31-letnia, inżynier chemik, angielski, umiejętności szycia, dziewiarstwa maszynowego i ręcznego, z brytyjskim doświadczeniem w gastronomii poszukuje pracy. Także sprzątanie, opieka. TEL. 635-1432 po g. 18, Marzena Bogdan

LOOKING for cleaning lady for Friday. Call Friday. Ivana. TEL. 736-1811

WSZYSTKIE DROBNE OGŁOSZENIA

dotyczące pracy, mieszkań i sprzedaży są bezpłatne.
Przyjmujemy je do wtorku, do g. 5 po poł.
Proszę dzwonić 747 - 6034 i zostawić dokładną treść ogłoszenia na maszynie, powtórzyć nr telefonu

PRZYJMĘ do pracy na stanowisko brokera agentów ubezpieczeniowych z ważną licencją oraz tych, którym licencja wygasła, bez ponownego zdawania egzaminów. Kontakt: Henryk Jarzmik. 277-5574, 277-2378

POTRZEBNA pani jako opiekunka do dziecka i pracy domowej z zamieszkaniami, 6 dni w tygodniu w rosyjskim domu. TEL. 225-5318

DOCHODZĄCA opiekunka do rocznego chłopca w okolicy High Park potrzebna. TEL. 762-2184 po g. 17.

MOŻLIWOŚĆ zarobku w granicach 500 dol. tygodniowo. Po bliższe informacje dzwonić 690-0990

DOMOWE przedszkole oferuje trzy pozytywne posiłki dziennie, przyjmuje dzieci od 2 miesiąca życia, możliwość odpisu od Income Tax. TEL. 624-1344

POTRZEBNA niepaląca pani do opieki nad 19-miesięcznym dzieckiem z zamieszkaniami w Mississauga. TEL. 891-2104 po godz. 17.

FREZER potrzebny w Brampton, Torbram i Steeles. TEL. 792-0969. Proszę dzwonić do 9 wieczór.

POTRZEBNA recepcjonistka dentytyczna. Wymagana dobra znajomość angielskiego. TEL. 566-7860

POMOC przy wyjeździe do USA do pracy. TEL. 537-7637 Stasiek

MŁODY, silny student, znający dobrze angielski podejmie jakiegokolwiek pracę. TEL. 425-3279

ZAOPIEKUJĘ się 2-3-letnią dziewczynką u siebie w domu w zachodniej części Mississauga. TEL. 855-4858

NIE boję się żadnej pracy. Janusz TEL. 566-0158

POSIADAM SIN, podstawowy angielski, wolny czas od 16 po południu, umiejętność bukieciarstwa. Chętnie podejmę pracę chałupniczą lub inną związaną z bukieciarstwem. TEL. 578-0427 Wiesława

DZIEWCZYNA z Polski poszukuje pracy. TEL. 534-4046

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem we własnym domu. Okolica Lakeshore i Mimico. TEL. 255-4957 po godz. 19

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu w Brampton. TEL. 453-2633

MŁODY mężczyzna znający angielski poszukuje pracy. TEL. 444-8897 Michał

POMOCNIK elektryka, posiadający prawo jazdy, przyjmie każdą pracę, także i part-time. TEL. 630-2380 Mariusz

MŁODY z inicjatywą, z doświadczeniem kanadyjskim we wszystkim co wiąże się z remontami, wykończeniem budowli. TEL. 259-8850 Bogdan

MŁODA kobieta z SIN podejmie pracę. TEL. 279-3076 Ewa

HYDRAULIK poszukuje pracy w swoim zawodzie lub jakiegokolwiek innej. TEL. 438-7902

ZATRUDNIĘ na budowie plus wynajmę mieszkanie. TEL. 238-5176

POTRZEBNA dochodząca pani do opieki nad dzieckiem. Okolica Don Mills & Eglinton. TEL. 421-4426 wieczorem

OD 1 WRZEŚNIA potrzebna uczełka pani do opieki nad dwiema dziewczynkami 9 i 16 lat od godziny 12:00 do 18:00, Scarborough (Markham & Lawrence). Warunki do uzgodnienia. TEL. 438-7926

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do 15-miesięcznego chłopca. Lakeshore i Dixie. TEL. 278-1598

LATWA praca w nowym, ciekawym biznesie. Wymagany SIN. Angielski niekonieczny. TEL. 768-6708

POTRZEBNA opiekunka do 1,5-roczych bliźniaków, Woodbridge z zamieszkaniami. TEL. 858-8866 Mariola

POTRZEBNA pilnie gosposia i opiekunka do dwójki dzieci w wieku 5 i 8 lat, z zamieszkaniami lub bez, musi mówić płynnie po angielsku. Jill. TEL. 537-9738 po godz. 18.

HYDRAULIK poszukuje pracy w swoim zawodzie lub innej. TEL. 763-6939

PODEJMĘ pracę jako malarz lub przy remontach w Toronto lub okolicy. Angielski, SIN, samochód. Krzysztof, Oshawa, tel. 728-6988

STARSA pani zaopiekuje się dzieckiem lub starszą osobą. TEL. 252-8338

PODEJMĘ każdą pracę w warsztacie, specjalność tokarz, frezer, szlifierz, wieloletnia praktyka lub inne propozycje. TEL. 439-3675 Marian

POSZUKUJĘ pracy. TEL. 855-5055

POLKA lat 28 szuka pracy przy sprzątaniu mieszkań i domów. TEL. 633-5639 Monika

MŁODE małżeństwo poszukuje pracy z zamieszkaniami. TEL. 745-1175 Ania i Paweł

MEŃCZYŻNA lat 24, SIN, poszukuje stałej pracy. TEL. 736-4317

KOBIETA zaopiekuje się dzieckiem u siebie i u Ciebie w domu lub podejmie pracę chałupniczą. TEL. 736-4317

MŁODY mężczyzna podejmie pracę w zawodzie frezera - 12 lat praktyki. TEL. 744-8587 Adam

NOWO przybyła z Polski poszukuje jakiegokolwiek pracy. TEL. 828-2416 Danuta

INŻYNIER-ogrodnik szuka pracy w ogrodnictwie, na fermie lub innej. TEL. 252-7534

KRAWCOWA z zawodu oczekująca na pobyt stały podejmie się pracy w zakresie krawiectwa każdego rodzaju. TEL. 252-0277

POSIADAM odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie w pracy z dziećmi upośledzonymi umysłowo. Podojmę pracę etatową, SIN, lub prywatną. TEL. 896-4005

MALŻEŃSTWO zaopiekuje się dziećmi lub podejmie jakiegokolwiek pracę. Okolica Eglinton/Keele. TEL. 651-3528

NAUCZYCIELKA zaopiekuje się dzieckiem u siebie w domu, blisko stacji St. George, również w soboty. TEL. 920-5033

STOLARZ z 20-letnim stażem w Polsce oraz 20-letnią praktyką w Kanadzie podejmie pracę. Najchętniej z pomocnikiem. TEL. 529-8951

PODEJMĘ pracę jako układacz płyt gipsowych. Umieć szpachlować. Mam 4-letnią praktykę, SIN. TEL. 588-3583 wiecz.

HYDRAULIK, spawacz, praktyka w USA, pobyt stały, SIN, podejmie pracę w Kanadzie lub innej. TEL. 615-0949 Andrzej

POSIADAM samochód, nieograniczony czas, oczekuję propozycji. TEL. 763-1224

MASZYNIŚTA żurawia budowlanego, mechanik maszyn, z SIN, poszukuje pracy. TEL. 759-3191 Darek

MUZYK instrumentów klawiszowych poszukuje pracy. Udzieli też fachowej lekcji gry na klawiszowych instrumentach. TEL. 267-5248

PODEJMĘ jakiegokolwiek pracę na terenie Scarborough. TEL. 267-5248

PODEJMĘ sprzątanie lub każdą inną pracę. TEL. 615-1221

WILHELM i NORBERT szukają jakiegokolwiek pracy. TEL. 855-5055

TECHNIK budowy maszyn. Doskonała znajomość rysunku technicznego - poszukuje pracy. TEL. 759-3191

Z DOŚWIADCZENIEM mężczyzna poszukuje każdej pracy. TEL. 398-7915

PODEJMĘ jakiegokolwiek pracę. Posiadam SIN. TEL. 897-7632 wiecz. Włodek

SZUKAM pracy w rolnictwie, ogrodnictwie, na budowie lub innej. Prawo jazdy samochodowe i ciągnikowe, znajomość rosyjskiego i podstawowa angielskiego. TEL. 252-7534

ELEKTRYK-ELEKTRONIK z polską licencją bez ograniczenia napięcia, posiada SIN. Szuka pracy w zawodzie lub innej. TEL. 252-7534

MIESZKANIA

MIESZKANIE 2-sypialniowe w budynku apartamentowym wynajmę od zaraz. TEL. 267-5248

3 pokojowe mieszkanie do wynajęcia. TEL. 891-3468

PRZYJMĘ dziewczynę do wspólnego zamieszkania w apartamencie. Cena \$200 miesięcznie. Okolica Dundas i Scarlett. TEL. 760-0506

PRZYJMĘ dziewczynę do wspólnego zamieszkania na pokój w Mississauga, Hurontario. TEL. 848-4038 wieczorem, Emil

DO WYNAJĘCIA pomieszczenie, Bloor i Islington. 1400 sq feet. Po informację proszę dzwonić 270-5388

DWA DUŻE pokoje w okolicy Lakeshore do wynajęcia od 1 września, umeblowane. \$250 miesięcznie. Wszystkie wliczone. TEL. 259-7928

DO WYNAJĘCIA duży pokój z używalnością kuchni i łazienki. Okolica Dundas i Hurontario. TEL. 278-7372

BRAMPTON - 3-sypialniowe mieszkanie dla 3 osób lub rodziny, w odmalowanym czystym domu, do wynajęcia od zaraz. TEL. 457-3894

MIESZKANIE w domu do wynajęcia od września. Blisko polskiej dzielnicy. Tuż przy metrze. TEL. 285-5735

DO WYNAJĘCIA dwa 1-sypialniowe mieszkania, \$550 na miesiąc. Blisko metra. TEL. 536-2585 po angielsku

NIEPALĄCEJ osobie wynajmę pokój z używalnością kuchni, łazienki lub samodzielną kawalerkę w suterenie. Spokojny dom jednorodzinny, Okolica Park Lawn i Queensway. Wiadomość po g. 18, TEL. 252-7508

DO WYNAJĘCIA pokój dla mężczyzny, Wspólna kuchnia i łazienka. Okolica Bloor i Dundas. TEL. 536-6680

DOMKI LETNIE do wynajęcia na Babbist Lake. 2-, 3-, 4-sypialniowe z wygodami. Idealne warunki dla dzieci, TEL. 239-5618

POSZUKUJĘ drugiej osoby (mężczyzny) do wspólnego zamieszkania w dużej kawalerce, \$225 miesięcznie. Ładna okolica, basen, blisko komunikacji i sklepów. TEL. 748-2509 wieczorem.

MIESZKANIE w domu do wynajęcia od września, blisko polskiej dzielnicy, tuż przy metrze. TEL. 285-5735

DO WYNAJĘCIA 2-pokojowy basement w Toronto, oddzielne wejście, \$650. TEL. 823-7534

DO WYNAJĘCIA 2-sypialniowy apartament, klimatyzacja, osobne wejście, w domu typu backsplit. Mississauga. TEL. 273-4540

POKOJE do wynajęcia w Brampton dla niepalących. TEL. 796-2511

POKÓJ do wynajęcia. Etobicoke/Lakeshore, cena \$80 tygodniowo. TEL. 255-2548

POSZUKUJĘ współlokatorki do mieszkania w domu, Midland i Kingston. TEL. 265-2257

POSZUKUJĘ dwóch osób do apartamentu 2-sypialniowego. Okolica Eglinton i Don Mills. TEL. 429-2944

RODZINA 5-osobowa szuka taniego "kąta" na początek. TEL. 438-0894

MŁODA kobieta z pobytem stałym poszukuje pokoju na północy Toronto w zamian za sprzątanie, proszę dzwonić wieczorem. TEL. 259-1873

POSZUKUJĘ niedrogiego mieszkania 2 lub 3-sypialniowego w czystym budynku apartamentowym. TEL. 534-4133

PILNIE poszukuję czystego, 1-sypialniowego apartamentu w spokojnej dzielnicy, do \$550. TEL. 503-0591

WYNAJMĘ mieszkanie kulturalnej, niepalącej osobie od zaraz. Okolica Keele & Wilson. TEL. 245-2986

POKÓJ do wynajęcia na Scarborough. TEL. 438-1374

TANIO do wynajęcia od zaraz pokój w apartamencie z używalnością kuchni, livingroom, łazienki. Dundas-Cawthra. TEL. 897-6105

PRZYJMĘ kulturalną współlokatorkę do 1-sypialniowego apartamentu w okolicy Hurontario & Queensway, Mississauga. TEL. 615-0704

FORD van w dobrym stanie, rocznik 79, tanio sprzedam. TEL. 282-6999

SPRZEDAM niedrogo lekko używane łóżko-sofę. TEL. 279-9782

SPRZEDAM Pontiac, 1978, w dobrym stanie. TEL. 246-0187 wieczorem

RENAULT 18, Sport wagon, 1985 r. Stan bardzo dobry. Automat. TEL. 398-2943 lub 842-1782, Adam

88 rok, ISUZU Imark, tanio sprzedam lub odstąpię, możliwość przejęcia rat przy oprocentowaniu 6,6%. TEL. 566-7895

SPRZEDAM pilnie Volvo-Sedan, 1981. TEL. 265-2257

City of Toronto
Ważna informacja
NIE ZBIERAMY ŚMIECI
W TEN PONIEDZIAŁEK

Śmiecie nie będą zabierane w Toronto w poniedziałek 3 września, w święto Labor Day.

- Śmiecie zwykle zabierane w poniedziałek, zabierzemy w czwartek 6 września
- Blue Box należy wystawić w środę, 5 września.

Prosimy o przestrzeganie terminów wystawiania śmieci. Nie wkładanie ostrych przedmiotów i szkła do worków. Prosimy używać plastikowych worków sklepowych na śmieci.

Nicholas Vardin, P.Eng.,
City Engineer,
Commissioner of Public Works.

**SOUTH ETOBICOKE
COMMUNITY LEGAL
SERVICES**

udziela porad prawnych po polsku,
wyłącznie w czwartki od godz. 14.00 do
16.00, dla osób mogących wykazać się
niskimi dochodami
• sprawy emigracyjne • problemy z
właścicielami domów • sprawy związane
z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek
społeczny i rodzinny • emerytury

TEL. 252-7218
2970 Lakeshore Blvd. W. # 303
(Blisko Islington)

JEŻELI PRAGNIECIE
WZBOGACIĆ I UROZMAIĆ
SWOJE PRZEŻYCIA
MIŁOSNE POTĘGUJĄC
INTYMNĄ ROZKOSZ
oferujemy Wam:
oleje, kremy, wibratory,
gry miłosne i dużo, dużo więcej
atrakcyjnych produktów, które
pomogą Wam odkryć nowy i
cudowny świat rozkoszy.
Prześlij gotówkę, czek lub
Money Order na \$5 katalog.
J & B SERVICES
6478 YONGE ST.
P.O. BOX 37096
WILLOWDALE, ONT. M2M4J8

Polski Program Radiowy
Echo Ojczyzny

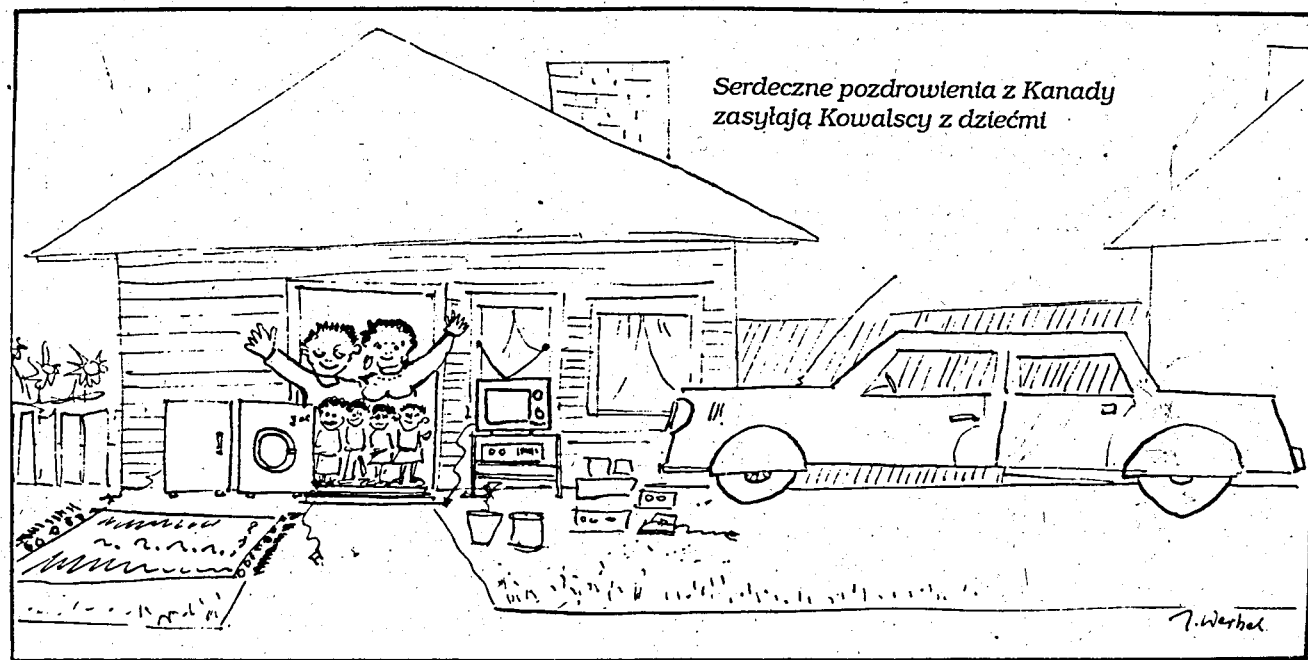
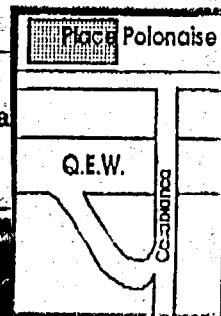
zaprasza serdecznie
całą Polonię
na

PIKNIK

w niedzielę 2 września b.r.
w
"PLACE POLONAISE"
w Grimsby

(zjazd na Casablanca Blvd.)
OTWARCIE BRAMY GODZ. 10:00
MSZA ŚW. POŁOWA 12:00

- obfity bar—gorące i zimne dania
do tańca grać będzie wspaniała orkiestra
"REFLEX"
 - zabawy i gry z nagrodami dla dzieci
- wstęp 4.00 dolary od osoby
dzieci do lat 12 wstęp bezpłatny

PACZKI DO POLSKI

NAJLEPIEJ PRZEZ

POLIMEX

215 RONCESVALLES AVE, TORONTO, ONT.
TEL 537-7914
7370 BRAMALEA RD. UNIT 10, MISSISSAUGA, ONT
TEL 677-4527

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTO □ WĘGIEL
- GOTÓWKA DO RĄK □ PACZKI ŻYWNOŚCIOWE □ SAMOCHODY
- MASZYNY ROLNICZE □ SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

ODBIERAMY PACZKI Z DOMÓW
TORONTO, MISSISSAUGA, OAKVILLE I OKOLICE

UWAGA ! LONDON I OKOLICE!
LOKALNI PRZEDSTAWICIELE
POLIMEX

IMPERIAL DELI
972 Hamilton Rd.
London, Ontario
Tel.: 659 - 4635

VARSOVIA DELI
1275 Highbury Ave.
London, Ontario
Tel.: 659 - 4196

**POLONIA TRAVEL
AGENCY**
438 Hamilton Rd.
London, Ontario
Tel.: 679 - 7480

WARTA
430 Hill Street
London, Ontario
Tel.: 433 - 6600

Wojtek Piasecki
17 Oregon Dr.
London, Ontario
Tel.: 686 - 5772

Jolanta Kania
London, Ontario
Tel.: 657 - 8061